

172 3019

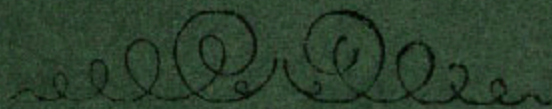
РЪЧЪ БРАШНИЧКА.

или

НАПИСАНО

ГАВРО ВУЧКОВИЊЪ,

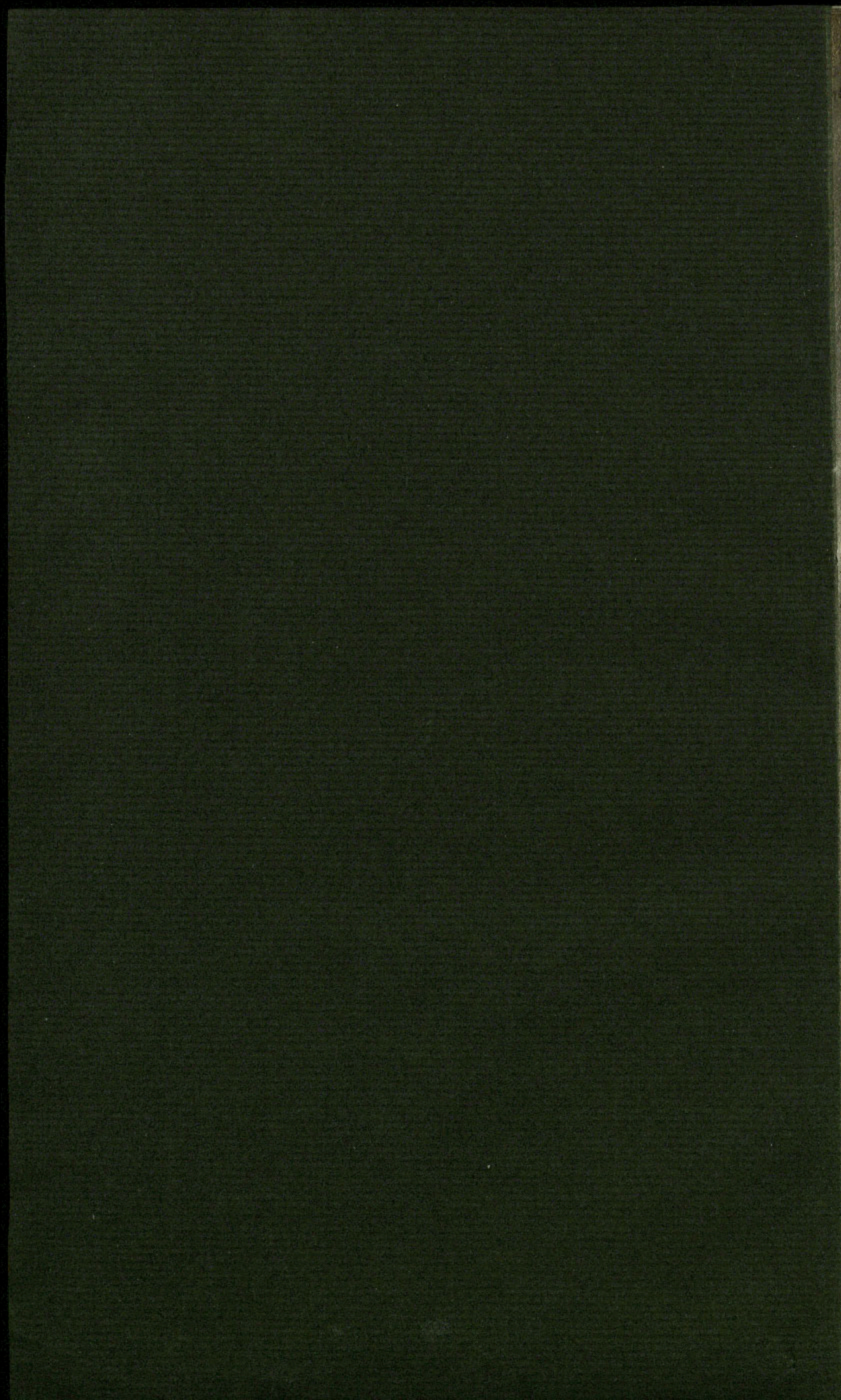
БРАШНИЧКА.

У ЗЕМУНУ.

Книгопечатњомъ I. K. Сопрона.

1866.

РЛ 856

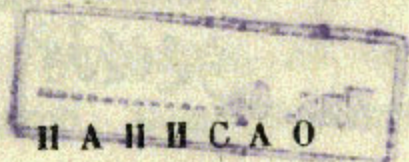
et

Sp III 66.1

1

РЪЧЪ КРАШНИЧКА.

олю

ГЛВРО ВУЧКОВИЪЪ.

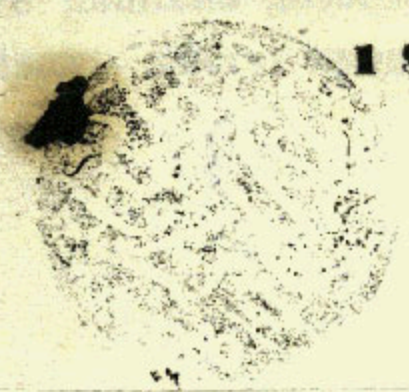
БРАШНИЕЪ.

Handwritten signature

У ЗЕМУНУ.

Кнѣггопечатнѣомъ I. K. Сопрона.

1866.

PPD PPD

Ms. Sp. 320238

2 Fenwick letters
arr. p. 50 page
22. III. 1943

2 SEM 211

RESEARCH CENTER

1943

Одъ како уобште постое правни поимови, и одъ како су люди навикли, да по овима свое пресуде изричу, утврђено е, да се онай, когъ съ чега гођъ окривлюю, може бранити, ово, човеку уређено право, неможе му се ни подъ коимъ начиномъ одузети, па било обтуженъ приватне или јавне природе, ма се оно поднело предъ обичне судие или предъ јавностъ. —

Предъ оногъ истогъ судию, предъ когъ в тужба донешена, принадежи и одбрана, а ако би се хтело то обтуженомъ запречити, то би онда био гриѣхъ и неправда.

Ово се особито тиче оних обтуженя, кое се путемъ новина подижу, овихъ хиляду езичнихъ распространителъки изреченогъ слова. Овдѣ мора исто тако и одбрана путемъ новина, или периодичнихъ листова бити, па то налаже и самъ законъ, да одбрана буде на ономъ истомъ месту, на комъ е и обтуженъ подигнуто, а и поштенъ заповеда, да томе уредништва не стану на путъ.

Одрече ли се то, то е онда законодавство показало пута, коимъ се може правданъ чинити, такође треба и свако уредништво да у интересу свогъ поштена дозволи сваку одбрану, ако е у нѣговомъ листу примлѣно и објавлѣно обтуженъ;

еръ ако то не чини, онда е изложено опосности, да се оно само сматра као нески опадачъ.

Мени кои самъ жестоко а неправедно нападнута у више наши листова, одреченъ е приемъ и обнародованъ мое одбране одъ стране уредништва исти листова, па съ тогъ самъ принуђенъ, да исту одбрану овимъ путемъ предъ свѣтъ изнесемъ, тимъ више кадъ су опаданя бивала безъ подписа, дакле тайна.

Кадъ е дакле и најгоремъ злочинцу, кои е плячкао, палио и убио, дао законъ право, да се може бранити; надамъ се и я, кои свою невиностъ знамъ и осећамъ, да ми то не закраћено, и кадъ ту одбрану мою нешћеше господа уредници неки нашихъ новина примити—они знаю зашто;—то, немогући на себи никако трпити незаслужену лягу, принуђенъ самъ мою одбрану овимъ начиномъ и путемъ међу браћу раздати, па нека браћа суде, да ли самъ заслужио благодарностъ одъ могъ народа и поштованъ света, или онако безстидно, гадно и јавно нападанъ, одъ стране неки завидника и подли духова, кои несмедоше ни са своимъ именовъ на видикъ изаћи, него ме изъ потае онако гадно за срце уедоше.

Предајући у руке браћи ово неколико рѣчи мое одбране, молимъ ихъ, нека ми не замѣре, ако имъ се неби допао начинъ мога писаня, ако неби био како валя књижеванъ правиланъ и углађенъ; еръ я самъ прости и нешколовани краишникъ, па се неумѣмъ послуживати са углађенимъ и

двозначењимъ рѣчица, него зборимъ и пишемъ оно, што ми е на срцу, а знамъ да ће ме сваки поштени братъ, кои честь и срећу свога рода любви и поштує, разумѣти, па надамъ се — и за право ми дати.

У одбрани морао самъ неизбежно навести и оно шта самъ радио за родъ и за поедину браћу у отачеству и туђинству; може когођъ помислити да се тимъ хвалимъ, али не душе ми, хвалѣнѣ е далеко одъ мене, а и што би се хвалио ако ме дѣла моя не хвале, а ако су ми она похвална, онда мое хваленѣ било би опетъ излишно; али самъ нешто морао споменути, да мое нападаче и поштене противнике предъ свѣтомъ обѣлоданимъ, да њихове наводе самимъ писменимъ доказима побиемъ, која ће за ме зборити. —

Зато и опетъ велимъ, нека ме браћа извине, ја ни самъ хвалиша, али богме немогу ни ћутати, кадъ се на ме товари оно, што нисамъ заслужио.

Прошле године у Септембру месецу пошто самъ се вратио изъ Беча, кудъ самъ морао моимъ посломъ ићи, дођу народне новине изъ Загреба и у овимъ дописъ изъ Сараєва, у комъ се каже, да е Гавро Вучковић ишао у Аустрију до Беча, да за Османъ Пашу шпиюнира; на кое ја одговоримъ у истимъ новинама, да нити самъ шпиюнъ, нити ћу то кадгођъ бити, али на тай мой одговоръ поврве како у „Нар. нов.“ брою 260., 261., 262., тако и у „Напредку“ брою 87. дописи изъ Сараєва све црњи одъ горега; на онај

у „Напредку“ я самъ написао одговоръ и послао уреднику „Напредка“ по великомъ Ибраиму аустриском кавазу (куриеру), кои носи пошту на Бродъ, оногъ дана, кадъ е г. Јовановићъ, консул отишао изъ Сараева, али га ово нехтѣ штапати, а зашто, то оно зна. Я мислимъ да свако поштено уредништво треба да прими и одбрану оногъ лица, које е нападнуто преко нѣговихъ новина. То неучини уредништво „Напредка“, а зашто, то велимъ и опетъ, оно зна.

Одговоръ тай гласио е одъ прилике овако:

Уреднику „Напредка“ у Нови Сад.

„Почитаеми Господине!“

„Ниже подписани покорно Вас умољава, да ови чланакъ печатате као одговоръ на дописъ, кои е печататъ у „Напредку“, бр. 87. одъ 4. Новембра.“

„Любезни сараевски дописниче! Ви сте, мислим, добро разгледали и прочитали мой дописъ у „Народнимъ Новинама“, а и то у допису нашли и виђели, ђе я самъ кажемъ, да нисамъ дописникъ, ни ученъ човѣкъ и да незнамъ добро писати; я самъ оно самъ рекао, што ђе ми когођъ други после казати, а нисамъ ни адвокатъ, нити новинарь, те да се умѣмъ добро преговарати, правдати и надписивати, као какавъ високо ученъ, а особито у талиянскомъ езику наученъ човѣкъ, него свакадъ ђе било, правду и истину казати, никада нисамъ освртао нато, ођу ли се коме замѣрити; а ви судите о мени и тко гођъ

оће нека слободно суди, па и пресуду изрече онако, како му е воля “

„Драги мой Господине! Я васъ познаемъ, ништа мањ него ви мене, вама е лако као ученомъ човѣку разлагати, а јошъ лакше као страномъ поданику. Вѣрујте, да би я знао све потанко на ваша разлаганя одговорити, ако ние онако углађено као ви, и мое родолюбие доказати, а то мое родолюбие познато е колико гођь до садъ, и самимъ вама.“

„Како е оно Диогенъ палио у пола дана свѣћу, те тражио човѣка; молимъ и ви, не само свѣћу, него ако оћете и читавъ снопъ луча, па се чакъ до ваше банде (стране) прошетайте, па ћете ми право казати, колико сте ихъ число нашли?— Турци су, драги мой, све јуначки добили, а ако су што изгубили, опетъ су дали са сабљомъ у руци, а ништа ние било лисиченѣмъ ни преваваромъ.“

„Я самъ и то казао, наћићете у допису моме, да самъ лень писати, само самъ узео мое слабашно перце, да вамъ се јавимъ да знате, да васъ познаемъ, и све чланове вашег ваљногъ друштва.“

„Мой Господине! што се лютите, што самъ бранио и фалио чештитогъ г. О. Пашу, кои мое фале ни најмањ незактева, а ни Решидъ Ефендия? ньи самъ наш Царъ похваљуе и одликуе, а я ћу ихъ опетъ фалити, еръ у ньиовой земљи живимъ. Ако сте ми томе завидни, и ви фалите и браните свою господу, или ако хоћете можете се и ту-

жители на нѣхъ; я вамъ небу ни на одномъ ни на другомъ завиданъ бити, я се радуемъ кадъ чужь и видимъ за такую научну господу. Ви сте сигурно тамо на вашей страни све уредили и у благостанѣ довели и поставили, те збогъ тога и амо доѣдете да и нама законе прописуете? да видимо; сретно вамъ било! мени е право! — у здравлю честитогъ г. О. Паше добро знамъ да саблю пашемъ, добра ата яшемъ, а љогата у поводу водахъ, коме е драго некъ му срце цвати, коме е мрско, некъ преда се гледи. Волимъ фалити Турке, као вѣранъ поданикъ, неголи ићи твое старомъ Метернику, да му се тужимъ на нѣхъ, као што е ишао покойни Старчевићъ прошлыхъ година и плакао на зулуме турске; гди е дѣцъ и познатъ свакомъ одговоръ примио? рекавши: кадъ вамъ е таки зулумъ, па зашто се и ви не турчите; я видимъ, да многи наши вичу што я бравимъ г. О. Пашу, и Решидъ Ефендию; они кои вичу, одъ мене имъ велика фала, па кадъ имъ рекнемъ фала, онда ихъ шалѣмъ у Бечъ и Лондонъ, па нека се и тамо туже, па ако имъ се донадне, онда могу тамо и остати, за њима Турци неће плакати.“

„А и ти, приятелю добри, треба да знашъ, ко би те гођъ упитао: „Гавро, кога би ти найволио да съ вама управля? я би му намахъ отворено одговорио: Найволио би да ми, а кадъ неможемо ми, онда найволимъ г. О. Пашу,“ као што и то господине, чисто знаш, да у Гавре ние било

никадъ дволичив, лисиченя, па ни лицемѣрия, ни
 одну говорити, другу радити, а трећу мислити,
 него што ми лежи на души и на срцу, то и ска-
 зати.

„У Сараѣво 8. (20.) Новембра 1865.“

„Гавро Вучковићъ.“

По моме миѣнију ни једне те државе у чи-
 тавој Европи нема, а да не у нѣој бандавадни
 комадъ лѣба, него што е то у Турској; и би
 могао наћи у нашој Босни а и у Сараѣву у
 Хришћанина, кога би иманѣ оцѣнили најманѣ до
 петъ стотина хиљада форинти, па колико овај дав
 Цару пореза? двеста педесетъ гроша, или дваде-
 сетъ и петъ форинти. — Молиоби браћу дописнике,
 нека и они то покажу, изузимајући само наше
 сретне сестре: Далмацију, Хорватску и Славонију,
 зашто па браћу дописнике гледајући, по нѣојој
 вики на Турке судећи, што пишу у новине, а би
 онда рекао, да тамо ништа и не плаћаю, да е
 тамо свако, одъ мала па до велика задовољно
 расположено, вальда тамо свакъ пѣва, а нема никога
 да кука и набрая, тамо су сви, майке, сестре,
 и любовце задовољни, радосни и весели, свака
 майка гледа око себе своѣ миле синови, заручнице
 своѣ заручнике, а и сестре своју јединоутробну
 браћу, а да може која удовица са ситномъ децомъ
 својомъ жалостна и у црно зависна остати, то Бо-
 же сачувай; то неможе бити, то естъ гледајуће на
 браћу дописнике. Али е то све претѣрано родолю-

бив у празнимъ рѣчима и у той претѣраности и занешености све и сва себи дозволяваю, то савъ свѣтъ зна, па и мала и невина дѣчица! Вама господо и браћо, кадъ е тамо на вашој страни тако велика срећа и доброта, онда шта ћете амо међу Турцима? шта ћете у нашој сиротной Босни? ко васъ е звао?— сваки човѣкъ па свѣту воли оно што е болѣ и воли онѣ, ђе му е лѣпше и спокойније, па кадъ е тако, што ви та ваша изобилна и прекрасна мѣста остави сте? за кои е то узрок? — я би могао по нашој сиротной Босни читаву годину дана одати на коню ситъ и пиянъ са петъ стотина гроша, а и ви би сте сигурно на вашој банди (страни) по вашему писаню судећи и са сто гроша читаву годину па и више шетали? е фала Богу, кадъ е то тако, я вамъ се радуемъ.

Казивао ми е еданъ господињъ К. изъ нашега Брода да у Г. Т. у славонскомъ Броду има преко триста котлова што се ракия пече у залози, што су му онострани селяци дали, па ихъ немаю съчимъ да одкупе. —

Казивао ми е други еданъ господињъ црне капе кои е могао знати, да су ова племенита браћа дописници у прошломъ времену писали у Загребъ и Н. Садъ. Да нипошто мое одбране неби печатали. О овомъ казиваню сумњао самъ се, да ли е истина, али сада при издаваню ове мое мале књижице освѣдочио самъ се да е истина.

Казивао ми господињъ М. ђ. овдашњи трговацъ, да е био у Сплету и на исканѣ едногъ просяка

извади кесу одъ новаца, да му удѣли, а кадъ то видише други просяци навале ианъ, и дотле еуга гонили, докъ свима ниѣ удѣлио.

Ако е онако, као што самъ о реченимъ нашимъ земляма навео, онда кажемъ дописницима бравосъ, аколи пакъ ниѣ онако, него како другчив, онда треба већъ еданъ путъ да се браћа одморе и да мало промисле у шта су загазили, па кадъ себе строго испитаю онда треба и да се постиде и преда се погледаю.

Изъ речени посестрима, ми имамо у Босни хиљадама, кои су овамо дошли, међу којима највише просяка, али благодаримъ Спасителю, предъ свакомъ кућицомъ босанске сиротинѣ могу добити кору лѣба.

Садъ, ви племенита браћо, покажите, колико имате Бошняка на вашој страни? ви съ вашимъ толикимъ писанѣмъ немојте мислити да што нама помажете, не, браћо, не, него намъ одмажете и насъ уобште у мрзостъ поставяте кодъ наше високе власти. Али живио топаль, ч. О. Паша, у кога е срце пространие одъ свакогъ бунара; а да ли е други на нѣговомъ мѣсту, душе ми, ви би се одавно фатали зубима, ђе неможете доватити. Али; „конацъ дѣло краси!“

На дописъ у „Народне Новине“ такођеръ е писато одговорено, на два листа са сви страна уреднику истихъ, па како ихъ ни то уредништво нештампа (сувише два пута узбияће писато е одъ моихъ приятеля и све остаде у спаваню) то ћу

овде онда како будемъ знао, одговорити и явности предати, па свѣтъ нека суди. Прво ћу да кажемъ, шта мислимъ да е узрокъ тимъ дописима и иржњи, съ којомъ према мени дишу.

Прошлогъ лѣта, бавећи се у Бечу, нађемъ се са еднимъ моимъ, тобожъ приятелѣм из Сараева, овај е био на квартиру у гостионику „белогъ вука“, и онъ мени каже подъ наличиємъ пријетелства, стане ме плашити и наговарати, да се ни подъ кои начинъ не враћамъ у Босну, „еръ ако се, вели, вратишъ, бићешъ одма одправлѣнъ у заточение путъ Азиѣ!“ и то додаде да су два писмена налога дошла изъ Цариграда одъ великога Везира на Османъ Пашу, да ме одма у заточение пошлѣ, кое е, вели, онъ изъ врло добра извора чуо, јоштъ додаде, да ми е и г. Фр.-Грго писао, да се главомъ нешалимъ. —

На све ово я му одговоримъ да се ништа не боимъ, еръ знамъ да нисамъ кривъ, на кое мой тобожъ пријетель сутра данъ у грчкој кафани, видећи да га нешћедо послушати, предъ више ме другога увреди, за мраморнимъ асталомъ, рекавши ми рѣчи, кое ни онај најпияни кои вуче лађу неби изговорио; я му учтиво благодаримъ, и речемъ, фала ти, господине, предъ свомъ дружиномъ да га врло добро познаемъ, и да никада болѣга мнѣния о нѣму ни имао нисамъ, нити самъ се шта болѣму одъ нѣга надао, кое самъ се освѣдоchio, сувише опоменемъ га на едно поштено дѣло, кое е учинио у Сараеву, збогъ еднога ковчега (санду-

ка) кога и разлупао, ту ти се мой поштени дописникъ нађе као лавъ разяренъ, ани мени ние било приговора, наша дружина завичу: оставте, оставте! богати, и тако међу нама тишиниа постане, сутра у ютру при моме одлазку дошло и више господо да се са мноми поздраве, а самъ најпрвомъ моме противнику ту пружио руку, и рекао му, съ богомъ, господине и брате и опрости ми, ако самъ васъ у чемъ увредио, полюбимъ се съ нѣмъ и тако са осталомъ господомъ сѣднемъ у кола, и одемъ путь желѣзнице, оталемъ е, то естъ одъ Беча она мржня на мене, и они неистинити, подли и злобни дописи противъ мене.

Кадъ дакле знамъ тврдо одъ кога самъ нападнута, онда љу тако и да одговарамъ, као да према едномъ лицу стоимъ, а кое е то лице, оно я, а и много свѣта добро зна, онъ се ние именовано, па га ни я именовати неђу, али љу браћеи себе, и дѣла поброити моя од части, па ће насъ дѣла најболѣ означити и обѣлоданити; ако ли исто лице, тай мой красни дописникъ, познаду себе, па би рекао да е невинъ и то би доказао, онда му капу скидамъ и предъ цѣлимъ свѣтомъ то љу му учинити; али ће мучно онъ то доказати.

Я неђу на новине ни нѣове редакторе викати, него имъ съ почитанѣмъ одаемъ честь, — премда би, чини ми се, требало да су мало болѣ пазили на истинности дописа и нѣовихъ дописника, и такође да приме правданѣ нападнутаго,

ако нису ради да њиове новине буду органъ поединихъ друштва, него листъ човѣчанъ кои истину любви и заштићава.

Дописникъ пакъ онај, а мой добри саотечественикъ ние ме поштедио ни најманѣ, него е едъ свой на ме излио, али ние се ни чудити томе, онъ ние ни свои стари и матори родителя поштедио, и онако изнемогле насилно предъ судъ догонио, па како ће мене да поштеди? — Питамъ га да ли се опоминѣ јошт они племенити рѣчи, штопо онда рече му кадия у Травнику нѣговомъ старомъ отцу, кадъ га синъ на судъ догна? нека ихъ добро памти, по овимъ само рѣчима познать е свакоме у Босни.

Онъ рече да има другова и да съ њима благодари старимъ г. Людевиту Гаю, што ме е онако улюдно пропратио; та е улюдность исто онака, какавъ е и дописникъ и дружина му, којихъ има неколицина и то троица наше, а четворица туђе рае, кои су момъ противнику подчинѣни и одъ нѣга свою плату очекую, онъ е њиовъ старешина, па га мораю слушати и чинити оно, што имъ старешина налаже; алъ нека ихъ, заиста ако њихъ савѣсть негризе, (ако е имаю) мене неће, я имъ зацело ништа учинио нисамъ штоби ихъ и најманѣ могло увредити, него самъ јошъ сувише свакогъ на по се задужиоꙋсь поштенѣмъ, и у свакогъ има и данасъ макаръ покоя моя стварчица у рукама, а неки ми изъ међу њихъ и данасъ дугую; али браћа показую свою благодар-

ностъ, поштенъ и човѣчностъ, фала имъ као бра-
ћи! они су све чинили по налогу своегъ диктато-
ра, а могъ доброгъ противника, я имъ одъ свегъ
серца прашамъ.

Нико се ние родио те да е свему свѣту у-
годно, а знамъ и то, да сваки човѣкъ има свое
слабости и недостатке, неки мањ а неки више;
доста ихъ на свѣту има, кои у туђемъ оку виде
мали трупъ, а у свомъ невиде да е читава пла-
нина. — Ништа лакше ние, кадъ човѣкъ хоће да
душу изгуби, него на кога, ма и невина што
рећи, написати и у свѣтъ разаслати и налагати,
као што е то и дописникъ „Народнии Новина“,
чино, а редактора има и такви, кои едва чекаю да
примаю у свое новине све оно, што на Србина и
Србство лягу баца, неиспитујући да ли е то исти-
на, или ние.

Ти су већ свему свѣту познати и по сво-
имъ дѣлима, коя су другимъ, већимъ првимъ ли-
цама чинили. Свѣтъ ихъ е већ одавно осудио.

Дописникъ е наше новине прве, съ неисти-
нитимъ речима напао безъ свакогъ стида и по-
штена, а све што е рекао, само е просто рекао,
не доказавши, и неосвѣдочивши, необяснивши,
кадъ би то учинио, онда би му се могло рећи
е вала! но у Бога се уздамъ да онъ то никадъ
учинити не може.— Я позивамъ свакогъ безъ раз-
лике, одъ Митровице па до Кладише, преко сто
и двадесетъ сати дужине, а одъ Брода па до
Метковиће, око осамдесетъ сати ширине, све и

мало и велико, безъ разлике вѣре и закона, умолявамъ и заклинѣмъ, да свакъ каже ако шта зна о Гаври хрѣаво; да самъ кога обѣдио, да е ко съ мене у затворъ пао, да самъ, кога ма било какавъ губитакъ натѣрао, или буди какво зло учи-нио, ал' то нека каже подъ своимъ именовъ съ доказима и свѣдочбомъ, то чинимъ зато и поднесъ и свѣдочанство тражимъ, да неби ко онако чинио, као мой дописникъ; еръ е то опасанъ човѣкъ! (благо ономъ ко га видио ние, три путъ благо ко съ нѣмъ никаква посла имао ние!) Онъ е преко двадесетъ година у парницама, па никадъ ни едиу изгубио ние по Турскимъ судовима, на ков садъ изъ петни жила виче. Онъ би за новце народъ, вѣру и душу продао, съ некадашнѣмъ е се Пашама обогатио, а на ч. О. Пашу садъ виче зато, што га овай мудри мужъ позна као опасна човѣка, позна му отровно срце, и бездушна човѣка, па кадъ га позна рече му: „Маршъ напољ!“ съ тога ти виче дописникъ и зараменица, а кодъ преѣашнѣи везира у Босни имао е найвиши приступъ, све кажемъ до Османъ Паше, па да би баяги наудио и нашкодио Османъ Паши, престао е бити нашъ, па постаде съ преваромъ туѣ рая, те е садъ Пашапортлия, среѣанъ имъ био! ми имъ незавидимо на нѣму, какавъ е био нашъ, такавъ ће бити сигурно и туѣ; а нѣму кажемъ нека прочита ону малу, алъ велеважну књижицу — „Славянку“; одъ г. К. па ће у нѣой нешто наћи што ће га освѣдочити. — Онъ какавъ е, неби чудно било да е рекао и то да

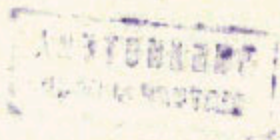
самъ у Цариграду дванаестъ хиляда кућа и дућана поналио и пограбио; то би му лако било учинити на овај начинъ, подъ маскомъ, изъ мрака и забусие, ал' доказати што, и са своимъ именовъ на средѹ изићи, то онъ неби могао, оно има една рѣчь коя вели, „улаже су кратке ноге“ — ко истину люби, онъ явно на средѹ ступа па говори, а пашквиланти као и стѣнице крию се у пукотине и мракъ, па отудъ пецкаю, тако и мой противникъ, кога позивамъ овимъ нека изађе на јавностъ, ако и гдѣ има и капцу крви одъ поштена, да му се в ње у какво било сакрило, па ако што има нека рече и докаже, а ако то не сме, онда нека мени дозволи да га я начертамъ и опишемъ съ доказима, и са моимъ подписомъ, па нека онда свѣтъ суди. А я се могу, благодаримъ Богу моимъ дѣлима поносити, ерѣ су ми поштена, праведна и чиста као злато, а то љу одъ части и овѣ невести, и съ доказима подкрѣпити, па нека драги дописникъ види, и онда некъ виче колико му в воля, али некъ зна да ме онъ приморава да съ моимъ дѣлима на видикъ излазимъ, кое неби нипошто учинио, и до данасъ нема човѣка да самъ му то исповедио, зашто признаемъ да в не-поштено хвалити се, али онъ вели да я пробиямъ главу хвалећи се што самъ ослободио проту Василию вашарскогъ и попа Давида. — Я самъ лане и протину брату Николи скинуо двоє вериге съногу, и попа Ђурђа Карановића, па в ли тко чуо да самъ се до садъ и ње пофалио, ако в ко чуо нека каже.

Гавра е онай, кои све почитув што е на свѣту за поштованѣ, све Народе, све државе, све владоце, све вѣре; алъ оно што е мое, то найволѣмъ, казато е у одной пословици коя вели: да е ближа кошуля него аљина, на мой Народъ, Законъ и Цара найволѣмъ, и никадъ не би у нужди зажалио мою крвѣ до послѣднѣ капи за нѣхъ пролити, а то самъ освѣдочио у свакой до данасъ прилици, а и одъ садъ ѣу ако Богъ да; а мой противникъ нека каже и докаже другиче, као што виче на ч. О. Пашу и труди се дѣла му, коя су заиста дична и велика, мракомъ претрипати, за нѣга лѣпо вели наша една пословица: „Сѣла руга покрай пута, па се свакомъ наругала а нъой свакъ.“

Я и опетъ кажемъ да самъ вѣранъ момъ Цару и О. Пашу, то е дужность свакогъ поданика, ко свомъ законитомъ господару ние вѣранъ, тай не ѣе бити на свѣту никомъ вѣранъ, еданъ невѣранъ слуга, валя ли онъ? и е ли поштенъ? невѣранъ слуга не треба да е живъ, еданъ едномъ и два пута кои слаже трећи путъ и да истину каже, я мислимъ да му невѣрую.

Г. уредникъ „Народни Новина,“ пропраћаюћи мой дописъ „као куриозумъ“ у своме листу подъ броемъ у двѣста четрдесетъ првомъ, прош. год. стрепи за свогъ дописника, да га ч. О. Паша на колацъ не пабие, илъ да му друго што неучини, я га увѣравамъ да се нема съ чега бояти: Ч. О. Паша кога презире, онай нека е сигуранъ, а то

нашъ врли дописникъ може свагда бити, башъ и да ние посто „Пашапортлия,“ нѣга гледа г. О. Паша са свога прозора па се само нама презрительно и ладнокрвно смѣши, а то му е велика сигурация, не боє се звѣзде што на нѣ пси лаю, оне остаю те остаю свѣтле. — Тужно признати морамъ, да е у насъ јошъ она стара несретна болестъ; — на састанцима, свадбама, или славама; многе се здравице напијю, съ пуномъ чашомъ у руци и еданъ другомъ желимо свака добра, а у себи многи би желио да може свомъ брату свомъ другу ближнѣму кодъ себе, очи ископати, вратъ сломити, многи воле туђи губитакъ, него свой добитакъ, при чаши пуной сваки се хвали да би за свой родъ умро и све занъ чинио, естъ, али е чаша богата, она е юнакъ, при нѣой се све и сва чини, а у ствари нема ништа добра, осимъ злобе, пакости, зависти неостоянства. при томъ лѣнностъ, млитавост, а у едно претѣранъ луксусъ, — камо намъ школе и друге народне потребе? вичемо еданъ на другога, разговоръ све о туђему послу, едними смо Срби, другима Хрвати, оногъ називамо шокцемъ, овогъ зовемо влахомъ, тай нашъ е латиницъ, а овај ришћаницъ, я самъ племенити Сарайлия, ти си краишникъ, оно е ера, а тай тамо шливаръ по- савлякъ, то су наши грдни яди! ние питаиѣ ђе се ко родно, како се кои зове, него е, право поштено питаиѣ шта е кои радио, и шта при- вредно, и принио отачеству.

У новинама туђимъ вичемо и на насъ саме при-

нивамо еданъ другоме она зла, коихъ немамо, а добра, коє би требало да се дичимо, притрпавамо, оцрпюємо, покривамо тамомъ и мракомъ.

То є наша пропастъ и несрећа била вазда и биће, докле годъ буде изрода и издаица народнихъ, као што су лажни дописници, кои свое ближнѣ, и свой родъ издаю, глобе, по апсима за-творяю, иманѣ имъ продаю и пасилно ихъ гуле, поднѣсе съ краснорѣчиємъ и съ преваромъ маме, а на другогъ дижу уку и буку, коє туђинѣ едва чека да чує и да се на смѣе.

Казао самъ едномъ, дасе нико нѣе родио, те да є свимъ свѣту угодно, и да нема државе, у којој неби било незадовольника, а у свакој држави има и сиротинѣ више него имућниє люди, као што тога има и у насъ у Босни; — и на другимъ се мѣстима трефа те сирово дрво уза сувъ изгори, а и на другимъ се мѣсту догоди по кадъ и кадъ неправде као и кодъ насъ, на ели томе узрокъ ч. О. Паша? — Нашъ є народъ, истина, осиротио, то се не може одрећи; болесника, кои є одъ толико времена тешко боловао, кога є множина лекара лечило, и свое му отровне лекарие давало, — мучно є одъ едномъ излечити, ма како вештъ и искусанъ лечникъ био. То иде полако своимъ токомъ. — Али наши дописници неће да кажу прави узрокъ той болести, ни начинъ, съ коимъ би се могло народу помоћи, већъ само вичу на ч. О. Пашу по повинама, као да є О. Паша дошао у Босну пре двадесетъ година а не пре

петъ година. И крозъ овихъ петъ година онъ в
учинио премнога добра земљи и народу, заоста
више него што су сви дојкоцини у Босни В-а
зири учинили крозъ све вѣкове, биће време, кадъ
ће намъ пасти на умъ она пословица, што вели:
„имашъ ме, незнашъ ме; изгубишъ ме, познашъ
ме“. Зацело ћемо и О. Пашу познати онда, кадъ
га изгубимо, и онда ћемо умѣти њгова дѣла цѣ-
нити и уважавати.

Поредъ они многи дѣла О. Паше ние, кое
самъ лани изъ Бпшћа, дапомъ допису печатаномъ
у паведеномъ броју „Народн. Новина“ споменуо,
питама јошъ мудрогъ дописника, нека каже, ако
ѣ човѣкъ и любви истину и правду, ко заведе те-
леграфе у Босни? ко установи печатню у Сара-
ѣву? ко жртоввао суму одъ 80.000 гроша на из-
даванѣ сръбскихъ школскихъ књига, — ние ли О.
Паша? — нису ли ова дѣла великохвална? Дѣла,
коя ће история споминяти и хвалити. — Али не-
кимъ претеранцима то ѣ све ништа, то ѣ све мало,
они би све нешто друго, нешто више хтели, али
сами да што користо роду учине, то Боже са-
чувай. Само ихъ зато не дирай, за своју едну
солду, кою би имъ ко поискао за обште корисне,
родалюбиве цѣли, дигли би вику до облаке!

У свакоме народу има добри и поштени люди,
а има злихъ, подлихъ по путу мога дописника,
много се виче на Турке, а у Турака заиста има
дѣлихъ обичая, каквихъ на жалость у насъ нема,
врло мало јошъ у поединихъ. — Турчинъ еданъ

да е дошао изъ Хине, а други незнамъ окленъ, они кажу братъ еданъ другомъ, братъ Турчинъ помажу еданъ другога; е ли кодъ кога тако? — на жалость ние! — Ево еданъ само да наведемъ случай кои се е мени самоу догодио, као злоудномъ заступнику босанскогъ народа, за коє самъ се искрено и топло заузимао и радио, као што љу одма доказати, и коме се она чемерна плаћа, тако давата, као на путъ Божи, да самъ се морао задужити, како што ће се такође одма виђети.

Кадъ самъ прошле године хтео ићи у Краину моимъ посломъ, и већъ путни и оружни листъ извадио, доведо по пропису емца (ћефила) у лицу Г. Ф. Гргу Мартића, дође ми одъ ч. Везира заповедъ, да никудъ несмемъ ићи. Питамъ зашто? веле, зато, што е дошла изъ Цариграда заповѣдъ на тужбу едногъ Бугарина, некогъ Ристе Топчилешта, кои одъ мене тражи дугъ одъ двадесетъ и седамъ хиљада гроша, па или то да платимъ или ако шта имамъ противъ тога, да одмеъ у Цариградъ, па да се тамо бранимъ. — Везиръ е издао наредбу, да се на мене пази, да кудъ неодемъ, докле тай посао не исвршимъ, то естъ, докъ не исплатимъ; одъ кудъ љу платити? што имамъ примати, не примамъ, шта да радимъ коме да се обратимъ? одъ кога да иштемъ? — да ли одъ браће Сарайлия? нема тамо никога нема одъ тогъ ни разговора; већъ самъ ихъ искусио пре, кадъ ми дође жена и дѣца, те неимаюћи ни зашто брашна купити, а дужни су ми, служи имъ, и трчи едномъ, трчи другомъ,

моли заклинъи, те едва на едвите яде добивмъ одъ свию скуна начелника на тврду облигацию седамнаестъ дуката, и то све шупльи, и ни еданъ да изиђе на меру; ђе ихъ онаке нађоше?! — оводико в Гавра примио крозъ шеснаестъ мѣсеци што самъ ихъ служио, а ков што више молиоби да ми се каже?

Дакле у овой мојой другой нужди новой, кои ми е узала на вратъ, нисамъ ни шѣо тражити кодъ браће Сарайлиа, веђъ тумаръ тамо, тумаръ амо, те кодъ едногъ Евреина младића Г. Соломона, сина Г. Исака доктора, овај ми дадне на прву речъ безъ признанице десетъ хиљада гроша и еданъ Арнаутинъ Яко Тоско изъ Скадра дадне ми дванаестъ хиљада гроша, и поштени братъ Марко Василъвићъ петъ, те тако скрпимъ двадесетъ и седамъ хиљада гроша порески, те се испкупимъ, да самъ могао путовати.

Овако се, мислимъ, г. дописниче, неби поступало са улицима и шпиюнима Осман-пашинимъ, одъ страце истогъ, како ти велишь? —

Кадъ самъ прошлога лѣта био у Краини, била е кандидация у Сараеву изборъ за меџисе, будући е по новой наредби требало петъ люди одъ православне общине, петъ одъ католика, а петъ еврея, а до тогъ времена био самъ и я, одъ православни, кадъ самъ дакле и я самъ био онда, и да су се браћа тужила, и я неби рекао, да немаю право, али садъ кадъ су шесторица па јошъ Сарайлиа, заиста ако би се потужили, онда би чудно било!

Ову шесторицу требало е да народъ избере и наименоуе, а за когъ буде више гласия, тай и да будне, међутимъ питали су све кога ће именовати, али не питали свою по закону браћу, питали су, оћемо ли именовати Гавру у тай изборъ? онда одговори неки Г., когъ православна браћа у Сараеву више питаю и слушаю десетъ пута него самогъ Везира; „Не, Гавре нипошто!“ — овде би учтиво молио и запитао могъ дописника и дружину му, да ми они кажу, кои то најболѣ знаю, зашто не Гавре? — За овако поштено и отликовато поступањ нити зна чемри народъ ни ч. Везиръ.

Любавъ и братинска слога највеће е благо како у целогъ народа, тако и у поединихъ обштина; нека е обштина Богъ зна како богата, ако нема слоге и братинске любви, пропашиће, тако и васъ народъ. Зато намъ треба молити свемогућега Бога, да васъ већъ едномъ сачува одъ самовольника, кои све и сва себи здозвољаваю, кои би за сто гроша пустили да стотина браће страда, па ако оћешъ, и обѣшене будну, па би тешко кою солду на избавлѣнѣ нѣихово дали.

Дакле садъ се вели „не Гавру!“ а до скоро су ме новине пратиле съ похвалама одъ исте кумпанѣ и истогъ диктатора, кои садъ онако на мене виче, одъ оногъ случая у Бечу, па онако грдну неистину и срамоту на мене по новинама изнесе, премда е себе и своѣ осрамотио, кодъ поштени люди, а не мене, ерѣ люди знаду мене,

и нѣга, а Богъ ће свакоме платити онако, како е ко заслужио, неће никомъ дужанъ остати, а я самъ одговарао и одговарамъ да свѣтъ зна и увѣренъ будне, да Гавро нити е био нити ће бити онакавъ, каквимъ га поштени дописникъ чини и јавно назива; по себи е то онъ судио, по себи.

Садъ ћу да се потрудимъ на дописе могъ врлогъ приятеля да одговоримъ, све точку по точку, како и колико будемъ умѣо и могао одговорити.

Дописникъ е мало признао, да самъ као народни посланикъ у Цариграду на патриаршескомъ сабору бранио интересе босанскогъ народа, то самъ заиста чинио онолико, колико су ми гођъ нове силе допуштале, а што е Грка био већи број, заръ самъ я томе кривъ? а оно што самъ радио и бранио, чинио самъ како самъ знао, а нисамъ имао никога, кои би ме научио, и подпомагао.

Дописникъ вели, да нисамъ хтео по жельи народа дѣйствовати, да се постави за владика у Босни народни човѣкъ, као што народъ жели, молимъ, драги мой дописниче, да ми покажешъ копию, или оригиналъ тога налога одъ народа да ми се налаже, то е, да иштемъ и тражимъ народнѣга човѣка; а ти дописниче драги, незнашъ, е самъ ли тражио, или нисамъ, а и да самъ тражио, кадъ нема нико слѣдовати, шта то онда важи? у насъ би се хтело да намъ озго изъ облака падне готово, а да се не потроши, да се не намучи, да се не утуди; знашъ како се оно каже: докъ се човѣкъ дима не надими, не може се ватре огрејати.

Ово е предлогъ мой, шта самъ дао на сабору.
 Високопочитаемо Собрание!
 Господо мой, любовъ и слога найачи су и
 најбогати предѣли на земљи, Богъ нека ми е
 сведокъ, у какву се веселю и радости душа моя
 налази, гледаюћи овде најодабрание православне
 Християне одъ едне велике државе, Нѣговогъ
 Царскогъ Величества, овде сакуплѣне, и разми-
 шляюћи о намѣри збогъ коѣ смо се овде собра-
 ли; нѣга за сведока позивамъ, како се родоло-
 биво срце мое потреса, преставляюћи себи, шта
 смо некада били, шта смо данасъ, и шта бити
 можемо, у здравлю Н. Ц. В. Само ако среће ако
 слоге, и братинске любви међу нама буде.
 Са мало речи радъ самъ много исказати, и
 опетъ ништа друго, него само то, да народъ и
 отачество свое ватрено любимъ; чуите дакле
 неколико речи, но речи срдачнѣ са којима желимъ,
 да и вама потресемъ срца, желимъ и захтевамъ,
 да ме сваки најпре добро разуме, па онда о же-
 лаяма, мислима моимъ да и пресуду изрече, необ-
 зирући се нато, оћули се коме замѣрити, ерѣ при-
 ятели народа, то су и царски, и свою насъ при-
 ятели, одъ намѣре мое никадъ одступити нећу,
 нити желимъ, него чисто исповѣдамъ, да ништа
 друго предъ очима имати нећу, до общи народни
 интереса, за коѣ не е и нуштио да кажемъ желѣ
 и народа несреће. — Коѣ су се по несрећи у
 предѣлу нашемъ одавно загледе и коренъ свой
 дубоко спустили, па тиме насъ до најкраинѣ про-

пасти доведе. По налогу Н. ц. Величества, и жельн православногъ народа ево се сада испуни, народно се собрание отвори, и на основу закона кои до данасъ био међу нама ние, ми се жельно ево са-стадосмо као преставници целога народа православногъ, како е то велика честъ, каква ли сладка успомена, за родолюбиво срце народъ преставляти, али се отуда рађаю и велике дужности а јошъ већа одговорностъ према свомъ народу, зато ако смо искрени пријатељи народа, и ако жельмо да не буде што е досадъ бивало, као да речемъ нама Бошняцима, и какви неваљали свари догађало, међу нашимъ добримъ Архиредма шта су чинили, та ние лѣпо ни споминати, ков љу ниже редомъ мало опоменути, ков мислимъ, да у Еванђелию бити неће.

Но дѣланѣ наше треба да буде највѣрнѣе огледало чистогъ родолюбѣя нашегъ, огледало, у коме ће се не само образъ, но и карактеръ, способностъ и честъ народа нашегъ огледати, на ков у истомъ овомъ великомъ царско-престолномъ граду одъ други држава пазљиво наше после мотре, они кои се налазе данасъ овде:

По томе свему до данасъ наши босански Архиреди, Богъ зна шта ѣ се е промѣнуло, и од нашегъ народа шта су милиона узели! а никакавъ ние имао те милости према народу, да имъ остави баръ какавъ споменъ, да га народъ споминѣ и благосѣля, нити су се трудили за то, него зашто? за свою шупљу кесу коя дна нема, да е

може научити, 1) наши Архиереи, када кои дође, он незна народнѣга ѣзика, како ће народу поученѣ дати? стимъ ѣ народъ преко мѣре недоволянъ.

2) Када еданъ дворни Хришћанинъ дође па има желю са Архиеремъ говорити за какавъ посао, не даду му слуге предъ споменутогъ ни изаћи, него ако имъ плати.

3) Свештеникъ несме безъ нурис бити, само за узети више новаца Архиерей.

4) Архиерей незнамъ у коме в зачелу у којој глави одъ Еванђелия нашао, до метне едно свѣштено лице у букагив (што се конѣ међу) а за любовъ кесе и новаца.

5) Не могу дознати, имали у Еванђолию еднoгъ Свѣштеника оборити, па по 150 штапа ударити по ногама.

6) Када попъ умре, нису га јошъ ни укопали, а милостиви Архиерей шилѣ му зафти кућу робити, књиге, коня съ такушомъ, съ (оправомъ), окрутъ црквени одузети, каже: ово в мой миразъ (наслѣдиѣ) и наново почившегъ дѣцу цвѣлити.

7) Кои не зна ни оченаша право очитати, нити га ѣ имао ће научити, такога запопити а за любовъ кесе и новаца.

8) Има тобоже попова, кои су то звание примили на се има 10 година, па и данасъ бриѣ браду, фесъ носи, као и други мирски, и то све за любовъ кесе и новаца чини.

9) Христијани када начине цркву зъ допу-
штѣнѣмъ Н. ц. Величества, како тако, било одъ
дрвета, или било одъ камена, зовну Владика да
освѣти, народа дође доста, пође тевсия (пладанъ)
за споменутога и нареченому падне по 2000 гроша
и више, па нисъ съ тиме задоволянъ, већъ за-
твори цркву и на ново другу плату узме, не-
знамъ, има л' и то у Еванђелию.

10) Узети новце, па допустити, што нисъ у
закону.

11) Еданъ сиромѣ нема кокоши предъ ку-
ломъ, а милостиви Владика води га са собомъ по
недељу дана, те му конѣ вода, докъ не да за жену
три цванцика.

12) Архиврей ништа безъ зафтиѣ и Турака
неузима!

Господо моя, я би имао васданъ шта брояти
него укратко казати, Н. ц. Величество погазило ѣ
оцакъ яничарски, и ми, Господо, нећемо яничара
ни кесециѣ, него оћемо Архивреѣ праве, одъ на-
шега езика, и плату мѣсечну соразмѣрио као што
гласе оне канона наше, коѣ су намъ дате 3. ок-
тобра прошле године, а ако ко оће на старо, да
нема плате, то му нико не отима.

У моимъ преставленяма, коѣ самъ у прошломъ
времену давао у наше собраніѣ, мислимъ, да самъ
преставио станѣ наше, у каквомъ се положаю на-
ходимо, а и сада по други путъ мало напоинѣмъ,
у насъ школа нема, тако цркава, прошасте године
толико іѣ ѣ изгорело, а у истоме мѣсту, оклена

самъ долъподписати има 1600 християнскихъ ку-
ћа, а само една црква, а то и она една затво-
рена, како што самъ и явио на време у моме из-
ложению, у насъ свѣщенство шта пати, и какво
ѣ просто, неможете ми вѣровати, у насъ дѣце
доста некрштене умире, у насъ има дѣце одъ
двѣ године, на крштено ниѣ, у насъ еданъ кадъ
умре, на после пола године Свѣштеникъ едва за-
падне, да му гробъ прелие и опело учини; ово
ми ѣ све добро знано и познато.

Дакле Господо! дѣла која сада на овомъ на-
родномъ собранію предъ собомъ имамо, одъ ве-
лике су, браћо, важности, а којъ за добро народа
свршили будемо, онда ће се њима исторія наша
красити, и у њима дѣла наша цѣпити са њима
ћемо доказати, у колико смо се и ми за живота
нашегъ, о обштемъ благу и напредку старали, зато
будимо у свему ономъ, што се на обшту ползу
односи, за свагда постоянни, ако ни смо ради да
насъ данасъ потомство наше немилостиво про-
клинѣ!

Цѣломъ дѣламо нашемъ нека ѣ основъ любовъ
и слога, нека насъ у томе чисто родолюбие наше
руководи и срца наша увекъ греѣ, свему оному
што се односи на обшту ползу, ползу цѣлогъ на-
рода православногъ; ерѣ безъ овога обобга сваки
ѣ народъ као што повѣстница каже и свѣдочи:
страдао и пропао, ма да ѣ najveће тврђаве имао,
зато благо ономъ народу, кога су барѣ старѣшице
њгове братскомъ любви и слогомъ опасани, тай

народъ онда нека зна, да има тврде и непобѣдиме тврђаве и сваку срећу. О, Боже! смилуй се; и нама такове старешине и законодавце даруй, а сачувай насъ одъ онаки, кои за саму своју кесу и користъ неби марили, да цело Християнство пропадне, незнајући бѣдни и жалостни да су и они у исто време коначно пропали.

Све што самъ овде у кратко изговорио, увѣрени будите, да е произтекло изъ извора чистогъ родолюбия и изъ племените и неугасиме желѣ.

Данасъ безъ више заключаемъ:

Живио нашъ свѣтли Царъ!

Живио народъ православни!

Живило народно Собрание!

У Цариграду, 17. Марта 1859. *)

Правосл. народа бос. приетав:

Гавро Вучковићъ.

Нека дакле виде браћа, да самъ чинио мою дужность а што писамъ учинио, заитса писамъ кривъ, а кое, то се већ и само зна; пошто самъ ово предложение дао, доцни е су браћа Сарайлие мени телеграфомъ писали ову депешу:

„У Сараеву 2. Јануара 1860.

Г. Гаври Вучковићу, у Цараградъ!

Ми, ваша браћа у Сараеву являмо вамъ, да е намъ Митрополитъ Дионисие умро, ненадно ю-

*) Ово преставление дао самъ Г. Т. Петрановићу, да га печата у магазину Далмат. одъ 1865 па заръ одъ мястихъ послова заборавио.

тросъ. Препоручуемо вамъ, да идете една кодъ Нѣгове Светости Патриарка, и да тврдо настоите одъ наше стране, да намъ даде за босанскога Митрополита, Свогъ Архидякона Дионисия. — Обширно писмомъ.

Хришћанска обштина

Оваки е и Патриархии и другимъ личностима за еданъ само данъ дошло осамъ депеша, у којима се све иште поменути Дионисие, Гркъ за Митрополита, па шта самъ онда я кривъ? — Причоми е доцни еданъ господинъ, рођени Сарайлиа, трговацъ поштенъ, шта се оногъ дана радило, кадъ е Митрополитъ Дионисие умро, и каква су се чуда у Сараеву чинила. „Покойни у богатой обуки сѣди самъ у едной соби, и еданъ величаню депеше у Цариградъ, те ишту Дионисию Грка, други довели Афиз-Ефендию, те имъ гради прозбу на турскомъ езику, да даду Везиру, да би се и онъ заузео за тогъ Сарайскогъ Грка, не би ли онъ постао Митрополитомъ. — Трећи праве у школской магази широко прошение, у комъ моле Патриарка одъ неба до землѣ, па позиваю свакогъ оногъ, кои зна писати, и кои има печатъ, да се подписую и печатима тврде то прошенѣ за Дионисия.

Четврто люди умрогъ Митрополита лете по двору тамо амо, те што нађу одъ важности, укланяю часъ пре съ пута на сигурна мѣста. Кажу, ди е самихъ дуката сакривено до две хиляде,

докъ нису дошли одъ Власти люди, те затворили и подъ печатъ ставили, што е одъ покойнога остало.

А њинове молбе осташе инакъ на празно, еръ свети Патриаркъ не постави имъ по жельи Дионисия, каже с' њѣгова малолѣтства, него имъ посла Г. Игнатию све. Сласонскогъ за Митрополита.

Юшъ ми и то прича онай приятель, да е после, кадъ имъ се желя неиспуни, било триста чуда међу Сарайлиама. кадъ почеше скупляти новце за телеграфе, кои се годъ подписао, и свой печатъ ударио, морао е платити, ни е му помогла вика ни одупираиѣ, осимъ гг. браће Јосифовића, кои нису платили, зато што се нису хтели ни подписати; — тако ѡй е све скупо стао телеграфъ, а Архидиякона Дионисия највише; но њѣму се доцни е и накнадило, еръ е брзо, ако е и малолѣтанъ, постао зворничкимъ Митрополитомъ, на мѣсто никадъ незаборављѣногъ и прерѣдкогъ међу Грцима Г. Агата ангела.

Дописникъ споминѣ нешто нашу браћу Бугаре. И они су доста горкогъ зноя попили, докъ су неке сво е жель постигли, естъ аль су оно Бугари, кои имаю слогу и братииску любавъ, постојанство, што е одъ свега яче, јошть њима смета една грдно велика сметня, коѣга у насъ никако нема, а то е најбогати Бугари, ти су се изгрчили, па би сваки онай, кои одпадне одъ сво е народности, волио загрлити сто пута смртъ, него признати да е Бугаринъ, него каже: „его греко сь

елиносъ,“ — а јошть не споминѣмъ колико су страшногъ и огромногъ новца потрошили? а колико ихъ е у заточенихъ на робию одиравањо, а колико смо ми питама?

Дописникъ рече да су ме Сарайлив позивале на трагъ, и то е фално, они су ми писали да се трудимъ и да свршимъ послове до уреченогъ времена, т. естъ до свршетка Августа, а не одма да се вратимъ, а ево тогъ њиова писма одъ слова до слова:

У Цариграду г. Гаври Вучковићу.

У Сураѣву 20. Мая 1858.

Ваше любезно писмо одъ 5. текућегъ мес. примилисмо и изъ истога есмо разумѣли да сте фала Богу на здрављ сретно у мѣсто дошли и да јошъ одъ народни послова ништа предузели нисте, збогъ што се остали посланици одъ другихъ Епархия јошъ сви сабрали нису у Цариградъ, и разумѣлисмо, колико ће лица у конференцији предсѣдовати, на кое гледајући у надежди смо, да ћете сви на користъ Царску и Народну дѣйствовати, то естъ кадъ се сви остали посланици у Цариградъ соберу, за кое смо неизвѣштепи, кои е узрокъ да се посланици одъ другихъ епархия толико времена задржаше, и имали прилике хоћели скоро доћи или не, зато би дужностъ била да сте намъ явили, — а што сте се съ Бугарима совѣтовали да еднаке арзоале преставите за ваше задржаванѣ но почињући одъ народни послова,

то сте доброгъ намѣренія, само гледайте чисто и паметно преставити и намѣрение у дѣло привести и свршити, и што скоріе за овамо сретно повратити се, будући добро вамъ е познато кадъ сте, одавденъ сретно за тамо пошли да смо се са осталиемъ посланицима одъ Босанске Епархје овди свама за вашу плату, за шест мѣсеци споразумѣли и свршили како што вамъ е познато. Дакле трудитесе и настойте што можете скоріе послове предузети, и свршити, и овамо до уреченога времена то естъ до свршетка Августа повратити се, — ербо ако ви до уреченога времена случайно неби могли послове свршити, и ако би се тамо више времена задржали, и одъ ове Епархје плату затражили, то нека вамъ служи знати, да ми писмо у станю нити можемо, за остале каймакамлуке заузети се, ни вама добри бити за njihъ, сѣмъ нашега мулалука Сараевскогъ више ни за кога, него треба да ви сами зато промишляте на кои ћете начинъ одъ осталие каймакамлука тражити и наплаћивати, то естъ, ако одъ Августа далѣ останете збогъ конференція у Цариграду, — а што се тиче нашега мулалука Сараевскога, зато смо свакадъ готови на вашу плату мѣсечну одъ три хиляде гроша разрезавши на сву Епархию и колико на нашъ Сараевски мулалукъ припадати буде толико ћемо вамъ собрати и исплатити, одъ Августа а за остале каймакамлуке, ви се промишляйте како што смо вамъ се сами за се, а каймакамлучки посланици сваки за свою страну об-

везали, више ни за кога, и тако ми нисмо устаню
нити можемо вашу плату одъ нѣхъ тражити, —
за данасъ друго неимаюћи, и одъ васъ сретни
гласъ примити очекујући најлюбезније васъ сви у
общте поздравляјући остаемо, желећи вамъ сваки
у спехъ по жельи народа.

Рисшо Коцобаша,

Манойло Ефшановићъ,

Рисшо Трифковићъ,

Миѣа М. Јовановићъ,

Јова Николићъ,

Сима Пушићъ,

Јова Хаѣи Н. Бесаровићъ.

Спасое Краљевићъ,

Рисшо Савићъ. Сви с. р.

А ево што самъ њима нато одговорио, ово
в оно срдито писмо, што казао дописникъ:

Возлюбљѣна Господо и Браћо моя!

Здрастуйте на многая лѣта!

Примио самъ ваше пуно држайше и почита-
емо писмо одъ 20. прошлога мѣсеца, изъ кога
самъ точно видио, и разумио, што ми пишете,
које одъ Бога желимъ, да васъ ово мое писмо
нађе у доброме здравлю и веселю, са вашимъ
чеснимъ фамилияма, за ме ако сте ради знати, я
самъ како е дао Богъ, будући самъ се тешко о-
осамио, (досадило ми се сѣдити) збогъ никаква
посла нечинећи и нерадећи, а незнамъ кадъ ће

се започети већъ една стваръ, ваше почитасмо, коє више реко, да самъ примио, видимъ, да ме карате, што вамъ явно писамъ збогъ шта посланици одъ остали Епархия до сада дошли нису и шта е узрокъ и кадъ ће доћи.

Мила Господо и Браћо моя, пророкъ писамъ, да могу знати, кадъ ће доћи, него за цело оће, али не могу знати, кадъ ће, а за мою плату, што се старате и имате бригу, и вамъ поднуно зафалюемъ, и кричите да се наштимъ посао свршити и тамо се сретно повратити до свршетка Аугуста тамо доћи, то е моя ненсказата желя, кою казати немогу, — али како е када се неможе знати до 30. Аугуста, оће ли се речени послани и почети а камоли свршити.

Него васъ пуно молимъ покорно и понизнимъ начиномъ, да ви пишете на Патриаркию, а одъ ваше капис (ондашиѣ власти) на овдашню капию, а и мени да явите, да сте тако учинили, а я ћу еданъ молбени арзоалъ (прошениѣ) начинити, и на капию (врата) дати, ваша милость ако мени дозволенѣ извади, я немогу, и ако би тако учинили, и я се сретно тамо повратио до 30. Аугуста, я одобравамъ одъ мое плате, коя е у вашимъ рукама, 1.000 гроша у нову вашу цркву, ако ли нећете, а ви се старайте за мою плату и у напредакъ, како што сте мени и обвезателство са осталимъ посланицима одъ каймакамлука дали, а кнѣигу кою самъ примио, гласи да нисте, али може бити да сте контрактъ мени

дати заборавили, него молимъ, изволите видѣти копию одъ више пута споменутога контракта; — сада одъ двѣ ствари оберите и промислите, и пишите како што самъ више рекао, а особито другога посланика тражите, я се за мою плату старайте, и тако остаемъ васъ најлюбезниѣ поздравляюћи и свако вамъ добро желѣћи и сретни одговоръ очекуюћи, вашъ слуга.

Гавро Вучковићъ.

У обвезателству стои, ако би видио, да ђу дуже време на остати, да самъ дужанъ явити вамъ до 15. Юлиа текуће године, я вамъ являмъ на 17. Юниа.

У Цариграду 17. Юниа 1858.

Више речени.

Дописникъ каже да ми ѣ одређена плата одъ осамнаестъ хилада гроша мѣсечно, некъ виде Господа редактори како су имъ достаточни дописници кадъ на свога брата овако нагло насрѣху и навалюю и петероструко (кажу,) онда нека иѣ суде према Турцима, нево контрактъ, на нека свѣтъ види.

БОСАНСКИ ДИОНИСИЈЕ.

МОЛТВЕНИКЪ. (М. П.)

ОБВЕЗАТЕЛСТВО.

На едногласномъ собранію у Митрополи Са- раевској, ми долѣподписати преставници одъ свию каймакамлука у Босни, и обштеству православно-

християнскогъ у Сараеву са високопреосвященѣйшимъ Архиепископомъ и Митрополитомъ свега босанскимъ Господиномъ Господиномъ Дионисиомъ избрасмо г. Гавру Вучковића за преставника изъ предъ свега народа православно-християнскогъ у Босни, при скупштини у цариградской Патриаршии за уређењъ црквени и народни ствари и зато цѣло опуномоћавамо га, да може заступати при реченой скупштини мѣсто изъ предъ свега народа православно-християнскаго у Босни.

На речену сверху погођењъ е до 3000 гроша три хиљада на мѣсець и то одъ 1. Марта за шесть мѣсеци, одъ исте плате пришло е у напредакъ сву плату за прва 3 мѣсеца т. е. Мартъ, Апрельъ и Май, за послѣднѣ пакъ три мѣсеца Юниа, Юлиа и Августа налазе се новци кодъ Високопреосвященѣйшега Архиепископа и Митрополита Господ. Господина Дионисия, кои ће исте новце плаћати пуномоћнику г. Гаври Вучковићу т. е. г. Ристи Митровићу и то свакогъ мѣсеца петнайсти данъ три хиљаде гроша за савъ мѣсець, ако би се пакъ и далѣ у реченомъ послу задржати морао, онда дужанъ е явити намъ, и писмо истогъ са авизомъ да дође овде до 15. Юлиа ове године, да би могли и у будуће за опредѣлѣну нѣгову плату старати се да е прими.

Ако би пакъ речени посо прие шесть мѣсеца свршенъ био, онда безъ задржаваня да буде какве друге послове дужанъ е поћи изъ Цариграда, и чимъ дође своной кући дужанъ е явити како е

дошао да би исти данъ и нѣгова плата престала дѣйствовати и само колико се буде задржавао да за онолико и плату прими.

У Сараеву 1. Марта 1858.

Михаило Гаићъ,

преставникъ каймакамлука зборничкогъ.

Тодоръ Дабовићъ,

преставникъ каймакамлука банядучкогъ.

Коста Петаръ Кулагића,

преставникъ каймакамлука новопазарскогъ.

Јанко Осиповићъ,

преставникъ каймакамлука траванскогъ.

Рисшо Шавићъ Коџобаша,

Маноло Ёфтановићъ,

Рисшо Трифковићъ,

Јово Х. Н. Бесаровићъ,

Симо Пупићъ,

Аншониѣ Ёфтановићъ и

Рисшо Савићъ.

Шта велишъ садъ дописниче? Или осамнаестъ хиљада мѣсечно, или в три, и то да ми се сваке две седмице припадајућа сума шилъ? — ако ми в слато, зна и дописникъ, и сва браћа, а нека и свѣтъ знаде, само г. читателъи нека назе на писмо 20. Мая и нека сравне контрактъ, па нека измере карактеръ.

А ево неколико о томъ писама:

Любезни Приятелю!

На 1. Августа примили смо ваше любезно писмо одъ 17. Юния преко нашегъ г. Дионисия, и видимо да се исто дуго задржало ков сте по пошти послати могли, те би и нашъ одговоръ давно примили, изъ истога писма драго намъ е било разумѣти да се хвала Богу здраво налазите, и притомъ видимо како пишете да народни посао за кои сте отишли незнате кадъ ће се почети пакъ и свршити, и молитвe насъ да ми преко овдашнѣ капис, и преко тамошнѣ Патриаркиѣ молимо се да вамъ се тамо допуштенѣ даде, да се овамо повратите. Ми се доста вама чудимо што се ви обраћате на само общество овдашнѣ Сараѣвско; будући ви добро знате и у руци писмено имате дасте опупомоћени, не само одъ насъ, него и одъ свие пуномоћника изъ петъ каймакамлука у Босни, и зато требало е да сте свиемъ посланицима кои су васъ опупомоћили, писали овако као и нама да би сваки могли дати свой одговоръ, што се пакъ нашегъ самога общества Сараѣвскогъ тиче, ми вамъ одъ наше стране и само за наше общество являмо да смо ми овде молили нашегъ г. Дионисия, Митрополита, коме е ово дѣло познато, да онъ учини доброту и да пише у Патрикалну да вамъ се даде допуштенѣ да можете поћи до свршетка овогъ мѣсеца, будући ваша плата престае одъ свршетка Августа, ербо овдашнѣ общество неће да зна, за далѣ вашу плату, за узрокъ што ваше писмо ни смо примили до 15. Юлия овде, а друго

што нисте и осталимъ пуномоћницима одъ каймакамлука писали, да се съ нама заедно о томе постараю, како што су се и обвезали, будући како што вамъ е познато да на наше общество нисе више спало него 2612 кућа
 а зворнички каймакамлукъ 8668 „
 а банялучки каймакамлукъ 7370 „
 а травански каймакамлукъ 5206 „
 а новопазарски каймакамлукъ 4342 „
 а вишбиаћки каймакамлукъ 7802 „
 дакле видите да у томъ разрезу на пасъ најманѣ припада, које некъ вамъ служи за владанѣ, при чему остаемо и любезно васъ поздравлямо, и всмо ваши пријатељи.

У Сараеву 5. Августа 1858.

*Ристо Коробаша Шавићъ,
 Манойло Ђешановићъ,
 Ристо Савићъ,
 Ристо Трифковићъ,
 Јова Николићъ,
 Јова Хаџи Н. Бесаровићъ,
 Мића М. Јовановићъ,
 Сима Пушићъ,
 Антоније Ђешановићъ.*

Скидаю браћа Сараевци са себе одговорностъ за сву плату, а изъ контракта се најболѣ види истиностъ одакле се може свако увѣрити да су се обвезали, сви заедно и уредно плаћати ми.

Я имъ одговарамъ ово слѣдеће:

Господарима Ристо Шавићъ Коџобаша, Манойло Ђетановићъ, Ристо Савићъ, Ристо Трифковићъ, Јово Николићъ, Јово Х. Н. Бесаровићъ, Мића М. Јовановићъ, Симо Пушићъ и Антоние Ђетановићъ, преставници Православногъ общества Сараевскогъ.

Ваше почитаемо писмо одъ 5. Августа, примио самъ изъ когъ видео да се тужите за мое писмо одъ 17. Юния послато вамъ, преко г. Дионисия Митрополита да се е задоцнило зашто га ни самъ послао вамъ по пошти.

Ја самъ га вама упутио на 17. Юния по г. Епископу, и судио самъ да е најсигурније по њму како што мора бити, а што вамъ га е онъ задоцнио предати, ја у то неулазимъ; видимъ да се чудите што се само на васъ обраћамъ будући да самъ изъ петъ каймакамлука одъ преставника опуномоћенъ, ја познаемъ као што свакъ тако и ви сами, да сте ви главно мѣсто одъ Босанскіи пуномоћника, ђе е и столица Митрополитова, зато кадъ самъ писао вама и г. Митрополиту, то е доста, а не да ми пребацивате што и другимъ обществима ниесамъ писао, брезъ да знате, него по момъ писму имали сте ви јавити осталимъ обществима будући е свию едию у обште дѣло, зато морали сте се споразумѣти.

А ја самъ писао и осталиемъ общинама преко г. Ристе Митровића јоштъ на 15. Априла, па осимъ едногъ г. Тодора Дабовића са обществомъ банѣлучкимъ нико ми ни одговорио није, јавио самъ

вама у свое време да самъ искао допуштенѣ одъ високе Власти, да се даде мени дозволенѣ да идемъ одавде; исто речено прошение я самъ учинио на Свѣтѣйшега Патриарка да би то обдржао кодъ В. Порте, али послие одговору моме, одъ Патриарка да В. Порта недопушта вратити се, докъ се несврши посао за кои самъ послать и тако самъ явио, и васъ молио да ви пишете, сасвимъ тиємъ я за едно са преставницима, одъ кадъ Стамбола, Родоса, Шпарта и Вадина, ми петорица учинилисмо на 3. Августа прошение г. Садразема, (Великогъ Везира), у комъ смо просили да намъ се дадне допуштенѣ да идемо своимъ кућама будући да имаде толико мѣсеци да смо дошли овде, а да намъ никаква посла не указую нити насъ зову зашто смо звати и послати; -- На кое прошение очекуемо одговора одъ капис (власти) дакле господо моя я ни самъ изостао одъ други посланика, него сувише преко свию нѣи самъ найпрне перви прошение како исто вамъ горе реко учинио самъ преко свѣтѣйшега Патриарка, пакъ и са нѣима, дакле немате ми шта пребацивати, а я се неби овуда укабулно ни за три плате кое ми даєте, да овуда се горе долъ, пребиямъ и потуцамъ.

Казао ми е г. Митрополитъ кизички, да е примио одъ нашега г. Митрополита Дионисия писмо у коме ви иштете да ми даду однусть да идемъ одавде, а кади устреба посланикъ да ће те га ви послати, кое ми е много драго я вамъ зафа-

люемъ и желимъ да ми часъ прие изиђе допу-
 штенъ. Господо моя! писали сте чрезъ г. Митрополита
 Дионисия за мой одпустъ одавемъ, а у исто време
 мени пишете зашто и осталиемъ обштествима нисамъ
 писао кадъ самъ и вама, да пишете да ме одпуста
 одавемъ; дакле и мени ставяте кривицу, и пи-
 шете ми да ви безъ другие преставника одъ осталие
 каймакамлука неможете, а и пакъ у исто време
 безъ осталие преко Митрополита мой одпустъ
 одъ В. Порте иштете, зато ви съ тимъ подпуно до-
 казуете да сте одъ свию осталие каймакамлука
 опуномоћени, дакле одъ мене криете или ти, ако
 ниесте опуномоћени, ви сами премъ свию осталие
 обштина на себе узелисте одговорность, — што
 се тиче за мою плату како исто по контракту и
 обвезательству изговара, тако в ваша дужность била
 да се старате, али будући да ви са реченимъ
 вашимъ писмомъ одъ 5. Августа тражите изговора
 съ тога, за ваше владанъ являмъ вамъ да одъ дана
 1. Септембра починюћи немогу пристати на нижу
 плату одъ 5000 гроша на мѣсець, говоримъ петъ
 хиляда гроша на мѣсець, ако вамъ нестои добро,
 а ви плату пошальите коме оћете, а мени израдите
 одпустъ одъ В. Порте. У случаю ако и на ваше
 прошенъ послато на Патриарка неби висока Порта
 одобрила за мой одлазакъ, или ако одобри, ода-
 вленъ наравно примићете извѣстие по истоме пу-
 ту, а я одма љу вамъ явити, како примимъ од-
 говоръ, пакъ ви чините како вамъ се уздопада,
 а я владаћу се, како ви будете наређивали, у

толико возлюбите послати по одну копию одъ овога мога писма преставницима одъ остали каймакамлука; остаемъ са високопочитанѣмъ любезно васъ поздравлююћи, покорни слуга есамъ
Гавро Вучковићъ.

Цариградъ 25. Августа 1858.

После самъ писао преставницима свию каймакамлука, и ево како самъ писао, ово е копия:

На преставнике каймакамлука босанскихъ!

Пофторавамъ вама мое писмо одъ 15. Априла послато вамъ преко г. Ристе Митровића, на кое самъ до данасъ очекивао одговора и виђао да нема, осимъ само г. Тодора Дабовића са обществомъ банѣлучкимъ по томе желимъ да васъ мое писмо наиђе у добромъ здрављу, ако сте ради знати за ме, я самъ фала Богу здраво, али у великой мысли, и шуно ми се досадило; — тако могу вамъ явити, како самъ одъ сараевскогъ общества примио едно писмо одъ 20. Мая по г. Пантелаћа брату Владичину, кои гласи да гледамъ часъ пре посао свршити и натрагъ се повратити до уреченогъ дана т. е. свршетка Августа, веле, ако би се реченомъ послу и далѣ продужило време, да ми не стое ни за кога добри, осимъ мулалука, а за другога никога, я самъ їймъ одговорио, да се до 30. Августа посао ни почети неће, а камоли да ће се свршити, а исто пишу да за другога никога добри не стое, него да я проишлямъ изъ Цариграда, я самъ и на то їймъ одговорио да контрактъ тако не гласи, кои е

мени од свию у скупштини, кои смо били, датъ, у ме нема шесть контракта, одъ Бишћа, Банѣ-луке, Травника, Зворника, Сараева и Ново Пазара, осимъ у све еданъ како што реко, будући свию ово да смо у обште, я самъ браћо допуштенъ то-лико пута тражио и одъ власти и одъ Патрилана, и ние ми датъ одпустъ и са осталимъ моимъ друштвомъ па и самъ и преко свега тога речено писмо, коє самъ писао у Сараєво, подъ датумомъ 17. Юния послато по г. Епископу, са свимъ што самъ више рекао, нѣи молио, да они пишу, овде на капию, и на Патрикану, да се мени допуштенъ даде, и тако су учинили по мојой жели и я самъ се радовао и веселио, и сваке поште очекивао, и за цело држао, и мислио по нѣинову писму, да ће ми се одпустъ дати коє нису дали, већъ ми одговорили, да отићи не могу ни я, ни други, докъ се посао не сврши, и тако се уздамъ, крозь 10. 15 дана, да ће се започети, таки намъ є одговоръ датъ. Сараєвске хорбаѣиє у другой кнѣизи пишу ми од 5. Аугуста, да моя плата престає одъ почетка Септембра, збогъ шта мога писма послата имъ по г. Епископу Неофиту одъ 17. Юния примили нису до 15. Юлия.

Друго што и вама писао нисамъ, збогъ те две ствари да моя плата престає, я самъ лепо ѣимъ одговорио, да самъ послао па више речену дату, па што ние г. Дионисие у Сараєву било, и Епископъ моє писмо послато имъ задржао, то я кривъ нисамъ.

А за друго, што и вама писао писамъ, я самъ
 и зато одговорно, да самъ вамъ писао преко ре-
 ченогъ г. Ристе Митровића, писао јоштъ на 15.
 Априла, чимъ самъ дошао у Цариградъ, и да јошъ
 ни одговора добио писамъ, него одъ само г. Да-
 бовића, я браћо у томе ништа кривъ нисамъ, я
 самъ и мојој кући писао толико писама, па ни-
 кадъ ни одговора нема, я немогу у царской зем-
 льи реда ни поште увести, то пише у мојој руци.
 Видио самъ, да ми пребацују, и све некаква из-
 говора траже, я самъ имъ писао, да на прошасту
 плату више не пристаємъ нити могу манъ одъ
 5000 гроша, и словомъ говоришь петъ хиљада
 гроша, ко ће манъ, сретно му било, само мени
 одпустъ нека израде, и израдите, и се неби ка-
 булио овуда скитати и потуцати и за мојомъ ку-
 њомъ мислити и чезнути ни за три плате, коє ми
 плаћате, па Богъ намъ дао свако добро.
 Съ тимъ одъ васъ сретанъ одговоръ очеку-
 јући и најлюбезниє остаємъ поздравляјући васъ и
 проче общество, када ми узиншете писмо, ста-
 вите надпись: Цариградъ у Зунъ-чаршии килитанъ
 на г. Стевана Митровића.

Есамъ слуга

Гавро Вуковићъ.

Цариградъ 8. Септембра 1858.

Како што самъ већ неколико пута рекао,
 да самъ само од банялучкогъ преставника г. То-
 дора Дабовића одговоръ добио, ево тогъ писма
 у изводу.

Г. Гаври Вучковићу у Цариградъ.

Банялука 10. Юля 1858.

Ваше приятельско писмо есамъ примио одъ 15. Априла — кое заиста мислимъ да сте фалили, да ћете бити нисали, 15. Мая, тако я судимъ, да пре нисте могли тамо бити, тако любезни брате, као самъ у истомъ нисму разумио, да сте здраво путовали и сретно тамо приспѣли, то ме е највише обрадовало. Само брате, да вамъ Богъ поклони здравлѣ, а за друго све лакше, што пишете, да ви е тамо сваки данъ како амо недѣля мислимъ да ће вамъ тако бити читаво тамошнѣ пребиванѣ, за унапредакъ вашъ айлукъ брате, што пишете да е скупоћа, и да е мало айлука, то е мени познато, али брате, я вамъ сада ту ништа немогу помоћи, већъ, ако Богъ да, када изађе 6 мѣсеци онда ми се морамо исти они опетъ онако као и пре састати и твой айлукъ представити, а ти ми пиши првомъ поштомъ, пошто би био тамо у будуће, я ћу ако Богъ да опетъ поћи у Сараево, када се буде та стваръ рѣшавала, — —

Примите најиубезније братско поздравлѣ како одъ мене, тако одъ гг. Т. Радуловића, Јове Пиштелића, Николе Баслића, попа Трифона и свию другихъ.

Тодоръ Дабовићъ.

Изъ Сарајева пишу ми:

У Цариградъ г. Гаври Вучковићу, посланику босанске Епархиве.

У Сарајеву 30. Септембра 1858.

Одговарамо на ваша три почитаема писма т. е. 1. одъ 25. прошлога месеца, а друго безъ да тума, кое судимо, да ће бити одъ 8. Септембра а треће одъ 15. истога, изъ кое смо све разумѣли, што намъ јавляте -- изъ сва три писма видимо, да е највиша ваша желя и намѣра да се одъ тудъ избавите и својой кући повратите -- та би иста желя и наша била, кадъ би могућно било, али вама е добро познато, да сте ви изъ предъ свега християнскогъ народа босанскогъ тамо послани и опуномоћени, зато нама ние могућно изъ осталихъ каймакамлука никакво рѣшенѣ вама учинити, како што смо вама и пре писали, кадъ смо примили ваше писмо одъ 25. Августа и разумѣли да намъ налажете, да ми вашу намѣру и зактеванѣ у сваки каймакамлукъ пишемо, кое ми изоставили нисмо, него по вашој жельи писали смо на 18. овога у четири санџака, на онога преставника и нѣихову обштеству, кои су васъ опуномоћили, т. е. у Травникъ, у Банюлуку, у Тузлу, и у Нови Пазаръ, а у вашъ каймакамлукъ нисмо будући сте изъ предъ нѣихъ, и одъ истога писма ово вамъ овде копию прилажемо, кою изволите виђети, шта смо имъ писали за васъ, на кое до данасъ добилисмо само едно писмо на одго-

воръ нашега писма, и то одъ траванскогъ общества, и одъ истога вама овде прилажемо копию, да видите шта пишу, а одъ други санџака до данасъ одговора имали нисмо, кои какавъ годъ примимо одговоръ, ми ћемо вамъ одма явити — сада нислите и расудите ви, шта ми сами у овомъ дѣлу можемо учинити, а ви се на насъ найвише обраћате — али ипакъ што се нашегъ общества тиче, ништа вамъ се више обвезати не можемо, него што на наше общество спада одъ ваше плате мѣсечне одъ гроша три хиляде, одъ тога колико на наше общество спадне треба намъ се бринути и новце одъ народа сабирати, и кадъ се скупе онда вама или вашему пуномоћнику предати а и то ви добро познаете, како е по народу за ову стваръ новце скупляти — а што пишете зашто вамъ новце не шалѣмо, намъ е зачудо, будући ви сте овде оставили свога пуномоћника г. Ристу Митровића, кои е дошао и одъ г. Дионисије за мѣсець Юній и Юлій вашу плату примио, а онъ ако вама не пише и не шалѣ, то ми не знамо како међу вама стои, — а за мѣсець Августъ нису сви новци овде ни покупљени, а тако ни вашъ пуномоћникъ до данасъ нисе дошао, да се прияви речене новце поискати, збогъ тога е се ово мало времена провукло, али надамо се, за речени мѣсець Августъ да ће се скоримъ временомъ извршити ако Богъ да. — А за далѣ безъ остали каймакамлочки Християна ми ништа сами вама какво рѣшение учинити незнамо, а нама е

познато, да сте ви на 8. Септембра и у остале каймакамлуке преко г. Ристе Митровића писали, кои е речена нисма нашемъ г. Дионисию предао, и исти у каймакамлуке разаслао, а познаемо и то, да е вама тешко тамо сѣдити, али брате, ви промишляйте, како е за болѣ. Съ тимъ васъ најлюбезниѣ поздравлююћи, остаемо

Обшество Сараевско.

Копия одъ 4 писма послата у 4 каймакамлука, то етсѣ, у Банюлуку, Тузлу, Травникъ и у Нови Пазаръ, у којима е писато овако:

Любезна браћо! являмо вама како смо одъ г. Гавре Вучковића посланика опуномоћеногъ одъ б. санџака християнскогъ народа босанскогъ, подъ датомъ 25. Августа 1858, едно писмо примили изъ Цариграда, у коему намъ явля и наређуе, да вамъ пишемо, како онъ ови посао, за кои е послатъ свршно ние, нити е исто дѣло до горнѣ дате предузето у Патрикани, нити пакъ знаде, кадъ ће се почети, кадъ ли свршити — а будући познато е и нѣму и вама и нама, да е нѣгова плата одъ 3000 гроша на мѣсець, по погодби до 1. Септембра изплаћена, а одъ 1. Септембра новаца ни одъ куда примити нема — пише намъ, да е арзоалъ давао на капию и у Патриаркию молио, да му одпустъ даду, и да амо пође, али ние могао издѣйствовати, нити му даю одпустъ, докъ се посао, за кои е послатъ не почне, и не сврши у Патрикани. — Съ тимъ пакъ сувише ре-

чени Гавро пише, да онъ одъ 1. Септембра далъ у Цариграду сѣдити не може, нити пристае на прву плату одъ 3000 гроша на мѣсець, него што више засѣди одъ 1. Септембра, хоће по 5000 гроша на мѣсець, и нама пише и наредбу чини, да ми свима каймакамлущима явимо, за ово нѣгово преставленѣ.

Дакле браћо, ето видите што пише, зато мислите и промишлайте, што ћете му одговорити и писати, пакъ ако хоћете и преко насъ писмо послати можете, које ћемо одма по пошти послати, тако и за плату нѣгову, одъ кудъ и како ћете му плаћати, будући вама е познато, да одъ нѣгове плате на нашъ сараевски саџакъ пайманѣ припада, за кое се реда нама бринути што на насъ, спада да се скупи, али онъ съ овимъ ни найманѣ помоћи се не може, него ви гледайте и за вашъ каймакамлукъ по својој дужности бринути се, ербо ние ни право, да бесплатно у Цариградъ сѣди, а знате добро, како сте се обвезали и писмено му дали — а на нѣгово одъ 5000 гроша мѣсечне плате поискаванѣ, нашъ сараевски саџакъ не пристае, него како е и погођенъ по 3000 гроша, али онъ на то пише, ако му ви на плату одъ 5000 гроша пристати нећете, тада да се побринете другога посланика у мѣсто нѣга у Цариградъ послати а онъ да се избави и амо поврати.

Даклемъ браћо! немојте ову стваръ за маленкостъ држати, него се брините и часъ пре од-

говорите му, или ако хоћете на ново овди коѣга пуномоћника послати можете да се међусобно съ вама свѣтуємо у избираню другога посланика, будући ми сами за нашъ сараевски санџакъ ништа безъ васъ одговорити не можемо, докъ вашъ отвѣтъ недобиемо.

Данасъ друго немаяући, любезно васъ свию у обште поздравлямо.

У Сараеву 18. Септембра 1858.

Обшество Сараевско.

Копия одъ одговора на наше послато писмо одъ 18. Септембра 1858, когъ смо примили изъ Травника коѣ гласи овако:

Любезна Браћо!

Ваше почитаємо писмо примилисмо одъ 18. текучегъ мѣсеца, изъ когъ смо све разумѣли шта намъ пишете чрезъ г. Гавре Вучковића депутирца цариградскогъ; ми мислимо, да ѣ вама добро познато нашега мѣста стаиѣ докленъ ѣ доведено, у коме се сада налази, фала Богу народа християнскогъ 40 кућа и то найвише еснафа и танки люди, исти депутирацъ када ѣ опремаѣ за Цариградъ, вама ѣ познато кои сте срклетъ нама училили, онда за новце коѣ смо онда морали потегнути на интересъ, па и данасъ интересъ расте, и ми кадрилисмо покупити по кадилуцима — тако више се необвезуємо окромъ што падне на нашъ кадилукъ платити, а за проче кадилуке ми се неморемо обвезати. — Фала Богу, кодъ васъ ѣ и вашъ и нашъ Архипастиръ, кои ѣ кадаръ свакоме попу

заповедити, како и нашемъ попу а Христијанима прочимъ како и нама, а ми никоме неможемо, нисмо возможни пити се пакъ ни за кога обвезуемо него сами за се, — за данасъ друго неимаюћи, любезно васъ свию у обште поздравлямо.

У Травнику 23. Септембра 1858.

Обштество Траванско.

ИЗВОДЪ:

У Сараево, Почитаемомъ Православномъ Обштеству!

У Цариграду 27. Октобра 1858.

Примио самъ ваше любезно писмо одъ 30. Септембра са приложеномъ копиомъ одъ писма обштества траванскогъ, послатогъ вама на одговоръ вашегъ писма њима послато.

Како изъ реченогъ вашегъ писма, тако изъ копие траванскогъ писма разумео самъ што ми пишете, — што пишете да ви неможете ништа учинити безъ остали санцака, то ћете ми опростити зашто у прощастимъ вашимъ писмама, која су кодъ мене, ви сте подпуно разлагали и мени наређивали, безъ освртања на друге санцаке, и тако и ја на ново вама повторявамъ да ја починюћи одъ дана 1. Септембра разумиенъ 5000 гроша на мѣсецъ, нов плате да ми на свршетакъ свакога мѣсеца предате г. Ристи Митровићу толико служи вамъ за ваше владанѣ, у случаю ако вамъ не стои добро ову мою плату мени точно давати, а ви моралисте послати на исто мѣсто, другога преставника, и сада не стои

никаква изговора на ново и съ овимъ позивамъ васъ да како ово писмо примите да пошалѣте на мое мѣсто другога, кога ви оѣете, али ако тако неучините добро знайте да никаква изговора не-изостае вама, него я знадемъ мѣсечну плату одъ 5000 гроша како што самъ реко навигше, зато одаберите, или едно, или друго безъ разлаганя, я безъ да ми пишете да неможете безъ другии общества, за узрокъ како што самъ вамъ реко да сте ви мени налагали пуномоћно, безъ освр-таня на друге сацдаке . . . и т. д.

Покорни слуга всамъ

Гавро Вучковићъ.

И сама Нѣгова Светостъ Г. Патриаркъ Кирилъ увидивши мою оскудицу, и како ми се плата неуредно шалѣ, и болѣ казати никако, зашто крозъ шесдесетъ мѣсеци нисамъ више примио осимъ 27042 гроша, тако ми се чини, и зато Патриаркъ пише на Владику и Первѣнце, а ево тогъ писма:

Пресвященѣйши Митрополитъ босански пре-чесни ексархъ цѣле Далмацие, во Святимъ Духомъ возлюблѣни Брате и Сослужителю наше умѣре-ности Господине Дионисие!

И честнѣйши Первостоятелъи и благословени Християни ови Епархия, Чада возлюблѣна, одъ Господа благодать буди вамъ и миръ одъ Бога!

Заклучуемо овде преставление преставника босанскогъ, г. Гаврила Вучковића, чрезъ кою пре-

ставля на цркву нѣгова Чесность праведне жалбе противъ немарности, кою до сада показали сте већъ одъ 5 мѣсеци; нити послаюћи новаца нѣму за нѣгову мѣсечну плату, нити му одговарате сходно на оно, што е вама писао 17. прошастогъ Юния, и опетъ 8. Декаembra, чрезъ кое дошла нѣгова чесность, незнаюћи шта да ради, искао е црквену нашу помоћъ, како ћете видити обширно у опоменутоме преставленію.

Начинъ овай вашъ и ово неподобно владанѣ ваше противъ поменутога преставника вашегъ привлачи праведно и мржню свакога човѣка противъ вама, и доноси лягу на целу ову округъ одъ кое е нареѣенъ и послать овде поменути.

Будући дакле нити вама пристои, да удулите више ваше ѣутанѣ и немарливість, нити Црква може гледати преставника едне целе провинцие, да се утѣшнява безъ новаца и да трпи оскудицу унутра у овоме великоме мѣсту и граду!

Зато писаюћи чрезъ ову нашу патриаршеску Епистолию, заповѣдамо и препоручуемо строго вашему Архидрејству, тако вашей Пречесности, да би се старала безъ разлаганя времена, и позовите и друге, кои вамъ потребую, и заедно смислите се на она преставления, коя су вама временомъ послата, одъ нѣгове чесности и за плату одъ 5 мѣсеци нѣгово исканѣ подпуно кои на свему имаде одъ више праведно, таки да по-

шлѣте нѣму, што се може пре новце соразмѣрно потребите трошкова овде, безъ да укабулите, да вашъ преставникъ стои овде потребитъ безъ новаца, и да се не може обдржавати одъ потребити трошкова за живлѣнѣ, а благодать Божия буди са свима Вами.

Константинополь 31. Января 1859.

Во Христѣ брашъ и молишвеникъ.

Изъ овихъ свию прилога види се: прво, да ние онолика плата моя била, колико дописникъ вели; друго, да ми е иста неуредно шилята; треће, да ние истина што дописникъ вели, да ми е писато изъ Банѣлуке, Приедора, Бишѣа, Лѣвна, Травника, Тузле и други многи мѣста; или ако онъ зна за писма изъ ти мѣста, нека ихъ покаже, одакле ми е писато и ко ми е писао, и коє дате? па макаръ било и едно то писмо, па да му кажемъ, аферимъ, а общтина сараевска, преко коє е све онда збогъ неуредни пошта ишло, што се мене тицало, има свой билѣжникъ па ће валда и та писма тамо забилѣжена бити, ако и има такихъ, я би онда молио да се даю явности.

Дописникъ вели, да е мени общтина сараевска писала и натрагъ ме позвала, ево тогъ писма, па нека свѣтъ и то види, колико е истине у речима дописника:

У Цариградъ г. Гаври Вучковићу, представнику
босанске Епархје!

У Сараеву 3. Новембра 1859.

Примили смо ваша два почитаема писма, едно одъ 20. Јулиа, а друго одъ 19. Октобра о. г., изъ исти смо разумѣли, да сте изъ сѣднице били изкључени, и да васъ е опетъ високи царски Девлетъ помиловао, и у сѣдницу поставио, кое намъ е драго. — Даклемъ любезни брате, молимо васъ, да се позовете на ваше обвезателство и наше пуномоћје, и како е заповѣдъ високогъ царскогъ Девлета, да по дужности вашој подпуно извршите, а остало што би годъ на насъ и на дѣла црковна лягу нанети могло, избѣгавайте што далъ можете, да се ниби какве сплетке изродиле, кое би насъ кодъ в. ц. Девлета у омразу и подозренѣ поставити могле, будући ми, сараевско общество у таковомъ случаю не желимо никада трѣбити се како што и сами знате; А што се тиче ваше погођене плате, што годъ запада на наше общество до 1. Септембра о. г. ми смо све сабравши, преко госп. Дионисја исплатили, кое мислимо, да сте већъ и ви примили.

У прочемъ оставмо данъ ноћъ къ Богу молитвеници за нѣговогъ високогъ Девлета долготѣногъ здравља и вама желећи добри успѣхъ на ползу царства и народа.

Есмо ваша браћа,

Предстоятели общества сараевскогъ.

Мене су били истина изключили изъ сѣднице, на начинъ као најгрдниегъ зликовца, о којемъ ћу што више говорити на свомъ мѣсту; — ево и могъ одговора на више речено писмо общине, изъ когъ ће се такође моћи и дописникъ и сва браћа увѣрити, како самъ мислио радити и шта самъ радио доказаћу јоштъ.

Православномъ Обштеству у Сараџво!

Примио самъ ваше почитаемо писмо, одъ 3. Новембра, изъ кога самъ видио за мое повраћањѣ у сѣдницу, да вамъ е драго, за кое вамъ благодаримъ. По томе, любезна господо и браћо моя! у истоме писму разумео самъ, да се я позовемъ на мое обвезателство и на ваше пуномоћие, мое обвезателство, кое сте ми запитали и кое имате у вашимъ рукама, я мислимъ, да у нѣму друго ништа нема, осимъ да се немамъ ни у што мѣшати, осимъ за што самъ и упућенъ, кое васъ молимъ, да добро чисто извидите, и ако дознате да самъ што преступио, немојте изоставити, него ми јавите да знамъ; — а ваше пуномоћие, кое ми е у рукама, я самъ га башъ добро и наустице научио, и много васъ молимъ, да узмете предасе и мое обвезателство, и ваше пуномоћие и да видите, ко се е у заборавцѣ бацио? а што пишете како е заповѣдъ в. ц. Девлета, да по дужности мојој извршумъ, зато вамъ, любезна господо и браћо! на совѣту фала, кои ме совѣтујете; — уздамъ се у Бога, по дужности, да за

ме стидни бити нећете; што се мене тиче и мога извршивања, међу то читамъ у вашему писму, да избѣгавамъ што далѣ могу, што би лягу нанети могло на васъ и на дѣла црквена, и да се неби какве сплетке изродиле, кое би васъ кодъ в. ц. Девлета у омразу и подозрение поставити могле, будући да ви сараевско общество у таквомъ случаю не желите се трефити.

Ово писанѣ ваше књиге кадъ самъ читао, чудно самъ се, смею самъ се, а и сада се чудимъ, коме пишете, и шта пишете? управъ да вамъ кажемъ, я нисамъ могао то шта значи извадити, а мрско ми било кога другога питати. — По томе браћо! ко би годъ желио и радио и то мнѣније имао на браћу своју и на цркву какву лягу нанети, тако кодъ високе Власти у омразу и у подозрение браћу своју поставити, да Богъ да, онъ немогао ни живити ни умрети.

А я самъ свагда мислио, тако и данасъ, а и одъ данасъ, да не само сараевско общество, него и сва браћа околна наша у босанскомъ аялету кои се налазе, единако съ вама едно мнѣније имаю, вѣрни својой в. Власти били и вазда бити и любити є, као што се више може, а ако би ми когодъ рекао, да ние овако, я би му знао како би и заслужио одговоръ примити, кога би се за дуго опоминяо, а да є Богъ дао, да се може свачије мнѣније узети на огледало, я какву мѣру мѣрити, онда би знали цѣнити ко шта заслужує, а пеби слушали свакакве лажи, на исту

дату кадъ самъ квиту предао, примио самъ на рачунъ мое плате две хиляде шесть стотина и дванаестъ гроша, кою мислимъ, да сте примили и то на рачунъ мое мѣсечне плате одъ петъ хиляда гроша. У прочемъ остаемъ данъ поѣтъ, съ свимъ прочимъ молити се Богу за здравлѣ Н. ц. В., та нѣговогъ в. Девлета, почемъ васъ съ почитанѣмъ најлюбезниѣ поздравляюћи остаемъ

Гавро Вучковићъ.

Цариградъ 23. Новембра 1859.

Него на противъ и я самъ у Сараево общини писао, само да ме они позову, да я шећу питати ни саме Власти, ни Патриаркиѣ, него да ћу се на ма повратити, само да ми пишу, те да имамъ тако писмо у руци, ово писмо налази се у рукама речене общине а копию истогъ негди самъ забацио, и оно свѣдочи дописниче, ко одъ насъ двоице истину каже, али сигурно Гавро.

Што дописникъ вели о заоставляню мое плате, аферим, то е и опетъ велимъ, права истина, да ми е обуставлѣна, и то не онда, него и до данасъ е нисамъ примио, ово е већъ девета година, краєни мой дописниче, писамъ се я у залудъ одъ бѣса о томъ жалио общини сараевской, као што свѣдочи ово мое слѣдеће писмо:

Благоизбрана Обштино Сараевска!

и любезна браћо моя!

Пре свега молимъ да ми се опрости што ћу у обширномъ смислу мою жалбу и ядикованѣ да изјавимъ,

потребе су и посведневне оскудице и нужда велика, а честь ми е као и свакомъ другомъ брату мила и драга; а да се ово све обясни и разложи мора се обширность наблюдавати.

Одъ истине небу се ни најманѣ удалити, па зато ћу јоштѣ напредѣ самъ оно рећи, што би ми ко други казати могао, — и самъ, истина, не само одъ общине сараевске и браће Сараеваца, него одъ цѣле Босне, за преставника познате религиозне ствари наше, опуномоћенъ и у Цариградѣ послатъ; и зато одъ свега Народа а не само одъ васъ браће, заслугу и издржаванѣ и примити имамъ, а елте овако да е, драга и поштена браћо! моя? сви ћете ви рећи тако е, — право вела Гавро па кадъ ово речете ви ћете ме може бити и жалити, а тешко ономъ кога ви жалите, чему се я ни најманѣ не радуемъ, ерѣ тешко ономе кога жале а рукопомоћи неприяю му, немойте любезна браћо овако, и ово што я наводимъ рећи, зашто и я и цели свѣтъ противни и боля доказательства и нема, а такова су ова:

Сараево зна се и држи у цѣлой Босни, за прву и најзнатнию одъ свию други вароши варошъ, а тако исто, и жители, сараевски за прве и најотмѣније у Босни люде, и ово е праведно казати, па кадъ е све ово овако, онда коме би се другомъ я имао за потраживанѣ мени явлѣне вамъ суме новаца обраћати, него првой общини и најзнаменитимъ людина, — людина, кои знаду шта е страно мѣсто, скупобу цариградску, брѣме дуга, неспокойство и стидъ, коє дугови дужнику данъ и ноћъ причиняваю и исподъ роба и просняка понижаваю га, нико ми други у овой ствари природѣй и ближи ниє, него община сараевска, и ви браћо Сараевци, — кои важность мога посланства познаете, и кои треба и осталой браћи нашой примѣромъ да предходите, и да сви макаръ у пола колико я самъ, за нашу свету стваръ жертвуете.

Изъ ови наведни побуђеня, я самъ се за мое по-

траживанѣ свагда вама обраћао, па и садѣ то чинимѣ а
и у будуће чинићу.

Вама неће непознато бити, да ја како свама тако и
своимъ браћомъ моимъ Бошняцима, писмени уговорѣ, о
издржаваню и трошку моме имамѣ, а знамѣ да ни то за-
боравили нисте, да самъ ја вама 25. Августа 1858 год.
најпосле јавио и писо, да се ономъ првомъ сумомъ одѣ
три хиљаде гроша мѣсечно, немогу да се и далѣ у Цари-
граду издржавамѣ и обстанемѣ; и закѣво самъ, да ми се
петъ хиљада гроша мѣсечно даде, па у исто време и то
казо, ако ми се ово што закѣвамѣ дати неморе, нека се
одма и што пре друго лице на мое мѣсто пошалѣ, а ја
да идемѣ кући мојој; овако изѣ међу мене и нашега
любезногъ Народа, постои уговорѣ; и овако самъ ја вама
о повишеню мога издржаваня писо, и на ово писмо, почемѣ
на мое предложенѣ и закѣванѣ, ние нико други послатѣ,
ја држимѣ да е у свему примљиво и укабуљиво, ерѣ да то
учинљиво ние ја би данасѣ у моме Отечеству и кодѣ мое
куће био, а други одѣ наше браће мене у Цариграду
измљиво и заступио, истина, да све ово мое досадашѣ писанѣ
није никаква одзива и успѣка, у подпуномъ смислу нашло,
и ја самъ у залудѣ артию трошио и забадава трудио се,
но садѣ се надамѣ да тако више бити неће, већѣ да ћу
ја извѣстно знати оћули лепимѣ начиномъ до мое заслуге
доћи, или ћу се морати сѣ браћомъ тужити и царничити.

Благо избрана община сараевска изволеда ми е
подѣ датомъ 3. Новембра 1859 писати, да на сабору, у
предлаганю и даваню мнѣния умѣренѣ будемѣ и да не
премашимѣ границу учтивости, ово заиста за мене као
човѣка проста и млада превећѣ благодѣтелно и братня-
ски, — оно е ово, чему самъ се ја свагда, одѣ кадѣ самъ
за овамо спремљивѣ, па и данасѣ надао. Љиво е и патри-
отично, што ме браћа у нашемъ послу, кои много болѣ
одѣ мене разумио, подпомажу и савѣтую; наравно кадѣ
би ја са закѣванѣмъ претерао, и у даваню мнѣния осра-

мотио се, онда би на цели народъ лягу и стидъ нашо, и сваки би рекао, заступникъ ние кривъ, ерѣ в тако и на то одъ свога народа опуномоћенъ. — Слѣдователно свако мое непоштено и хрѣаво владанѣ и поведение, кога до сада благодаримъ Господа Бога никако и ни учему било ние; целомъ и свемъ народу нашемъ приписало би се и рекло: ели све ово што кажемъ истина? браћо! сами расудите, па онда слободно и признайте, да в тако а никако другчие, кадъ то признаете, онда сами себе упитайте, да ли и шта срамотниѣ и бити море него ово, да ми нашега брата по обшти народни посао пошлѣмо, па да се онъ збогъ свию насъ пати, мучи и задужуе а сувише невинъ стиди; кажите себи, богме, ово ние ни право ни човѣчно, ерѣ на насъ найвећа срамота пада, почемъ не само Цариградъ, него и читава готово Европа *) знаде, да в онъ нашъ заступникъ.

Некима одъ браће Сараеваца ние било задоста, што знаду да се я у дубльини вiera (воде) дуга, за нѣи и читавъ народъ нашъ топимъ и давимъ, него се усудише до те дѣтинштине и непоштена доћи, да у Цариградъ пишу (на едно велико мѣсто) да я много трошимъ, да у Ђилитѣ а не гди сви Бошняци сѣде, не сѣдимъ, већъ у Галати, наслаждавиюћи се найвкусниѣмъ естиѣмъ и питиѣмъ. — Найлакше в другога усуђивати, но наймучниѣ себе и своя дѣла виђети и познавати. — Право в рекао нашъ Х. Спаситель: „Неосуђуйте, да осуђени не будете.“ — Сваки они, кои о моме трошку и животу приватномъ брине се и пише, нека самога себе застиди, и нека не кука на туђему гробу; мени треба мое платити и дати, а шта ћу я съ тимъ учинити, да се нико не стара, колико ћу я трошити, нико о томе главу некъ не разбѣя, и нико нека ми

*) Ово в писмо мой добри дописникъ неће сигурно намири-
сао, па каже, да я кажемъ, да ме сва Европа познае, у до-
пису своѣмъ.

више не дадне, у колико заслужио нисамъ, а мое и мога опредѣлення важность добро поймамъ, а колико ми преко таквоме трошити треба, никада заборавити нећу. — Браћо! заръ васъ ние стидъ и срамота, што самъ се васъ ради задужио, и непрестано задуживати се морамъ? Заръ ви заборавајте, да се по личности и карактеру вашег посланика, карактеръ свию васъ цѣни и оцѣнюе, и да оцѣну најболю недобия — еръ се зна, да самъ се збогъ вашег небриженя и што ми се новци уредно, и управо никако не шалю, задужио? — Заръ ви незнате да ћете све оно, што се я збогъ вашегъ небриженя и немарности задужимъ, морати платити? — Ахъ жалосное и тужное мени!!! Заръ немате людскогъ и християнскогъ сожаленя, на мою дѣду и старе родителъ, којима в пропасть мое одсуствие а смртни ударъ мое задуживаѣ.

Та нема мислимъ уста коя васъ неће што тако самномъ поступате осудити, нема држимъ словесногъ створеня: дѣца бабе и жене, да неће рећи, и греота и срамота за Народъ босански, а нарочито за жителъ и трговце сараевске, да свогъ брата по свои посао пошлю, а даму издржаванъ и трошакъ нешало, него да се онъ насрамоту свои и свога Народа задужуе, съ њдне стране нужда и оскудица, а зъ друге вашъ поступакъ, принудили су ме те самъ се и тужити морао, — чега се свагда стидимъ, а ви би требало много више да се стидите, али тога кодъ васъ нема, моя тужба би послата нашемъ честитомъ Везиру, и онъ сигурно башъ Ћатибу но извршенъ препоручи, а овај башъ уступе Паши Ефендиумъ, па опетъ башъ Ћатибъ заповѣди, другоме, а овај каже пске Ефендиумъ, па я написао, коме каймекаму я не написао, а за остало и заборавио, и тако моя тужба оста на артии не извршена, кое тако неби било да су браћа Сараевци, око честитога Везира настояли и молили, него нису према брату своме, и према нѣговой нужди којой онъ узрокъ ние, ово упражнявати, т. е. ни мукаетъ нѣговомъ писаню и ядикованю не бити,

невидимъ за човѣчно и поштено, а истину кажемъ, дабу я ако ми се одма и што пре новци и одговоръ не пошало, оно учинити што само люди у оваковомъ положаю, као што е данасъ мой учинити могу, за кое ме моя совѣсть ни наипманѣ кривити неће. — А да се обе сложно и братински, заръ се неби могло честитоме Везиру отићи, и умолити, да онъ изъ свое касе мою заслугу вама дадне, а онъ да учини наредбу каймекамина, ови мудирима, а мудире Народнимъ изборницима и свѣштеницима, да они новце одъ Народа покупе, и надлеженой власти предаду? све би се ово могло кадъ би се ктѣло, него неће се, а та нећа море бити одъ свакога врага већа.

Браћа Сараѣвци, знаду и стотину начина за помоћи мени, али шта кажу, нѣе само наше него читавогъ Народа време, па како сви такоћемо и ми, немојте тако любезна и драга браћо — немојте, еръ ви сте у свему одъ нашега Народа и мући разумни, па кадъ е то, онда примите къ срцу жалбено писмо вашегга брата, умолите властъ за рукопомоћъ, и што пре овога очаянния ослободите ме, и чести кою и самоме живоѣу предпоставлямъ обезбѣдите.

Драга браћо моя! я нисамъ овамо послать да се свама као новинарѣ съ новинаромъ надписуемъ, или као адвокатъ са адвокатомъ парничи и тужи, него да васъ одъ наши религиозни извѣлица и дерача колико е могућно бранимъ, кумимъ васъ и по сто пута братимимъ! — Немојте да се предъ свѣтомъ компромигирамо, и да се тужимо и ружимо, зашто непомислите да сте ми за ове 24 мѣсеца само 9768 гроша послали? зашто нерасудите? да мени као посланику и заступнику народа босанскогъ, не мале чести и доходака, па богме и приличне трошкове, најотмѣнни люди указую и причиняваю, и да мени у свакоме случаю, честность, добро поведение, и лѣпо обхођењѣ а сувише материална помоћъ нужна; на послѣдку узмите у рачунъ ово, да самъ я онда новце займаво, кадъ

су по 75, 78, 80 и 85 гр. дукати били, и да на то интересъ плаћамъ,—наравно према ондашњему курсу и интересъ в уговоренъ, срачунайте, пошто су новци данасъ, па ћете лако виђети у какву сте ме несрећу и стидъ бацили, и наћићете да би корисније било, да ми в слато по 3000 гр., него да ми данасъ по 6000 гр. пошалъте. — Да се оставимъ далѣгъ плача и ядикованя, па да рекнемъ оно што ми в на срцу, и у шта јошъ неку надежду полажемъ, т е. : я се у вашу братску доброту уздамъ, и брзой се помоћи и подпори надамъ. Па ако што напрасито и ватрено, у овомъ момъ писму изрекао будемъ, да ће ми се опростити, еръ самъ савъ у лютини и еду. Вѣруйте ми, поштена браћо! да самъ у крайности и нужди великой, па зато овако пространо пишемъ; еръ данасъ лажи едномъ а сутра одъ другога, постаемъ обшта лажа, а тиме и себе и васъ срамотимъ: и тако ми Господа Бѣга, кадъ помислимъ на стидъ и дугованѣ кога сте ми ви узрокъ, да в табакъ артие пространъ колико сводъ небесни, биоби ми мало, да у вѣму мое яде ставимъ, и да имамъ рѣчи колико ясни звѣзда, па да ихъ све на таковой великой артии напишемъ опетъ би себи казао, да самъ много мањ него што ми на срцу, рекао и написао.

Со тимъ оставмъ најлюбезније грлећи и любећи поздравлюјући. Вашъ истинити, доброжелатель есамъ.

Гавро Вучковићъ.

У Цариграду, 15. Августа 1860.

По томъ и самъ Синодъ съ Патриархомъ, увидивши мою нужду велику, ние могао трпити, него в писао сараевскомъ Митрополиту ово слѣдеће писмо:

ІОАКИМЪ,

Божією милостию Архиепископъ Константинопольски новаго Рима и вселенски Патриархъ, св. р.

Священѣйши Митрополите босански и Пречестнѣйши Ексарху всея Далмации по светомъ Духу возлюбљени брате и сослужителю наше умѣренности г. Игнatie! и

Честни предстоятели и првенци, Благословени Християни града и Еалета босанскогъ чада о господѣ намъ возлюбљена, благодать буди вамъ и миръ одъ Бога.

Господинъ Гавриль Вучковићъ, кои одъ три године и више посланъ овде представникъ у овдашнѣмъ по височайшой заповѣди, привремено састављномъ народномъ Сабору. Преставио е тужбу, и садъ височайшой Порти, тужећи се за остављанѣ погодивше за ово послание нѣгове плате, колико речени г. Гавриль трпи утѣснение и неволю мућећи се толико време по странимъ мѣстима и одъ многи дугова немогући да отиде, а съ друге стране налази и изъ остављени нѣгови домаћи и новчани интереси, за кое и ви не сумняте, а и Црква изъ свое наклоности (симпатие) писала е и пре вама за оскудно станѣ овогъ човѣка, и дала е вама наставление за плату нѣговогъ послания, али по злостаню и преко све надежде припада на васъ велика немарность, толико више и неправда и неправдословие, сувише, будући се разумѣло, да

виша часть нѣговоє плате, исплатила се и покупила и одъ подлежащи мѣста, и естъ чудно за што, и одъ кога се задржава до садъ? — Дакле, будући в садъ и висока Порта на нѣзино правосудие издала високу заповѣсть на тамошнѣгъ височайшегъ г. Босна Валиса, заповѣдаюћи оштро, да ове новце, кои су надлежни за плату реченогъ господина Гаврила, ако су скуплѣни, као што смо разумѣли, или нису, да скупе одъ они подложни мѣста и часъ прие овамо да се пошлю. Неизостасмо дакле нити пишући вама съ овомъ нашомъ Црковномъ Епистоломъ, да вамъ дамо наставление согласно и повелѣние наручуемо, да пошто се извѣстите о недостойно трпећимъ станю реченогъ саграђанина вашегъ и нетрпећи више злостанѣ и явну пропастъ нѣгову, одъ дугога неприсутства къ своіой Фамиліи и своимъ пословима. Да ускорите по високой заповѣсти и по правди да у дѣло приведете скуплѣнѣ нѣгове плате, приморани бивши на издаванѣ они мѣста, кои су изоставили, и пошлите речене новце овамо, за да може да се избави одъ држећи нѣга дужника и да се може вратити на свое (во своя си) будући другчие, не само се противите височайшей заповѣсти, него е и несложно са чести вашегъ отечества, да страда нѣговъ Представникъ, и читавъ Народъ и Епархія, кое е онъ са своимъ желомъ послушо и послужно, да садъ остаю немарљиви за нѣгова права и да гледаю равнодушно нѣгову пропастъ, поредъ бивше и писмене

погодбе. Пазите дакле добро, да за далъ време неизоставите пошилианъ плате реченогъ г. Гаврила, да неби подпали подъ већу одговорностъ која може принети слѣдства веће штете. —

У Константинополю 30. Септембра 1861.

Константинополюски **Іоакимъ**,
во Христъ братъ и молитвеникъ.

Кизички **Никодимъ**,
во Христъ братъ и молитвеникъ.

Халкедонски **Герасимъ**,
во Христъ братъ и молитвеникъ.

Меленски **Дионисий**,
во Христъ братъ и молитвеникъ.

Дринополюски **Паншелеимонъ**,
во Христъ братъ и молитвеникъ.

Никейски **Іоаники**,
во Христъ братъ и молитвеникъ.

Драшки **Агашангелъ**,
во Христъ братъ и молитвеникъ.

Ганохорски **Хрисаншъ**,
во Христъ братъ и молитвеникъ.

Халеиски **Іерошей**,
во Христъ братъ и молитвеникъ.

сви св. р.

А ево мое писмене молбе, кою самъ у Сараву дао збогъ заоставше ми плате, која ми е као што самъ рекао по 3000 гроша мѣсечно одређена одъ свию тридесетъ и два преставника а и дописникъ ми е онда био одъ помоћи, еръ е онда налазио за право да ми се плати по петъ

хилада, по моме зактеваню, или по три хиладе па на нихъ интересъ, кои неодобрише, зато и я предъ свимъ свѣстомъ благодаримъ му, т. е. моме добромъ противнику, што се онда за мене, а и кодъ г. Владике заузео, кои ми е хтео покварити ову мою по моме миѣнию трудно и праведно заслужену плату; г. Владика ели хтео то мени покварити, хотимице или нехотимице то не-знамъ; — и за ово тобожъ уреѣенѣ мое плате, (шесте године, а ево и девета да е примио ни-самъ) као да я писамъ имамо право? имаи доста међу којима е и противникъ, и они то одъ мене закѣваю, као да самъ имъ робъ и да лажемъ за ньиову любовь, и да кажемъ естъ тако е, и да ме водаю за носъ као овчега коня, и тога е било, али се то не може свакадъ учинити, никада чо-векъ ни еданъ данъ ни е единако расположенъ, у нарави, они кои би то хотѣли одъ мене, прева-рили су се у рачуну, я кадъ би дошао до какве озбиљности, тога човѣка нема да е роѣенъ, па да би му рекао тако е, ако па противъ неби било тако, а то моя любезна браћа врло добро знаю, да оће да истину кажу, али неће, фала имъ, и ако неће, баръ кадъ неће истину да кажу, а зашто се ягме браћа одъ не истине, каква имъ е користъ?

ВИШЕРЕЧЕНА МОЛБА

Благочитаема Скупштино, Дражайша Господо
и Браћо!

Вама е свима познато, да има готово шестъ година, дасте ме у Цариградъ, за црковна и на-

родна дѣла послали, вама ће и то бити познато, да е за речену цѣлѣ и плата мени одъ народа била одређена, али одъ исте плате я се стидимъ и казати, да самъ малу часть примио; и збогъ тога неприманя, као у страномъ дальномъ и великомъ мѣсту, био самъ преморатъ на грдни интересъ, новце, за мов нужно препитаванѣ, готово у за све мов пребиванѣ у Цариграду узимати, како што и сами знате, и за тай узрокъ толико самъ се у несретни дугъ увалио, да я суму мога дуга никоме ни изустити немогу! А то е любезна господо и браћо моя! што немогу прегутати а да вамъ не речемъ, збогъ ваше немарности било, мов е посланство тако било, што оно има една проста пословица па вели, „ето га тамо, педайте му амо“ елате да е овако единоплеменита браћо? —

Међутимъ ево вамъ овде контрактъ и рачунъ, рачунъ кои предлагемъ може бити даће вамъ се учинити претѣранъ, кои я судимъ дае праведанъ, и то ако би вамъ се као што реко претѣранъ учинио, а оно судимъ и мислимъ, да ми нећете одказати по 3000 (три хиляде гроша) на мѣсецъ и на исти е трговачки интересъ.

Ако би се пакъ кои, одъ членова и браће нашо, па би реко Гавро нема праро на петъ година свое заслуге тражити (т. е. одъ 1-вогъ Септембра 1858 па до 1-вогъ Септембра 1863. ће године) зашто су сѣднице у Патрикани само три године биле, ово е истина да су три године,

али е питанъ са шта, а и изъ кога узрока дулъ времена остадо? — То кривица ние ни найманъ моя, а ви браћо можете лако знати чия е. Гавро е желио како што ће те и изъ сами многи пи-сама осведочити се, својой кући часъ прие повратити, и то му е приека нужда била, зашто вама е добро познато, да су у Гавре кодъ куће како родители тако и браћа помрли? — Али е нешто било ту посреди што е нашега Гавру, насилно задржавало, и најпосле мой одлазакъ изъ Цариграда, кадъ самъ се рѣшио, затворивши очи да пођемъ па како било, незаслужуе нимало похвале, али шта ћу силомъ, и опетъ говоримъ да ние моя кривица?

Зато господо и любезна браћо! я вамъ се препоручуемъ, и братински свие умолявамъ, да учините превелику доброту, моме послу край учинити, я ни еднога немолимъ да ми оно учини, што немамъ право, я за атаръ какавъ, или любовъ, не, и опетъ кажемъ што е право, я васъ браћо найучтивие повторително умолявамъ да узмете у расуждение, сви сте трговци, и сви фамилие имате, и то дошлисте ви юче овде у Сараево, јоштъ у паручъ браће и нѣдра домовине своје, па опетъ чуемъ да говорите, да вамъ е тешко, и съ неодољимомъ желомъ, чекате часъ да вамъ се рече готовисте, ели истина да е овако? я да како е мени петъ и пола године у дальномъ и туђемъ свету било, молимъ промислите, а одъ оскудице која е црня одъ свега ништа и некажемъ.

Садъ при заключеню признаемъ да є ово моя велика слабостъ што ћу истину рећи, и што могу отворено свакоме, безъ икаква зазора казати, да я ниучемъ мога прелюбезнога народа увредио нисамъ, нити каква стида, срама, безчестия, ляге и штете нанео, а увѣрени будите ако Богъ да, да нежелимъ ни унапредъ, и до смрти мое, тога ћу се правца држати, како што сви у обште, желимо и свакадъ желѣли смо нашемъ премилостивомъ Султану, народу и закону вѣрни бити.

Остаемъ съ великимъ почитаниємъ називаюћи се свию покорни

Гавро Вучковићъ.

У Сараеву 25. Јануара 1864.

Што вели дописникъ, да самъ се свему учинио невѣштъ па продужио мое бавлѣнѣ у Цариграду, теглећи новаца одъ банкера, већъ се изъ преднаведеногъ види да нисамъ имао чему невѣштъ се чинити; а новаца самъ морао узимати, еръ ми є ваљало живѣти, а већъ види се како ми є та плата долазила.

За оно што вели да ми се омилъило у Цариграду сѣдити, хатове яшити, у каруца се возати, галантирати се, кодъ високе господе одлазити, и самъ себе као любимца единцатогъ повѣреника босанске рає представляти, одговарамъ му, да се изъ тогъ види нѣговъ ниски духъ и завидливо срце, и я се надамъ да ће ми свакъ признати и одобрити, да є положеня мое као заступника

едногъ читавогъ народа, захтѣвало са сваке стране, да се отиѣно понашамъ, и са отиѣнима людина дружимъ, а я да ме ние босански народъ любии и у мене повѣрение имао, за цѣло ме не би ни изабрао, я ти кажемъ дописниче да тебе никадъ избрати неће да живѣшъ милионъ година, кога познаю као свогъ целата, и робскогъ трговца.

А хата, хвала Богу, яшио самъ одъ постаня свога, и яшимъ га и данасъ, кои свакадъ бие ногомъ десномъ и лѣвомъ, ногомъ копа а ушима стриже крвавиємъ окомъ превальива, а ти дописниче, ако ми невѣруешъ, потруди се, до Далмацие (ако ти е малена Краина и Босна) нека упита у Книну Дрнишу, Скрадину, ели Гавро яшио хатове јоштъ прие одъ двадесетъ година и поболѣ, него ли данасъ, кажемъ некъ упита, па ће непримѣно чути по се, и по свою завистъ немои одговоръ, я се слава Богу и садъ галантирамъ, и кодъ найвише госпоре одлазимъ, и у њиевимъ се каруца возамъ, а примлѣнъ самъ свуда као поштенъ човѣкъ, за цѣло ће Гавру зовну, онће нѣга зовнути неће, па ако ће дописникъ и нашапортлия па и найвећи родолюбъ у Босни бити, нека увѣре дописника и ово неколико позива да ли е Гавро призиванъ, или се е утискивао насилно, ово су само позиви са едногъ мѣста (а мложину другие изоставлямъ, као одъ министра, разни консула, и друге најотличније госпоре, зашто изоставлямъ? зато што овоме послу вѣштъ нисамъ т. е. књиго издавати, а свакъ ће

и познати да самъ се латио туђегъ посла, али ние другчие могло бити, я самъ раздао огласъ да ће петъ штампание табака бити ова моя књижица, а би ће више зато ствари има па изоставлямъ за други путь.)

КИРИЛЪ,

милостию Божию Архиепископъ константинопольски новаго Рима и вселенски Патриархъ.

Поштенородни и намъ по светомъ духу си-не возлюблѣни г. Гаврилъ Вучковићу, преставниче босански, ваше поштенородие одъ душе молитвующи благосилямо отечески!

Поручено намъ е одъ нѣгове узвишености министра изъ вански дѣла да позовемо саме чланове народнѣгъ собрания како да се састану у Патриаршии и посавѣтую о избору Патриарха. Слѣдствомъ поруке одъ високе Порте да заключе о томъ смислу што скорие. Зато вамъ являмо съ овимъ нашимъ писмомъ да васъ принудимо, како да се потрудите доћи данасъ у петакъ у 5. часова у Патриаршию да се посавѣтуете съ осталимъ членовима и заключите о наведеномъ горѣ послу као нуждномъ и не избѣжимомъ, и да вамъ буду ваша лѣта одъ Бога многа здрава и благополучна. 1860. Юния 1-вогъ.

Константинопольски о Христѣ молитвеникъ (св. р.)

Н. Г. оставля се скупштина за сутра у Суботу у 4. часа по турски. (нужно.)

СА ГРЕЧЕСКОГЪ.

ГОАКИМЪ,

милостию Божиею Архиепископъ константинопольски и вселенски Патриархъ.

Поштенородни и намъ по светомъ духу сине возлюблѣни и возжелѣни г. Гавро Вучковићу возжелѣно намъ поштенородиѣ одъ душе молитвующи благосилямо отечески, будући одъ како се установила дуго трајућа народна мѣшовита комисија по уставу (канонизму) по списку о избору 8. членова иѣни, која ће бити прекосутра у Неђелю о меснимъ покладима, есу изборници съ осталимъ и судѣлательци у прошастой народној скупштини има 4 члана која су заступала Цариградъ. Зато и ви као членъ одъ оне скупштине возжелѣно намъ поштенородиѣ являмо ти отечески како да прекосутра у Неђелю у 5 саата по турски дођете у Патриаршию да заузме те мѣсто у изборной овой скупштини која има бити, и да буду твоя лѣта одъ Бога многа здрава и благополучна 1862 Фебру. 9-та.

Константинопольски о Христѣ молитвеникъ (св. р.)

Возжелѣно намъ поштенородиѣ о Господѣ молитвуемо васъ отечески.

Будући да намъ е сада повраћенъ одъ високе Порте списакъ кои су за изборъ Патриарха. Являмо вашему поштенородию као преставнику Епархис босанске кои сте судѣлатель изборни чланова за изборъ Патриарха заключени одъ об-

ште скупштине. Зато являмо вамъ отечески како да се потрудите доћи у Патриаршию у Суботу у часъ четврти да дате и ви свой во тумъ (гласъ) съ осталима членовима по смислу устава (канонизма) и имаћете при себи ову цедулю која ће вамъ служити за улазакъ, и да вамъ будутъ лѣта многа и благодатна.

1860. Септембра 20-го.

Возжелѣногъ ми вашегъ поштенородия теплѣй-
ший молитвеникъ.

Намѣстникъ вселенскогъ престола,
Никейски Іоаникій.

Возжелѣно намъ ваше благородие одъ све ду-
ше о Господѣ молитвуемо.

Будући да намъ е писмено послала висо-
ка одлука, и заповѣдъ која насъ побуђуе да за-
почнемо радити о избору вселенскогъ Патриарха,
зато являмо и вашему поштенородию удостаива-
мо васъ отечески да се потрудите доћи у Па-
триаршию сутра у три часа, збогъ тогъ нужногъ
и не избѣжимогъ посла, и да буду твоя лѣта одъ
Бога здрава и благополучна 1860 Октобра 1-вогъ.

Намѣстникъ вселенскогъ престола,
Никейски Іоаникій.

Возжелѣно ми ваше благородие поздрав-
лямъ. И являмъ вама по заповѣсти нѣгове все
святости Патриарха да прекосутра у Четвртакъ
изъ ютра потрудите се доћи у Патриаршию,

ербо имамо вамъ говорити за еднѣ посао и збогъ тогъ очекуемо васъ съ жельомъ, и да буду твоя лѣта одъ Бога здрава и благополучна

1862 Януара 9-тогъ

Велики Пршосинѣлъ.

Ваше благородие!

По налогу нѣгове все святости г. Патриарха пишемо вашему благородию, како примите ово наше писмо, да се потруди те у Патриаршию данасъ у Понедельникъ доћи, ербо васъ потребуе нѣгова все святость, и збогъ тога очекуемо васъ, и да буду ваша лѣта благополучна. 1862. Априлия 16-тогъ.

Возжелѣногъ намъ вашегъ благородия.

Велики Пршосинѣлъ.

А да ме народъ за шта любви, увѣрио би се дописникъ, ако би упитао рођеногъ Сарайлию г. Ђ. Х. Авакумовића, кои е лане самномъ путовао, па е самъ лично видио, како свуда браћа, различне вѣре Гавру предусретаю и любовно дочекую.

На оно што дописникъ рече да се и я фалимъ и главу пробиямъ, што самъ ослободио невина проту и попа Давида, одговараюћи повторително велимъ, да се до садъ ниссамъ фалио, пити коме главу пробио, али кадъ ме дописникъ изазива, и моя родолюбива дѣла побия, онда на страну са скромности! хоћу да му поброимъ ма-

ло више, шта самъ у Цариграду и у отачеству чинио и радно, на нека свѣтъ суди како му драго.

Дописникъ спомену проту, попа Давида неколико краишника, а изостави и пређута највећи број посавляка, којихъ е у све било више одъ тридесетъ. Ови су при концу 1858 год. послати у Цариградъ у синџирима на име као бунтовници, и буду осуђени едни на петъ, неки на седамъ, а неки на петнајстъ година у окове у терсану (арсеналъ.)

Ови су несретници да речемъ сваки готово данъ мени досађивали и писменомъ ме молили за помоћъ, а неки су ми пакъ и изъ Азије писали, као: — Синђелъ Теодосије, попъ Аѣимъ, попо Иванъ и т. д.

Ја самъ се за исте кукавце трудио колико самъ годъ више могао, и усиљавао се и онолико колико писамъ ни могао, трудио самъ се и одлазио самъ имъ у затворъ, тѣшио ихъ и разговарао, о божићу, и воскресению односио имъ по две хиладе гроша, па имъ својомъ рукомъ дѣлио; на све пакъ страпе за њихъ самъ молио, по властима и на капни за њихъ досађивао, преко стотину прошения за њихъ самъ давао, високой власти (и свако прошение морао самъ платити најманѣ одъ двадесетъ до стотину гроша) и најпоследне успѣмъ, те ихъ изъ терсане избавимъ, вериге (пранге) са њихъ скинуте буду, те ихъ преведу на бабу-зафтиѣ (главну полицију) овђе имъ се

затражи њство, па да они могу изъ затвора из-
 лазити, за ово њство молио самъ браћу трговце
 сараевске, кои су се онда збогъ трговине свое
 у Цариграду бавили, у Килитъ Хану, да заедно
 будемо њци, и ове браће нисамъ могао ни на
 кои начинъ умолити ни пато склонити, па тако
 одемъ самъ те ихъ изведемъ, обвезаши се пис-
 мено за њихъ, да ћу ихъ свакадъ дати власти,
 чимъ се поишту, а ако кои умре да ћу и занъ
 власти одма јавити, и да ихъ морамъ свакихъ пет-
 најстъ дана представити полицији, те тако изведемъ
 најприе седморицу, проту Василия, попа Давида,
 Василию Поповића, Луку Мудриновића, Саву Ри-
 стића, Симета Вучковића, Шунду Маловића, уочи
 божића 23 Декембра 1861-год. Садъ куда ћу съ
 њима, те у ханъ, ту уземъ едну собу; само
 четири платна (дувара) није ништа прострто,
 люди голи и боси, ни нашто лећи, ни съ чимъ
 се покрити, купимъ две хасуре, свѣћњакъ, свѣћа,
 угља, судове за воду, донесемъ моихъ халџина до
 педесетъ комада, истина ту није било ћурака
 (али самъ и њи даво те су се покривали), али
 е било као душекъ, јорганъ, подглавачъ, чакшире,
 панталоне, прслукъ, капа, чарапе, поясова, убруса,
 гаћа, кошуля, обуће и т. д. па поделимъ међу
 страдајућу браћу, и дамъ имъ неколико стотина
 гроша. да купе и прибаве штогодъ треба за праз-
 никъ, послие неколико дана, изведемъ и ону за-
 оставшу двадесетъ и четворицу, или и двоицу,
 изгубио самъ рачунъ, оволико число люди, „како

ти се допада драги мой дописниче?“ ово мое галантиранѣ.

У Цариграду, како е скупоћа, мучно би било и еданѣ данѣ држати и моме противнику оволико число люди, кои се назива као најпрви родолюбѣ у Босни, и кои е богатѣ човѣкѣ, а некмоли човѣку сиротици као што е Гавро, кои самѣ пре велику оскудицу трпио, и тражио займа на интересѣ, само некѣ ми кои вѣруе, и некѣ ми даде, па макарѣ било 50 по % и одѣ мога милога отачества удалѣнѣ, и мое единоплемените и любезне браће, тако послатѣ и добро препорученѣ, сѣ тога шалѣмо тамо не дайте му нешалте се овамо, башѣ као на чамцу отиснути човѣка на пучину морску и то безѣ весла, кормила и ядра, ено г. Х. Лазара Јовановића жива, кодѣ кога самѣ на еданпутѣ по 35 цесарски дуката остављао, да имѣ дае што имѣ е нужно за препитание, а исти г. Х. Лаварѣ, г. Коста Петровићѣ, Јово Митровићѣ, Стево Мостарица, Илия Ђорђевићѣ зна ће и за ону робу што самѣ на више напомено што самѣ имѣ дѣлио, еданѣ путѣ г. Коста Петровић донио е изѣ Сараева послато овой браћи страдајућой одѣ браће Сараеваца 7 или 8 стотина гроша право се не опомиѣмѣ.

Нѣки одѣ ове дружине били су много стари а нѣки болестни, одемѣ у Патриаршию те умолимѣ Н. С. Патриарха Јоакима, и уземѣ писмо за улазѣ, те оне слабе и болестне дигнемѣ у болницу на еди куле (седамѣ кула) као Арсениа Петковића, Саву Максимовића, Алексу Петровића,

Стевана Юговића, Лазу Глушца, да и послужују нѣко време и проту и поца Давида, — послѣ обратимъ се опетъ кодъ Н. С. Патриарха, и С. Синода узмемъ дозволенѣ, те проту Василию намѣстимъ у најлѣпшу и најотмѣнију Цркву у свемъ Цариграду, у С. Константина, (мой в дописникъ у Цариграду, а јоштъ има тамо поцова босанские у затвору, и би га учтиво молио, нека и онъ кога ослободи и намѣсти ће у Цркву да тамо служи на славянски) у калунѣи кулуку, да тамо служи на старо Славянскомѣ взику. А поца Давида у Галату у С. О. Николаа, ове друге заоставше нађемъ свакомъ мѣсто и посао и дамъ имъ у руке, и кажемъ имъ, садъ браћо Богу се молитѣ, ради те, те се препитавай те, докъ све-могући Богъ и съ нама болѣ провиди.

Али браћа, као браћа, ни два заедно, сваки данъ међу њима свађа, онај онде неће, онај онде не бегенише, што но има една пословица па вели, моли дѣвойку да пође, а моли момка да узме, ниѣ имала баба ђавола те купила мало прасе, те и ја, мучно ѣ едномъ угодити, и съ њиме се согласити, а камо ли са тридесетъ (а јоштъ не задовольни люди), сваки данъ иди те ихъ мири, мити, моли, заклинњи, и т. д. мене ѣ ово, люди свачимъ ћу се заклетѣ коштговало у Цариграду што су 3 године у затвору били, и дviel на двору, најманѣ макаръ тридесетъ хиљада гроша, а имъ прашћамъ хиљадама пута, као майка одъ срца свомъ дѣтету, сисно млиско што прашта, и човѣка

рођена до данасъ нема, па ни самогъ исповѣдника, да самъ му ове ствари преко уста превалио, али шта ћу кадъ ме люди неће на миру да оставе, него ме дрпаю, и накаљаю и за леђа, па самъ преморатъ насилно да ово чинимъ, али свакога молимъ да ми опрости, да ме извини, и не замѣри.

Високой Власти ипакъ досаду чинио, прощения давао, да имъ се дозволи да могу поћи у свое мило отечество, у наручја свои ближњи и премилой фамилии.

Висока Властъ, сва кадъ би писала у Босну власти, толико е то пута било писанѣмъ, па и жицописомъ, и питала за те и те люде, хоћемо ли послати? и свакадъ е изъ Босне противно дошло високой Власти у Цариградъ, немой те ихъ слати у Босну, съ шта би силомъ, земля тврда а небо високо, вода дубока, и она немила, кога валя молити не треба га срдити, а стариѣга треба свакадъ почитовати, и повиновати се и молити му се, я мислимъ да нема књиге на читавиѣмъ свѣту, па да каже, да се своя Властъ, и свои стари не почитую, оно има проста пословица па вели, лиѣпа рѣчь гвоздена врага отвара, умиљато ягнѣ двие матере сиса, не умиљато неће ни едну.

Наипослиѣ при полазку моме изъ Цариграда, узмемъ одъ найвише Власти препоруку добру за исте люде на ч. г. цевдетъ Пашу царскогъ посланика и испитателя у Босни, изъ Цариграда кренемъ се 6-гъ Августе, растанемъ се съ бра-

номъ страдаюћомъ, о! да ли е био овде и очима гледао мой добри дописникъ? Како браћа горке сузе пролѣваю, то е било лицемъ на Преображение Господнѣ 1863, браћа се врате сузе пролѣвајући, а я продужимъ путъ преко црногъ моря на Дунаво, са добромъ дружиномъ троицомъ земљомѣраца (инджинири) кои су са собомъ и фамилие имали, и путемъ доста труда видели, збогъ мале воде, и тако приспѣсмо здраво и весело у Сараево у пола дана крозъ Ћурчи-лукъ, те се смѣстимо у Фочинъ гостионикъ (ханъ) 26-гъ Августа.

У Сараеву будемъ нѣко мѣсецъ дана, и послѣ упутић се у Мостаръ, безъ икаква посла, само за да предамъ цвдетъ Паши препоруку, за више споменуте страдаюће люде; — у Мостару пакъ будемъ нѣколико дана, Цвдетъ Паша да ми рѣчъ, я самъ писмено емство набавио, и на исто-ме преко двадесетъ подписа изъ биѣльине, кое самъ дао Цвдетъ Паши съ препорукомъ, да чимъ дође у Сараево да ће одма писати у Стамболъ, да се пошало споменути люди изъ Стамбола у Босну, по томъ вратимъ се у Сараево опетъ; — Н. високопреосвященство Г. Игнатие Владика зна-юћи мою велику оскудицу кою трпимъ, зове ме къ себи у Митрополию у госте, я одма не одемъ нити му обећамъ доћи, него зовнемъ най-перве господу трговце у школску магазу, кои су на мою молбу дошли, я имъ кажемъ за-што самъ ихъ молио да учине доброту те да дођу.

И почнемъ мой говоръ съ овимъ рѣчица,
 Господо и браћо! Я самъ како што знате скоро
 изъ Цариграда дошао, и ево ме у Хану ђе тро-
 шимъ, а то ниесамъ у станю чинити, познато
 вамъ е мое несретно стаиѣ, мене зове г. Ми-
 трополитъ къ себи, ако е вама повољно, па неће-
 те шта послѣ замномъ говорити, я ђу се премѣ-
 стити кодъ г. Владике, а ако е што пакъ вама
 противно я нећу ићи па макаръ се и мучио, у
 томе господа трговци, мени одговоре, айде
 брате Гавро одма, и ми г. Митрополиту одъ
 наше стране на любви кою вама чини благода-
 римо, и тако я се премѣстимъ у Митрополию ђе
 самъ био нѣко до петдесетъ дана, и одъ г. Ми-
 трополита примљивъ и угошченъ био, на коемъ
 му свакадъ признателанъ и благодаранъ остаемъ.

Кадъ еданъ данъ, алъ ето ти писма одъ
 едногъ могъ приятеля изъ Цариграда, и пише
 ми да су они мои Бошняци сви побѣгли изъ Ца-
 риграда, тай ме гласъ тако убиє, и упрепасти,
 да за толико дана ништа ниесамъ знао, а како
 ђу да знамъ, мое е писмено емство остало у
 главной полицији, но я никомъ ништа не казуюћи,
 кадъ алъ еданъ данъ кажемъ баиѣ самоме мо-
 ему противнику, зашто смо онда као тобожъ
 приятели били, съ томъ намѣромъ кажемъ му да
 би ме што разговорио, знаюћи да е врло кра-
 снорѣчивъ, и да би готово могао свагда ђе га
 не познаю продати бакаръ подъ само злато, а
 онъ ти се надме смеяти и зубе кезити и свое

поштено срце показивати, мени јадноме кржаве сузе изъ очию лию, а онъ се наслаждава и мени на мое очи подругива.

Овако е ово мои красни и найвиши родолюбје у Босни, а никако другчје, люди су они изъ Цариграда послѣ моего одлазка, мислимъ на три мѣсеца побѣгли, а не као што мой поштени дописникъ каже, да самъ био у Биограду и тамо би био одъ госпoде дочекать, и добро примлѣнъ, и да самъ наговарао бѣгуице опетъ да се у Цариградъ врате, или да дођу у Босну, камо срећа да су дошли, било би за мене болѣ, а ја да самъ био у Биограду, шта ту има, та није Гавро крадена кобила па да се крие, или да самъ коемъ Сарайлии шта дужанъ, ако они мени нису и у Биограду люди живе, нијесу тигрови, ја свой велики Ц. пасошъ имамъ, онъ би најболѣ освѣдочио, или есамъ или нијесамъ био, ја се чудимъ како мой добри дописникъ није имао ту доброту те да и то рече, да самъ био у Биограду да што шпионирамъ, као што е говорио другимъ? и да е реко томе се не би зачудио, онъ сваштарѣни може, у нѣга е душа јача одъ оногъ највећегъ инглескогъ паралола, онъ е само поштенъ човѣкъ, а свакъ други елъ естъ елъ није, онъ сироме тако мисли, и то лако е у се залюблѣнъ и занешенъ.

Како што е познато, и овде речено, да самъ био у Цариграду, кадъ су споменути люди ови послати изъ Сараева у синцирима у Цари-

градъ, и тамо ихъ в око петдесетъ умрло, за ков я не могу рѣши ни да су прави, ни да су криви, то мой посао нисе, я нисамъ какавъ судия, па да речемъ, тай в правъ, а онаи в кривъ, казао самъ да самъ био у Цариграду.

То ће мой врли дописникъ болѣ знати, будући в онъ био у Сараћву онда, кадъ су споменути послати, и очима своємъ гледао, кадъ се в еданъ по еданъ изводио и у синцирѣ мѣтао, я му се чудимъ како в могао видивши свою браћу толику повезату у синцирима, велимъ како в могао, као найпрви родолюбъ у Босни, велико и милостиво и родолюбиво срце свое стегнути, те да што онда не проговори Власти, да су они люди праведни, и да се не шалю у Цариградъ, а за цѣло му в пасирала рѣчь. Као и чия кодъ наше Власти, онъ в био закупникъ и продаваоць босанске сиротинѣ, као на торжишту бедуинскогъ робля, двадесетъ и више година, и съ миллионима гроша владао, али може бити да в заборавио оногъ времена? те му садъ после осамъ година паде на умъ, или може бити да му в онда родолюбие спавало? те збогъ тога мени каже у допису свомъ у три споменута броя, да в лако праведне люде ослободити! порепу в *) то дописниче драги: и опетъ кажемъ Боже сачувай, то Гавро

*) У насъ Србаля одъ памтивѣка обичай в да се за-
облице (печенице) колю уочи Божића, тако в еданъ
родитель имао сина, па се отаць збогъ свое ста-

судити не може, нити томе пресуде изрећи, него невольномъ и бѣдномъ дужностъ в помоћи колико се више може, а ма тко да био, ако не буде онај знао, има еданъ непремѣно кои свачиє зна.

Садъ настаю други, а то су сами мои Краишници Турци нѣи двадесетъ и два, и ови су били послати у Цариградъ, а после кои у заточениє; докъ су били у Цариграду у полицији у затвору ње в мучно било приступити, истина да у Цариграду свакадъ има по нѣколико стотина Бошняка Турака, нико имъ ни дошао ниє, нити су они сиромаси кога знали звати, осимъ Гавру, кои самъ имъ и одлазио и съ нѣи мало затвора допао ниєсамъ, био самъ и подъ стражу метнутъ, и овима самъ односио по нѣколико стотина гроша, двоица су одъ нѣи умрла, а двадесетъ има и садъ живиє, и ено ихъ у Краини, ако невѣруєшъ дописниче, а ти айде те ихъ упитай.

Дервиша Амзића изъ Брчкога, и нѣга самъ терсане извадио и вериге скинуо, ямацъ самъ за нѣга био, путни му листъ извадио, на вапоръ га одвео, и у отечество упутио. **)

Кодъ Коница низъ Неретву еданъ саатъ, у селу Челебићу, ту се в сазидала нова Црква.

рости намакао са управе, а свиъ наступио, и ниє заоблице на врѣме донео, него други данъ Божића, и повали є да заколѣ обично исподъ врата, а стари отацъ повиче немой сине туда, него исподъ репа.

**) Ова три фермана, кое самъ узео, потрефио се в Трифонъ Ђурићъ и платио.

У Дувну и ту е нова црква сазидата, у Бѣломъ Полю, не домакъ Мостара и ту е нова црква сазидата айде родолюбе па упитай, ко имъ е послао фермане бесплатно преко г. Архимандрита Памучине.

Тко би узрокъ да се начини монастиръ храмъ С. О. Николая, *) између двѣ рѣке т. е. Уне и Унца више Куланъ-вакуфа, према личкомъ кордону.

У Дабру и ту е сазидата црква.

Кодъ Бишћа у езеру и ту е начинѣна мала дрвена црквица.

У истомъ езеру даровао самъ мою сиротну кућицу браћи за школу? све ти ово дописниче добро развиди и распитай, па кадъ то учинишь, онда дођи да те упитамъ као врсногъ родолюба, зашто ти ћешъ сигурно знати, тко одбрани сиротни народъ босански, одъ намета страшногъ патриаршескогъ дуга?

И чие писмене протестацие послао е честити господаръ Османъ Паша у Цариградъ по моме захтеваню найвишой Власти? Гаврине или чие друге? Ево нека сведоче саме те протестацие.

Високопочитаемо Собрание!

Како у последнѣмъ засѣданю нашемъ кадъ е требало да се дѣлания собора заклуче и нуждинимъ подписима потврде, а долеподписани пре-

*) Кой е изгорео 1788. год.

ставникъ босански Християна, не мого изъ многи узрока мой подписъ ставити, захтевало е почитаемо собрание да писмено изясненъ дамъ, и изложимъ узроке могъ несогласия на више казана дѣланиа. Томе дакле захтеваню удовлетвораваюћи приступамъ съ овимъ изложениемъ показати те узроке:

Главни и собственни узрокъ збогъ кога нисамъ могао подписомъ моимъ на дѣланиа собора согласити се, тай е, што самъ са свимъ у другомъ духу схватио опредѣленъ собора, него што е онъ своя дѣланиа извршио. Нѣгово царско Величество премилостиви нашъ Царъ изволио е сазвати овай соборъ съ томъ намѣромъ да се онъ посавѣтуе о начину коимъ би се станъ Християна у црквеномъ смотрению поболшало, сматраюћи мислимъ, све свое вѣрне подайнике, Християне, равне између себе, у такомъ смислу еднакости и правде, требало е да и почитаемо собрание совѣтованя своя изврши.

Но соборъ е ову дужность у многومه пренебрегао тако, да су заключена нѣгова са свимъ теgebна за оне Християне кои нису одъ оногъ народа кои найвише преставителя у собору има; онъ е у више своихъ заключения гледао не на потребу но на вишину гласова, а намѣра управо да се по потреби заключения изводе.

Вишина гласова могла е лако као што се е и догодило, изићи на ползу оногъ народа кои е

за себе у Собору више одъ*) 25. гласова имао, а съ тимъ би се промашила она благотворна намѣра съ коіомъ су преставители изъ свію краєва царства разни народности сазвати.

По совѣсти христіянској и предъ правдомъ нѣговогъ Величества нашегъ премилостивогъ Султана, соборъ при совѣтованю свомъ дужанъ е био да више гледа на изложения по єдини преста-вителя одъ кои е се права потреба могла дознаги — како би тимъ начиномъ рѣшеня нѣгова, за све краєвс царства пробитачна била и поболшеню ствари служила.

Я самъ на примѣръ, представльо собору жа-лостно станѣ цркве у Босни, казао самъ да се народъ у смотрению вѣре и нравственности къ растробнию и пропасти клони; изложио самъ єдина средства коимъ би се народъ одъ те несреће са-чувао и у поболшанѣ у томе довео: Па кадъ у овомъ ние соборъ сходно моме изложению и по-треби цркве пожелательно рѣшеня учинио, слѣ-дуюћа рѣшеня нѣгова не само къ поболшаню, него іоштъ къ већемъ огорчению и разврату си-ротогъ народа служити:

1. Саборъ е рѣшио да се сараєвскомъ Ми-трополиту издае редовна плата одъ народа 100.000, сто хиљада гроша, а зворничкомъ 70.000, седам-

*) 30 чланова било е одъ народа грчкогъ, а свега ихъ нема у турскомъ ц. до єданъ милионъ, а Србаля и Бугара, мислимъ, да има петъ милиона, па само три преставника.

десетъ хиляда гроша. Но ово би издаванъ за народъ босански врло тегобно било, и какво би то поболшанъ било, да се издае зворничкомъ, на примѣръ Митрополиту 70.000, гр. кадъ му ни пре нѣгова Епархия ние могла давати више одъ 50.000 гр.

2. Рѣшение собора, да сваки женихъ при вѣчаню дае Архиерею 10 гроша, неможе се у Босни упражнявати; ербо неможе сиротиня у Босни да издржи при женидби толики трошакъ, да плаћа сирѣчь и свештенику за вѣчанъ и Архиерею 10 гроша, и да се иначе за женидбу спреми.

3. А за рѣшение собора, да се дугъ Патриаршиє кои толико милиона износи, разреже и на народъ у Босни, шта би праведанъ и совѣстанъ човѣкъ могао казати? ние ли то грѣхъ противъ совѣсти и правде, да народъ босански исплаћуе дугове Патриарха за кои ова — могу съ убѣђенъмъ казати — ние ни едне паре потрошила.

Станъ е народа Босанскогъ бѣдно и сиротно, а овоме се е и само наше високо Правителство увѣрило, кадъ е лѣтосъ депутацию народню у престолну варошъ изволило дозвати, и зато е не само о свомъ трошку исту депутацию довело, и докъ се овде бавила — издржавала, него е јоштъ и четири милиона гроша народу, да би сиротно станъ нѣгово поправила, изволило поклонити; а я кои исти народъ у овомъ собору преставлямъ већъ 18 мѣсеци никакве помоћи за мое овде издржаванъ примио одъ нѣга нисамъ: Па кадъ е овако станъ ствари у Босни, чия совѣсть, чия ли

душа може допустити да се јоштъ и исплаћиванѣ
нѣчигъ дуга намеће?

Шта више, я самъ мнѣния да се и плата
Патриарха на оваи народъ не разрезуе, него да
се она сума колика би се за ову цѣль одъ на-
рода скупляла, наплаћуе одъ мѣстни Архиевса.

Ти и тима подобни узроци уздржаваю ме да
дѣлания собора, почемъ никако нису пробитачна за
народъ, кои у нѣму преставлямъ — подпишемъ.

Гавро Вучковићъ.

У Цариграду 5. Фебруара 1860.

Исту протестацию у препису дао самъ рав-
ногласну г. О. Паши, са овомъ слѣдећомъ, која в
била на турски писата и предата, скупа.

Честити Г. и Царски Везиру!

Налазећи се пре нѣколико година, у Цари-
граду у совѣту Патриаршескомъ као заступникъ
босанскихъ Християна, изно в на срѣду исти со-
вѣтъ дугъ одъ 10,000.000, патриаршески и рѣшио
в да сави милеть християнски у турскому царству,
имаде оваи дугъ исплатити, јоштъ онда я самъ
се изявио да будући ние Патриаршия на босанске
Християне ни едне паре никадъ до данасъ по-
трошила, зато да они и недугую ако би се на
нѣи коя сума одъ тогъ порезала, да они нису у
станю платити, ербо су порези войнице, и други
данци царски одъ десетъ година на нѣима зао-
стали, и збогъ тихъ се у неприлици налазе.

У исто врѣме ону мазбату која е сврху тога начинѣна, не само да нисамъ мухурлеисао, него самъ најпаче и протествоао, и преписъ истогъ протеста, јоштъ се кодъ мене налази, премъ да е висока Порта са својомъ наредбомъ наложила, да имаю нѣку суму и босански Християни платити, која се сада одъ нѣихъ изискуе, и пакъ они ни подъ кои начинъ ни су у станю ту суму платити.

То се усуђуемъ покорно представити!

Гавро Вицковићъ.

У Сараеву 1864. —

Шта самъ чинио, шта ли говорио, у засѣданю у Сараеву, у име тога дуга, нико ми до данасъ правив рекао ние, што ондашњи „Муасабеџиа а садашњи г. Наширъ Паша, Мутесарифъ Мостарски“ вели ми: Гавро ели ту савъ народъ ђе си ти? кажемъ му естъ г. каже онъ мени не вѣруемъ, издаће те народъ Гавро, па ћешъ страдати а Бога ми жао ми те е, зашто си поштенъ човѣкъ, одговарамъ я, како г. мене народъ издати? то никадъ не вѣруемъ, е добро Гавро видићемо. Ово е било узъ Рамазанъ (постъ турски) у нѣи е тако по закону обданъ ништа не ести и воде не пити, а обноћъ сѣде, еду, кафу пию, пуше дуванъ, па и после гледаю, и за више споменутога разговора, другу вечеръ, позове Везиръ све Первѣнце, я самъ знао да ихъ зове збогъ споменутогъ дуга, одемъ къ нѣима, у Миће Мађара кафану я имъ кажемъ да све они то на мене

одбию, и да одговоре г. Везиру, да они ништа одъ тога не знаю да тако кажу, да е Гавро био у Цариграду свию босански Християна, па е и садъ нашъ преставникъ, нѣму е то дѣло познато, ако е Гавро на то присто, онда ми морамо хоћемо нећемо платити, а ако ние онъ присто, то е нѣшто друго.

Ми сви дођосмо на капию, уђосмо у салу одъ засѣдания, Везира ту не бияше, већъ у другој камари са нѣкимъ одъ господѣ Консула, мало прође дође и Везиръ: — Ми сви скочимо на ноге, Везиръ насъ поздрави, ми сви поздравъ одъ примимо, и посѣдамо кафу попиемо, онда мени господаръ Везиръ ове рѣчи предъ свима каже, а то су ове: Г. Гавро, ви изиђите у другу собу запали чибукъ, и кафу попите, зашто ми имамо нѣки посао кои се васъ не тиче, а кадъ свршимо ми ћемо васъ зовнути.

Ја таки скочимъ, и изиђемъ у другу собу, послѣ моего одлазка, пита Везиръ г. трговце, естели ви онђе Ђорбациларъ, ђе Гавро, и говорители ви онако као Гавро? Богме господару ми незнамо што е Гавро говорио, е то е добро кадъ незнате што е говорио, да хоћете ли платити патриаршески дугъ, кои спада на сваку мужку главу по шестъ гроша? Богме господару хоћемо, али ми ни за кога више добри нисмо, осимъ сами за се; онда то се може толковати овако, да су они сами покорни, или вѣрни — а више нико, освѣдочише се рѣчи више рѣченогъ господара

Наширѣ Паше, послѣ трговци оду, и г. Везирѣ почео в одну приповѣдку која в врло смѣшна, овако в ово а никако другчие, а ние онако као што в нѣки дописникѣ писао „Напредку,“ како в г. Везирѣ зовно нѣколико трговаца и исти брой кона подѣ самарима да в наредио, то бива ако не пристану на дугѣ Патриарховѣ, да ће ихѣ на самарица у заточение послати, ово в гола измишльотина, я самъ самъ више наговорно за тай дугѣ десетѣ пута више него сви остали, па ми господарѣ ние рѣчи проговорно, зашто зна да самъ чинио дужность.

Овоме моме противлѣню нико ние слѣдовао осимѣ само Банялучана и Бишћана.

Ко би узрокѣ да ђумручка кумпанія, Томо, Максимѣ, Радуловићи, Хаџи, — Сзидо, Јанаћѣ, Перинѣ, и оборина манѣ плате сто и десетѣ хиљада гроша?

Кажи де, тко спасе кућу Јована Крзмана изѣ Мостара? Овай ми в послао 84 оке вина као грома преко госпode браће Ђуковића, на дарѣ — хвала му.

А тко спасе кућу сироте Стаке Ломбардића изѣ Травника, што јой бѣше такавѣ еданѣ родолюбацѣ као ти, избацио напољѣ на найвишой зими кадѣ но срце пуца одѣ студени, те сирота жена три пута збогѣ тога долази пѣшке у Сараево, и одѣ велике зиме изгуби сирота едно дѣтепце, и за кою самъ я съ листомѣ у руци одѣ дућана до дућана, помоћѣ тражио, докѣ самъ

сироти кућу спасао, а твоје родољубије, ни твоја дружина не даде ни једне солде; а ако ти је воља оне господе и честна имена да дамъ печатати, кои су прилогъ учинили? Богъ ће њима хиљадама накнадити изъ свое простране благајнице.

Тко лане спасе изъ воде кодъ Али Цашина моста дѣте Петра Јошида?

Съ чимъ трудомъ дођоше црквене округе у толико цркви у мојој сиротној Краини? —

Ј би могао моје му родољубу јошть једномъ оволико ситнарија наброити, и јошть више одъ стотине люди све именовъ именовати које самъ које је пустио и ослободио, збогъ дуга и други које какви погрѣшака; мени је то једно, био Турчинъ, или што кажу Ришћанинъ или Католикъ, а мислимъ да то поштени люди не гледају, и не муче, *Сами Спасишель каже „Држи оногъ за ближнѣга швога, кой швое помоћи пошребуе, био онъ Еврей, био Самарянинъ, био ко му драго, онъ је човѣкъ.“* Ово стотину пута кажемъ осимъ онихъ више споменути, а као хрѣавъ, шпионъ и улизица, по казиваню могъ доброгъ и поштеногъ противника, оволико самъ мали стварчица учинио, а мой противникъ, као закупникъ двадесетъ и петъ година, као добаръ, поштенъ, богатъ, најпрви родољубъ, пасапортлиа, па и друштво јошть имајући, башъ ако ме је и увредио, ја би га опетъ учтиво молио, да и онъ свое заслуге поређа, или ако то неће, онда да то мени дозволи, дозволи кажемъ, са своимъ соб-

ственимъ подписомъ као што я нѣму дозволявамъ, подъ тимъ условиемъ да се не люtimo, зашто ние улудно изъ мрака и иза бусив, изъ пукотине, изъ дуплѣ, и изъ подъ камена пецкати, него отворено и поштено, свакъ да зна, па онда нашъ свѣтъ нека насъ осуђуе.

За Банкиере што каже дописникъ да су ме тужили, мене ние нико тужио осимъ еданъ родлюбъ као што е и мой дописникъ, овај ме е доиста тужио, па сувише и затворио *) два дана, при моме одлазку изъ Цариграда. Споменути бугаринъ Ристо Топџилештъ, докъ самъ му подписао облигацию тродупло? мене е стидъ за овај случай, али шта ћу я! А овога стида, па и савъ тай стидъ на другу браћу припада, ако знаду, ако не знаю то е онда нешто друго, а видимъ да незнаю, и узео ми за седамъ, двадесетъ и седамъ хиљада гроша, а други мои повѣрителѣи као Нѣгова Светостъ Патриархъ, господа Спиро Шортанъ, М. А. Пет. Л. Хр: и Евтивие Јовановићъ, овима ни едне паре, боже сачувай да имъ не вратимъ, не би се бояо тужбе и немамъ довољни рѣчи, нити умѣмъ; да имъ онолико благодаримъ колико су заслужили.

А особито г. Спири Шортану, овај ми е више валао, него мои родителѣи кои су ме родили, овомъ се никадъ одужити немогу да живимъ

*) а роба ми отишла у вапору, а мене споменути затворио, и они Инджиниери све су ме чекали у Костану.

сто година, ово е тастъ г. Јове Вучетића у Триесту.

Мой родолюбиви дописникъ сиромѣ, смилувао се и на Симета Вучковића, за когъ вели да ми е стриць, и брине се да ли е живъ. Ей мой дописниче, да е Симета чекао твоје милости, ни гавранъ му кости не би извадио, Симета и Стана да се зове племеномъ као што и ја, али мой стриць није; мой е стриць био покойни Силвестръ Вучковићъ, покойни попъ Коста Вучковићъ, и покойни Михаило, отаць проте Дамяна Вучковића у Дабру. А ено Симете у Бравску, три стотине оваца предъ кућомъ имаде, и стотину коза, за Симету за кога си ме питао, далъ е здраво и весело: Садъ да ти кажемъ и за оне што ме ниси питао, Шунде Маловића ено на Гласницу; Арсена Петковића у Бѣљини, Гавре Јбланице кодъ Брчкога, Саве Максимовића кодъ Зворника, Ђуяна Медића у Вођеници, Стеве Кресоя на Пркосима; не брини се, сви су добро и весело, ако вѣруешъ; ако невѣруешъ а ти затвори дланомъ мѣсець ако имашъ снаге, дописниче.

Дописникъ каже да су мене Џевдетъ Паша, и Османъ Паша метнули насилно, и да ме е морала сараевска общтина признати на срамоту за своѣга Коџобашу. Дописникъ све е о мени фалио, и за ово коџабашево и наметъ највише. — ја му кажемъ да е фалио а ако е лѣпше да му кажемъ да е сла . . . о, а оба смо овде у Сараеву. — ја као што самъ писао изъ Бишћа у Н. Но-

вине у бр. 241. да е мой изборъ био, онако е, а ако хоће да се за то обкладимо, я кажемъ да е онако као што самъ казао, а ако не буде онако, онда да самъ му, докъ самъ живъ робъ т. е. противниковъ; а ако буде онако као што самъ я казао, онда нека мой противникъ положи само три стотине дуката, а има ихъ хвала Богу, може положити и три хиляде, я самъ сигуранъ да ћу ихъ добити.

Дописникъ каже, да самъ ихъ служио шестнајстъ мѣсеци, па пита, шта самъ привредио за њихову обштину, и вели да ће читатељи знати оцѣнити шта вреди еданъ Коџобаша на турскомъ Меџлису, па јоштъ силомъ наметнути. — Вара се сирома дописникъ; приврѣдио е Гавро за обштину сараевску више него ли онъ?*) Еданъ драги каменъ да се ће му драго баци, онъ свакадъ има своју врѣдностъ, а стѣница да е затворе и у саму кутию одъ дияманта, па кадъ би е отворили, свакъ ће виђити да е стѣница, и да одъ стѣнице нема ништа до гола смрада.

И за ордене мой дописникъ нѣшто споминѣ и на очима му е Цевдетъ Паша и Османъ Паша кадъ су писали у Цариградъ писмо, да ће Бошняци драговольно свомъ премилостивомъ Султану дати войнике, и ми смо, чланови засѣдания, печатима то писмо потврдили, и зато су нама ордени дошли, ние само еданъ, него двадесетъ и еданъ,

*) А нека каже обштина всамъ ли?

међу којима е и Гаври био. Ето ја каза искрено некъ дописникъ зна, зашто, а ја се ако Богъ да, надамъ съ поштенѣмъ јоштъ ордена добити у здравлю г. Османъ Паше, па и да све перси на-китимъ са орденима, опетъ в Гавро поштепъ човѣкъ, добаръ Србинъ, вѣранъ подайникъ, и любитель рода свога, као самога себе.

Садъ љу ја молити господу читателѣ, нека замоле моего доброга родолюба, зашто да га ја питамъ и молимъ, мене неће послушати, зашто и за какву заслугу доби онъ на даръ царски Ферманъ и Бератъ, у Станболу 1853. године, да му неможе сваки судия судити, осимъ кога онъ хоће, и да може саблю пасати? За сваки Ферманъ и Бератъ люди да потроше по петъ стотина дуката, па немогу га добити безъ добра емства и то емства у Цариграду, а родолюбъ доби на даръ, — ја му честитамъ.

А што дописникъ каже за мою гордостъ да самъ се погордио, и то са опроштепѣмъ казати — омануо е, и хоћу да само споменемъ за Решидъ Пашина времена кодъ моего дописника нив смѣо крштень човѣкъ сѣсти, него подвити руку стаяти, ја мислимъ да е то гордостъ, ово самъ нѣкогъ времена чуо одъ нѣговогъ правогъ сосѣда, ље му каже у очи, а ја то знамъ и безъ тога, зашто мой родолюбъ свагда по врхъ свию люди горе у небеса гледа и звѣзде брои, или нѣшто вальда одъ Астрономие врача, а кадъ би гледао као и остало людство, онда би требала една

торба сиротиньски суза изъ времена нѣгова закупства и метнути му исту на вратъ, да му вратъ у вѣчба, те да онда гледа као и остало людство.

Вели „платила му в сараѣвска обштина само да неби имала бѣде“ браћи Сараѣвцима честь и поштенѣ; мени су они платили 1861 године у Цариграду, а послѣ ми ни паре дато нив? А ти дописниче именуј само едну обштину, именуј и едногъ човѣка, и прстомъ га покажи, кои се в противио, и кои се в жалио на Гавру, и коме се в жалио; подай копию жалбе, печатай у повине, па кажи, поштени човѣче противъ кога самъ одржао побѣде, ниси човѣкъ, ни ти, па ни други, ако знате, па нећете да кажете?

И то кажи, ње самъ, шта и одъ кога узео? а на рачунъ мога старца Топала, именуј ако си човѣкъ? Баръ ако те нив стидъ людскога пола, постиди се браће свое.

А да самъ рекао да ме сва Европа познае, то рекао нисамъ, а да самъ рекао, у Гавре Бучковића краишника изъ Петровца, никада било нив криюћи и шапћући, и докъ очи гледаю, тога кодъ Гавре нема нити ње бити, а да самъ ње рекао да има доста люди кои ме познаю, има може бити и да самъ рекао. А мой дописникъ некъ иде часомъ у Пекингъ, кои в нѣшто по далъ одъ Европе, па нека упита г. Вл... а зна ли Гавру или незна.

А да су се разишли гласови, да е Гавро Вучковић по послу Везиреву, као да нѣшто шпионира отишао до Беча; лаже то дописникъ, пушта е то измишљотина нѣгова, коју е онъ то изъ своихъ прста изсисао, нѣговъ е то посао одавна, по себи е то онъ сиромасудио, али се е преварио, то е оно одъ Беча изъ греческе кафане, прѣше мой поштени дописникъ све законске секте што ихъ годъ има на свѣту, све редомъ измѣняти, докъ Гавро буде шпионъ, а врло добро зна и самъ противникъ, само да хоће истину да каже. А слободно отворено кажемъ, сва наша браћа одъ Босне кои путую, и у кога поштено срце куца, кои велимъ путую, збогъ трговачки послова, по Србији, Славонии, Хорватској, Далмацији, Русији, Влашкој, па и у Атини, на овимъ споменутимъ мѣстима свагђе има люди кои Гавру познаю, пека упитаю да ли е онаки Гавро, као што поштени дописникъ каже? Па ако и еданъ потврди съ доказима и свѣдочбомъ, люде ћу изоставити, пека ме е паса стидъ.

А за господина русскога Консула видимъ ње му садъ противникъ захвалюе и поштењъ каже одъ све браће Сарайлија, и я кажемъ Сарайлијама сто пута честь и поштењъ, овде ние рѣчь о Сарайлијама, него одъ лажнога дописника, я самъ одъ тебе сто пута чуо, а знашъ болањъ кадъ си ме слао да говоримъ за оно одъ Минхена знашъ а то врло добро познае и г. Ш в.

твое поштене рѣчи за њимъ, што ихъ нико рѣчи неће до само тебе поштенога.

А за оне друге особе што ихъ я бранимъ и хвалимъ као њиховъ приятель, я и есамъ приятель, и кодъ мене ние тако ефтино, за пенде крайцари, приятельство, — и я нећу рѣчи да самъ и одъ кога болъи или гори, то ће нашъ народъ болъ знати оцѣнити па изрећи, него што я кажемъ, и мой добри дописникъ, а я пакъ да самъ одъ свакога гори и слаби, зацѣло самъ одъ моего дописника хиљадама пута болъи. А печатай ово честно име, десетипутъ кажемъ, некъ те позна народъ, скини маску, покладе су давно прошле, и онда ће страни свѣтъ знати, ко си и шта си, и кои си поштени човѣкъ.

А я што самъ казао да би г. Османъ Паша волио да имаду браћа Сарайлие — и универзитетъ, то Говро драги дописниче и сада каже, и то е истина права. А за мое Банялучане, хоће, хоће мои Банялучани, они се не хвале и не пишу у новине да су најпрви родолюби, као ти, него люди раде.

А я самъ, ако нѣси знао, у Цариграду са писменимъ предлогомъ у сабору искао и бого-словию, да се заведе у Сараеву, ако мени невѣруишь, упитай обште поштованогъ и славногъ г. Л. П. Н. кои е тамо у Цариграду био и читао исти предлогъ, па ако ти е мало тога свѣдоцанства, а ти ето идешъ у Цариградъ па парницу, види у протоколу Патриаршескомъ ели истица; — Па кадъ

идешъ у Цариградъ, морешъ тамо узъ путъ казати, како е Османъ Паша обмануо царску Владу и нѣколико милиона, бива, по твоємъ писаню, себи задржао.

Ако су милиони одређени, дописниче, знашъ ли за ње су одређени? Ти кадъ знашъ за двадесетъ година пару у пару, колико е сва Босна давала царске дацие, по закупские тефтерима које имашъ у рукама своимъ, сигурно знаћешъ и милиони, за које су путове одређени, али видимъ да се стидишъ казати; — ево љу я то казати, одређени су ти милиони за путъ одъ Мостара до Коница, кои неможе јоштъ за три године бити готовъ.

За грдну планину Прологъ кодъ Ливна.

За ритачки кланацъ кодъ Бишћа, и за многе мостове, зато дописниче, милиони су одређени, а није Османъ Паша ништа себи оставио; баръ што и то ниси записао, да е и Гаври која хиљада дата, и да си рекао, неби ми било за чудо. — А за оне друге путове, ако е сиротиня начинила, начинила е за себе, а господаръ Османъ Паша е наредио, ваљда ње ихъ онъ савити у цагару па ихъ са собомъ носити, или ње опетъ сиротинњи остати? — Ти садъ, како си престао бити наша рая, жалишъ тобожъ сиротинѣ босанске, а што ихъ ниси жалио за двадесетъ и петъ година, кадъ си ихъ куповао и продавао?

А за гимназию што кажешъ, да си какавъ човѣкъ, я би ти се чудило, я би ти се смио, али као теби, казао самъ да се ништа зачудити нећу,

у тебе су бржи самари, одъ иѣчие коня, кажи кукавче право, тко намъ не да гимназије, именуј га поштени човѣче, именуј драги дописниче, ако ти е мрзко да ти Гавро каже, ми не дамо, не дамо па и трећи путъ кажемъ да ми не дамо, дописниче красни!

Овде треба едну причту примѣтити, оно е био еданъ човѣкъ, пакъ иѣкако падне у воду, и већъ готово да падне на дно, а све вичући: помози, помози свети Никола, а свети му се яви, са овакимъ рѣчима, мани мани хрѣо и ти око себе рукама, не могу те я узети за перчинъ (косу) пакъ те бацити на обалу, тако и наши люди иѣки хоће да му све падне изъ облака готово, а да онъ не жертвуе ни гроша?

Ти дописниче врло добро, болѣ одъ свакога знадешъ, да е ово писањъ све као око у око, а чело у чело, и да смо оба двојица становници у Сараеву, ти родолюбче красни, добро знашъ, да на наше четири основне школе, и до петъ стотина, изузимајући пету школу, ђе слуге уче, нема више него 8.000 ф. све фондације, ако се не варамъ, а да милостиви Богъ да, да се будемъ преварио, ово 8.000 ф. били су на сигурнимъ мѣстима, која су давали сваке године добити по 10% и ти си дигао ове новце, и садъ леже онако на тавану те арию узимаю, безъ икакве користи, школа е имала на четири угла, четири подвалька камена, на којима е школа стаяла, ти си три камена са три угла извадио, и садъ у-

чилиште наше у Сараеву само на едномъ камену онако накривљено стои, съ којомъ е то спекуляциомъ и намѣромъ мой врли дописникъ учинио? — Има 20.000 ф., у сплѣту кодъ господара Косте Вучковића — мога братића, што е не умрли покойни Ристо Тузлићъ оставио на гимназию у Сараеву, мой е дописникъ ишао на то да дигне оно 20.000, ф. али се ови фиорини дигнути не могу, осимъ кадъ истече петнајстъ година, четири су протекле, јоштъ потребуе еданајстъ година, и онда ће се моћи ови новци изъ сплѣта потегнути, зашто тако не умрлогъ покойника тестаментъ гласи; — међу то мой добри дописникъ имао е седамъ листова, (табака) фини министриалне хартије (папира) те ти нађе едного научногъ господина, те му овај начини седамъ еднаквѣ прошения, шестъ преда у шестъ славниѣ консулата, кои станую у Сараеву, а седмо господару Османъ Паши, ово е оно седмо прошение што мой дописникъ казао у свомъ допису да само му га я смандрљо — фалио е дописникъ, те се е нѣму онакло перо, онъ е та прошения тако крио, као што не веле змия ноге, нико за то знао нив осимъ само нѣга едного, и г. писара му другогъ, г. Јове Петковића трећегъ, г. старогъ Маргете, а невѣруемъ ова послѣдня двоица, да су знали на што су се подписали пети нив знао. И славни царско-француски Консулъ господинъ Руссо, и кралѣвско италиянски, Консулъ господинъ Дурандо, добию палогъ одъ

своихъ превисокихъ Влада да кадъ ступи гимназия у животъ, да издаю годишнѣ по 200 франака. И тако мой добри дописникъ, одъ они 7 табака хартиѣ привеже титулу самъ себи најпрви родолюбъ у Босни, а на срѣди у ствари нема ништа, ни новаца, ни зграде, ни гимназиѣ! А за родолюбие нетреба ни у сну мислити! — ко е био вукъ (курякъ) лани, тай не може ни ове године бити овца! — Садъ нека почитаеми читатели суде тко неда гимназиѣ? А я судимъ по моему малоумию, да за гимназию потребуе найманъ, као у насъ у Сараеву ђе ние велике скупоће 500000 гроша, а у насъ нема за ту цѣль ни петъ сто хиљада пара, а зграде никако! — Мой е поштени дописникъ, богатъ (имућанъ) човѣкъ, а видимъ, да му и срце родолюбиво у рѣчима празнимъ пуче и скочи изъ прсию за просвѣтомъ, а особито за гимназиомъ, айдемо, и то ћемо виђети! — Я самъ пакъ сирома човѣкъ, као што е познато свемъ Сараеву, па и Босни, айде родолюбѣ да градимо и оживимо гимназию, и да дошємо примѣръ и другой нашої браћи, али е потребито најпрѣ основати и темель сталанъ ударити, слоги и братской любви, и ако Богъ дадне, те ме послушашъ, онда ти, велимъ, да си братъ, онда ћу ти казати да си родолюбъ и поштень човѣкъ, онда ти све прашамъ, што си ме люто увредио; а на правди, стидъ те било, кажемъ прашамъ ти таманъ да си ми деветъ рана начинио, па да ни-

кадъ ни преболѣти нећу, све ћу ти опростити, т. е. ако ме послушашъ, ево одъ Гавре оние шестнаистъ хиљада гроша, за 16. мѣсеци штоно кажешъ да ми е давато изъ пародифъ благайнице, я ћу ихъ повратити, и на нѣи озго другие шестнаистъ хиљада, а по врхъ свега сувише три хиљаде гроша, нека е равно 35.000 гроша, добрие порезски кажемъ, а съ моимъ дужницима како начинимъ макаръ имъ ишао у наямъ, а и ти као родолюбъ, према Гаврину имаю и богатству, покажи родолюбие, заждири ако ти е жао, те жертвуй са дружиномъ суму новаца, а и друга браћа, нека намъ помогну, и некъ намъ слѣдую, пакъ ће нама бити огромна фондация, и новаца и на претекъ, ако ме послушашъ ето новаца, пакъ кадъ буде то — биће гимназия наша, пакъ ако хоћешъ, и богословия, пакъ на ма и зграда, ако хоћешъ да ти име неумрло остане, свиемъ онимъ, кои на ту свету цѣль жертвую? Пакъ да видимо онда родолюбие, тко намъ неда! — Я мислимъ, да би болѣ било овако као што Гавро вели, него тако као што си почео по новина писати, и хоћешъ као нѣшто на силно, повци, паре, паре говоре, томе мой красни родолюбие, края нема башъ ко, она пѣсма пѣмачка, што каже „трай ла ла ла“

А за Рашидъ — Ефендию што кажешъ, да приповѣда браћи Турцима: „Недаймо Власима школа, а подаймо цркве до облака,“ а то невѣруемъ, а ти ако хоћешъ да ти вѣрую, треба да

докажешъ ѣе в говорио, и коме в говорио, и на комъ мѣсту.

А за мою Гаврию, коя ти в у очима, даћу ти чистъ рачунъ, па прегледай ако што будемъ фалио — поправи, кадъ те нив стидъ било о нъой и говорити. Ово в девета година одъ марта настала, како я за ту мою Гаврию чекамъ, незнаюћи кадъ ћу еданъ путъ рећи: „Е хвала Богу, ево самъ примио све!“ я би користнии био, да ми в давато редовно, као што контрактъ гласи по три хиляде гроша, него данасъ да ми се дадне по осамъ хиляда, а ти драги, кадъ ти в тако срце родолюбиво, и за сиротиню сожаливо, исплати мов дугове, пакъ ћу я на ма потегнути руке одъ сиротинѣ, а имашъ одкле, стекао си на сиротинѣи, у здравлю бивши господара Везира; ти имашъ полъ милиона гроша одъ еднога да примишъ, па што не би жертвовао, за свою сиротну браћу сто петдесетъ и три хиляде гроша Гавриѣ? Мени да в дао Богъ толико новаца као теби, ево ти се кунемъ свиѣмъ на свѣту, да би я самъ основао и гимназию, и богословню, ако не би, да Богъ да, да ме твоимъ именовъ звали, а волио би у найдублю воду скочити, негъ да ме твоимъ именовъ зову, а здравля ми, пливати не умѣмъ, башъ као ковачко надо.

А ти што знашъ, нечовѣче и нехристиянине да ти речемъ, шта самъ я препатио у Цариграду на едну старану, а моя фамилия на другу, кудъ се в премѣштала, бѣжала, и окленъ

е скакала, съ кое висине! А таки, као што си ти са голомъ сабљомъ у руци, у пола дана дошли на кућу и троя ми врата на кући разлупали, и мои родители, отаць, мати, браћа и дѣца, све крозь двѣ године одоше и помрѣше, не одъ смрти суђење, него одъ страха помрѣше, и у њима срца попуцаше!

А я пакъ крозь петъ мѣсеци само да споменемъ у Цариграду шта самъ претрпио, и сваки данъ изгледао кадъ ћу путъ Африке на вѣчиту робию одаслатъ бити, знашъ ли ти ово родолюбце? — Ако незнашъ, да ти Гавро каже, а знашъ бо дѣ него я, а то е и свакоме познато у Босни, ово е било оногъ времена, кадъ но самъ три писма преко аустриске поште добио у Цариграду, писма изъ Петровца, у почетку 1859 у Фебруару мѣсецу, писма велимъ сва црна и крвава, и на њима преко 25 подписа како е кодъ Петровца, у селу Колунићу црква свето Преображение затворена, одъ едногъ Бега Куленовића, и кадъ когодъ умре, не да цркве отворити, нити се да кодъ цркве у гроблѣ укупати, тогъ истога времена и моя е мати умрла, по нашемъ обреду докъ е се црква отворила, и докъ се укупала, Беговъ е момакъ стаяо на вратима, и ной покойни отаць дао е осамъ ока кафе, осамъ ока шећера, и петъ дуката за отворъ цркве и за укупъ, а примивши речена писма, и видећи шта ми пишу!*)

*) Да самъ я речена писма затајо, и потрпо питамъ? какавъ би я човѣкъ, и народњи тобожъ преставникъ био?

шта самъ знао чинити, начинимъ прошение у комъ стваръ у кратко обяснимъ.

А ево то е прошение одъ рѣчи до рѣчи.

Високопочитаемо у общте собраніе!

Са овимъ моимъ преставлениємъ долазимъ објавити како самъ примио подъ 18. датомъ Фебруара три писма изъ моего отачества, кое самъ истогъ дана у високопочитаемо собраніе предао.

Я се усуђуемъ и узинамъ слободу, најтоплие и умиљатие приступамъ свима са сузама, како обзнанити тако и више пути молити, за любовъ народа, вѣре и закона, наше майке православне цркве, најпослѣ заклипоћи вишнѣмъ Богомъ и светимъ Јованомъ, да би ме совѣтовали, шта да чинимъ и да радимъ, илѣ да преставимо на високу Порту, я судимъ и мислио самъ свакада, тако и данасъ мислимъ и тврдо држимъ, да одъ овакиє ствари најпрѣ Богъ не любви, па Н. Ц. Величество, и Високо Правителство, а не наше почитаемо собраніе, па нико поштенъ!

Висока ће Порта то естъ, кадѣ би едно молбено прошение предали, писати нама на босанскогъ Везира Ћаинъ Пашу, а Ћаинъ Паша на друге Паше и Каймакамъ по налогу одъ високе Порте да се таке ствари не догађаю, и да ми е фамилия сигурна, и ключъ одъ цркве да предаду свѣштенику, и да е свѣштеникъ слободанъ цркву отворити, тако народъ цркви приступити, сада овај велики и душеполезни постъ настае, треба

ли народу со страхомъ Божиємъ приступити, или
ће бити као и друга марва.

У Цариграду 20. Фебруара 1859.

Гавро Вучковићъ.

Соборъ ово прошение преведе на турски и
преда Блистательной Порти, я самъ съ тимъ ишао
на то да покажемъ мою вѣрность према високе
Власти, тако према моме народу, и закону. Власть
примивши мое прошение, нађе се зачуђена бу-
дући неће да се такве ствари догађаю, и таки
одъ онога часа пише на босанскогъ Везира г.
Ћаинъ Пашу. — Овај Ћаинъ Паша приливши одъ
великогъ Везира тако ошгро писмо, кога ће звати
да га пита, брже зове Владика Дионисию, Коцо-
башу сарайскогъ, не могу више*) шире да пишемъ,
него у кратко да кажемъ, моя тужба заиѣче се,
(добро смо господару у царскомъ здрављу) то
да одъ тога ништа било ние,**) и тако начине
мазбату као громъ, на великога Везира, Владик
и сараевски Коцобаша мурленшу да в Гавро преко
мѣре ватренъ и бунтовникъ човѣкъ, и све да ние
истина што Гавро каже, в Везиръ примивши ову
мазбату, нама да писмени налогъ на Патриарха,

*) Ово в све у кратко писато, а могло би се доста
шире и яснѣе, зашто у насъ ко има пара па сва-
кадъ долаже, люди одобраваю, а кой нема пара, све
да говори устима зла, о усти нѣшто ће му рећи.

***) А све Сараево зна да в ово била истина прѣва, па
нико ни слова, и тамикъ да су ме обѣсили, рекли
би кривъ в и био, а я и данасъ главу полагаемъ
ако не буде истина.

да ме изъ соборне сѣднице изѣра, и у собору као бунтовника прогласи, како што е и било, теже ми е што ме е Патриархъ предъ свима членовима собора изружио, ништа маиѣ него мртва глава, али Богъ свемогући никадъ праведне не оставља, него одъ зла ихъ свакога избавља, крозъ петъ мѣсеци страдања моего у Цариграду, ни еданъ ми Архиерей ни калимера примио ние, о стотину самъ наймаиѣ писама крозъ то врѣме послао у Босну, и нико ми ни одговорио ние, па ни сама любезна браћа Сарайлие, осимъ онда кадъ су чули и кадъ самъ имъ писао да самъ се повратио у сѣдницу, а ја да самъ издаица као мой противникъ што каже, ја самъ нама могао накривити капу на десно уво, само да самъ показао писма и подисе и печате, али су люди знали коме пишу, а знамъ да е истина, али то Гавро не би учинио па таманъ да би ме ја главе коштвало, зашто онда нѣси писао у новине дописнице? Ти то врло добро знаиѣ родолюбче, да е Гавро савъ одъ голие рана, рана велимъ, кое ме люто болу, а све ране люте, што су га тако браћа изранила, са своємъ невѣрствомъ, издаиствомъ, прѣваромъ, лажима, граблѣнѣмъ и видимъ да вамъ е и то жао што самъ живѣ, и мѣсто да ми благодарите, такомъ ме части отликуете — хвала вамъ браћо, на поштењу. У Босни има више одъ 50.000 Православни одъ кои самъ био послатъ, савъ онај сувишакъ одбиенъ е на сиротино. А на 36.000 кућа порезато е, на сваку кућу

долази годишнѣ по еданъ грошъ или мѣсечно по три паре и треѣа часть одъ паре, ели овако красни родолюбѣ? Я мислимъ да тога нема у Босни, коме в Гавринъ грошъ годишнѣи тежакъ, или мѣсечно три паре, а ти ако знашъ родолюбѣ кажи, али само по имснѣ.

Премъ да ти кажешъ родолюбѣ, да самъ я любимацъ Османа Паше, ево деветъ година ди моя плата дрѣма, и шта в мени Османъ Паша дао? и съ чимъ ме в обдарио, осимъ едне црне коже, мени в Османъ Паша квара учинио, а не користи, да Османъ Паша хоѣе мени као што ти кажешъ, сва би моя плата била готова крозъ педесетъ и еданъ данъ, али кадъ неѣе шта ѣу я, онъ неѣе ни за царске дацие башъ тако да изгони на вратъ на носъ.

Я мислимъ да нитко ни чуо ниедногъ служителя, ни државногъ, ни народногъ, ни поедини люди, пакъ да в чекао свою заслугу оволикогъ дугогъ времена, и питамаъ тебе родолюбѣ, какавъ би насловъ дао овой Гаврии или сретна или не-сретна, — ти поштени дописниче врло добро знашъ, прѣ моего одлазка у Цариградъ, да самъ я трго-вацъ био, и съ моіомъ маломъ трговиномъ задоволяпъ био, и доста трговачки куѣа у Босни има да в наша мала куѣица, съ нѣма по 100.000 ф. цва, промета чинила, и никомъ ни двѣ паре поели нисмо, а я ихъ имамъ таки стотинама кои су мени поели, питамаъ дописниче да ли в истина што самъ казао, питамаъ куѣе Тодоровиѣа, Радуловиѣа, Юдиѣа

По чемъ самъ ядапъ завиданъ? Са шта е та толика злоба? шта самъ ти учинио? или теби или комъ било? шта си ми видио? црни брате, капиталъ? или трговину? или кућу,? видишь да у туђой кући сѣдимъ, или служби, кажи родолюбе имамъ ли шта више одъ тридесетъ дана на мѣсець?

За мою иглу одъ дияманта и прстенъ, фалио си, нѣси погодио, и кадъ ихъ годъ видишь, я ти дозволявамъ да ихъ на ма узмешъ као свое, пакъ да купишь папира и мастила за нѣи, па пици у новине као што си почео одъ годину дана.

А за мое янице и пилиће што си казао да и едемъ узъ велики постъ, нѣси погодио, твои су то посли я доказати могу, ти еди и мрси родолюбе, еди шта хоћешъ, пакъ ако хоћешъ..... я ти завиданъ ниесамъ — сладко ти било, я ти рачуна не тражимъ, а болѣ би било и то да радишь него да нападашь часъ едпогъ часъ другога, оно има една пословица коя вели ние у елу већъ е у дѣлу, дѣло, дѣло ти мени брајко покажи.

А за мой златни сатъ са ланцемъ, лагиране кундуре, свилену огрљицу, и за другу лиепу обуку, као бѣле папталоне, рукавице, то мой драги людесници као што е Гавро треба, я да зашто Гавро тражи оно нѣколико стотина хиљада гроша Гавриє, по твоме казиваю, жао ми е што си ми изоставио штапъ и мачку, немой други путъ заборавити, оно има една проста пословица коя вели, погледай му у обућу, пакъ га онда пусти

у кућу, ти видимъ да ми завидишъ што имамъ ово мало обуке, а теби родолюбје не завидимъ, ни твоимъ ћурцима, ни роби обуки турской, ни европейской, не завидимъ ни прекрасной кући, ни трговини ни великомъ капиталу, ни каруцама, само ти завидимъ што ниси човѣкъ, што хоћешъ, кадъ што кажешъ да те свѣтъ обожава, и рукама плѣска, а ништа истина ние што кажешъ.

На прилику нѣки родолюби, кои воле туђе зло него ли свое добро 1858. год. заметнуше буну смушћение и крвопролитие, кое никада у Босни одъ Християна било ние крозъ сва прошла четири вѣка, да се браћа едноплемените крви, оно има една проста пословица, коя вели, са киме е вѣкъ вѣковати, ние съ онимъ вражства враговати, кажемъ крве, пале, убия и колѣ еданъ другога, а по нѣки родолюби кои су узрокъ той несрећи били,*) изъ пукотине као стѣница, дуплѣ као пу, яме као мишъ, и као змия изъ подъ камена, кадъ и кадъ извируе, и наслаждава срце родолюбиво свое, и са стране гледа — а браћа, нѣки као сноплѣ одъ пушке и хавѣара падаю, други у синцирима путъ Азије шалю се и одлазе, трећи листомъ преко границе себи спасение траже, а таки као ти дописниче, виче и говори: нека, нека садъ е добро, у новине пакъ пише и печата једно станѣ сиротинѣ босанске, а новине то имъ е посо

*) шта е добивено съ томъ буномъ? добивено што е изгубљено око десетъ хиљада люди, и другога кое я нисамъ у станю одѣнити.

едне изъ другие те црне и чемерне чланке, узимаю и претискаваю, они пакъ кои те новине читаю и съ њима свое врѣме у читаню пробавляю, потрефи се у толико година, пакъ њѣки одъ они читателя и у Босну дођу, ови кои у Босну дођу, они не иду по селима, или варошима, или да се ђе задржаваю, то не, него право у Сараево, као главно мѣсто јошѣ и то па ако потрефи странацъ съ којомъ светковиномъ дођи, они велимъ кои све оне новине читаю, у Сараево кадъ дође ту ђе наћи задовољство, свое као пришелацъ, а и народа на све стране чути ђе увеселительне любовне пѣсме, у механа (пивница) пакъ грая гусле и јуначке пѣсме, ни єдни пакъ врата, крозъ главне пролазе нема, тако рогля (ћошета) а да на њима нема троє, четверо подбочило врати ћоше да се не превали, накићено облизато у драгоцѣности, странацъ, кои є дошао па види наките (богате обуке, безъ и најманѣ сумњѣ мора се дивити, и самъ у себи казати рећи, та Богъ и душа, ниђе сретниєга, и нигдѣ богатиега мѣста нема, та шта самъ годъ у новина одъ Босне читао, видимъ да ниє истина, болѣ є очима видити и съ њима се осведочити, и очима вѣровати, него ли новинама, странацъ суди и мисли, да є у све стране Босне као и у Сараеву, у томе се яко вараю они кои тако мисле.

Одъ 1849. год. сиротиня се у Босни, пропасти приближава, тако исто према народу и трговина пада и на таѣ долази, а све одъ дана

на данъ луксузъ то већи,*) одъ првогъ до последнѣгъ, десетъ кућа нема кои су могући тай луксузъ издржавати, и ови су стекли у добрие година, овде би требало што повише писати, алъ то мое слабино перце ниє у станю учинити, и сама наша висока Власть томе є се луксузу противила, наредбе издавала, и све залуду, Боже убрани да нѣколико година овако трговина узъ иде, онда ће многи казати, та Богъ и душа имао є право Гавро што є говорио!

А по свой околной Босни сиротинѣ у велики брой, кадъ кои има комадъ хлѣба, онда нема осоляя соли, а кадъ има соли онда нема залогая хлѣба, за тай є узрокъ Гавро у „Нар: новине“ прошле године реко сва є Европа чула јукъ босанске сиротинѣ зато, а ако хоће кой то наопако толковати нека толкує шта ћу му я. — Будући ми є єданъ господињъ рекао да самъ я съ тимъ писанѣмъ хотио увредити браћу Сарайлиє, вара се сваки онај кой тако мисли, то ниє истина Боже сачувай, Гавро ниє радъ никога жива уврѣдити, али богме ниє ми драго ни да мене ко вређа, али уврѣдили ме — онда нека чисто зна да то Гавро неће заборавити, него му поштено отворено одговорити подъ именомъ своимъ.

А кои пакъ каже да є Гавро завиданъ на-
китима, кућама, народнимъ обичаима, и то се

*) довольно узрока имамъ викати, на луксузъ, али залуду бораву намигиво, а глуву шапто то є све єдно.

вара у рачуну, те како јако, ја мислиѣ да Гавро зна и умѣ народѣ цѣнити и уважити ако не више, а онѣ барѣ коликѣ онај кой тако што каже, него е Гавро завиданѣ лудоріяма, претѣраностима кое каквимѣ, и. т. д. ние ми жао што немамо онога блага што би га могли имати, него ми е пате жао што нећемо да га имамо, а можемо га имати.

Зарѣ е улюдно едногѣ гледати ѣе кука јадикуе набрая, а други кодѣ нѣга да се подругуе и смее?

Зарѣ е поштено сузу у ближнѣга свогѣ оку гледати, а други према нѣму као узѣ пркосѣ да попѣва?

Зарѣ е лѣпо брата свога, са свимѣ нага гледати, а други кодѣ нѣга, као племиѣ богато обученѣ, и да нѣга плюе?

Зарѣ е севапѣ (задушбина) гледати брата ѣе издише, а други кодѣ нѣга да чашу испия?

Зарѣ е християнски брата гледати ѣе тоне на дно воде, и хоѣе да се удави, и обѣ руке сиромехѣ пружа, да му се помогне те да се спасе, и мѣсто по дужности браћа да га спасу, *) а они га тураю да што прѣ иде да дно?

Зарѣ е братински и совѣстно свога ближнѣга жлицомѣ (кашикомѣ) пуномѣ нудити, и онѣ сиромехѣ само штов окусио, а јоштѣ ние прогутао, а овај окреѣе одѣ жлице држакѣ, те му очи

*) то е Гавро

копа? Оно казали су у одной малой пословици, која вели — ситъ гладу не разумъ, и ко е за свѣтъ плакао, очи е самъ свое изплакао.

ПРИМЪРЪ ШТА ТРЕБА РАДИТИ!

Найпотребитие се врућо заузети, за гимназию, и друга училишта, која су намъ найнужднѣя, одакле ће способнии свѣштеници излазити, кои су намъ одъ велике потребе.

А ето благодаримъ Бога, садъ ћемо имати двѣ богословие, одну у Баньолуци, а другу у манастиру Житомишльићу у Херцеговини, учинише племенита браћа, то велико и боголюбиво дѣло, учинише оно што би требало, да то други учине, и примѣромъ покажу!

Нѣколико младића, кои су учили и кои су добро у науци усилъвали, таки баръ четворицу послати съ топломъ молбомъ у Цариградъ преко Н. С. Патриарха, у Богословию, у Халке, да продуже баръ четири, петъ година науку, ће имаю професори разни езика, као старо славянски, турски, гречески, латински и французски, одъ кои можемо се надати, и Митрополита имати одъ нашега народа.

По томе даровити е одъ природе младића, кои лебде и теже за наукомъ као што е Јоцо Райковићъ, мали Јосифовићъ, Ристо кодъ г. Петковића и овима подобни, избрати и послати на страну съ топломъ молбомъ нашој единоплеменитой браћи Србљима, Руссима и Хорватима, кои

ће ихъ радо примити, да продуже науке као за струке земљомѣрства, лѣчника (доктора) и правника и т. д.

По моему слабоумио нама е преко нужно да нашу младежъ, колико е могуће обучавамо у државномъ езикѣ читати и писати, мислимъ и то да нема државе ни едне ни на едномъ крају свѣта, а да подайници државни езикъ не уче, пакъ и друге езики, зашто човѣкъ што више зна онъ више и врѣди, и вишу важностъ има.

Узмимо примѣръ кои очима гледамо одъ наши домородни Евреа кои су се научили пѣи пѣколицина државномъ езикѣ, пакъ ено ихъ свию кои примаю одъ 1.000 до 3.000 и до 5000 гроша мѣсечно, и ми имъ томе завидимо много, а самъ чуо неznamъ колико пута, одъ наше браће Сарайлиа кои вазу чифути све преотеше, и пѣихова е капия, естъ, али су люди научили, пакъ зашто да имъ будемо завидни, зашто се и ми неби учили? За ове мое предлоге и примѣтбе, знамъ да ће многи казати и рећи, ево хоће Гавро да насъ изтурчи, они кои тако узмисли, превариће се, и некъ ми покажу число, колико самъ ихъ до данасъ потурчио? Я љу ове рѣчи самъ за себе казати, камо та одъ Бога пушта срећа, те да самъ турски читати и писати научно, баръ оволико колико србски, данасъ би био одъ користи и себи и своємъ, овде е рѣчь и мѣсто оной пословици коя вели, — „Ей старости велика жалости, а младости прође у лудости.“

По томъ сви безъ разлике подайници Н. Ц. Величества нашегъ премилостивогъ Султана, имаю право участие, да у Цариградъ шалю по нѣко число младића у царско училиште на све царске трошкове, Грци даю 50, младића, Ермени 40, Евреи 20, а наша браћа Бугари 25 а ми Бошняци ни едногъ, лиенъ примѣръ, у насъ в све овако! ние ли то наша грдна погрѣшка? погрѣшка, која намъ се не да опростити, и за кое ће насъ свакъ живи осудити, за таку нашу превелику немарность, млитавость, лѣность, поступанѣ неподобно, и тама која насъ в заслѣпила па невидимо, и у дубоки санакъ упила! Та у све стране, и гране велике лозе славянске знаю за нашу споменуту превелику немарность, и о нама немаю најболѣ мѣние, а то в све као на примѣръ, очекујући да намъ ко готовъ комадъ дадне у шаке, нема одъ тога ништа.

Ей браћо! Деветнайсти в вѣкъ ово, погледаймо шта околна пространа свиетина ради, и у коме степену науке разне цвѣтаю, та за Бога браћо, ние ли намъ то и одъ Бога грѣхота, а одъ люди укоръ и срамота велика, да овако съ крштени руку као очаяни стоимо, та нема уста која насъ неће осудити, зашто браћо само съ наукомъ и просветомъ можемо доћи до болѣгъ стая и среће наше.

А я и то знамъ, да ћете ми ви браћо мила казати и рећи, гледайте лудога краишника, шта каже и шта набрая, знамъ да ми ништа рећи

не можете, што до данасъ ниесте, алъ опетъ ако хоћете можете и повторити, я ћу вамъ браћо моя све и сва опростити, само васъ молимъ, и Богомъ живимъ заклинѣмъ да ме послушате и слѣдуете.

Ви ћете казати, на ма то знамъ, немамо новаца, а я пакъ кажемъ да имамо ми новаца, само треба сложно колико е можно, да ихъ жертуємо по могућности, и да се рѣшимо на то, зашто безъ жертве и безъ труда ништа не бива, а ви све ово стотинама пута болѣ знате него што я знамъ, да е ово све овако.

А ево начина за новце, да молимо нашегъ честногъ г. О. Пашу, Везира, те да изда налогъ да скупимо народню скупштину у Сараево — баръ одъ четрдесетъ членова, и ова ако би се скупила, то естъ народни преставници сабрали, треба да сваки съ пуномоћиемъ одъ стране свогъ окружия дође, те да има силу та нѣгова мисия, за кою се буде позвао, на овой пакъ скупштини имало би се доста ствари рѣшити, ствари велимъ, кое су до сада ни како биле, пакъ съ писменимъ картама утврдити, и на потврѣенѣ в. Власти нашої подниети, ствари говоримъ, одъ велике важности нашемъ народу, а докъ су одъ ползе народу, не премѣно су безъ и найманѣ сумнѣ одъ ползе и нашої превисокой Власти.

Реченой*) скупштини съ топломъ молбомъ да

*) Има јоштъ начина осимъ скупштине?

придружимо сва четири њихова Високопреосвя-
щенства, г. г. Митрополите, призренскогъ Мелен-
тию, херцеговачкогъ Прокопию, зворничкогъ Ди-
онисию, и нашега босанскогъ Игнатию.

Међутимъ да молимо наше Архипастире, да
се и они постараю, свѣштеницима хрсне за дѣцу
малу, протоколе наредити, раздати и упутити
како што треба, да сваки попо по обичаю оста-
лихъ научни свѣштеника, дѣтенцета малогъ данъ
рођеня, хрштеня, како и имена родителя и кума
у протоколъ запишу, и да сваки Митрополитъ
подчинѣномъ му свѣштенству наредбу учини,
те да сваки попо у својој парохии оба пола по-
пише, и списакъ Архиерею пошлѣ, а ови да даю
сваке године као еданъ шематизамъ печатати, као
што то чине и свѣштеници западне цркве.)

По томе да гледамо люде способне, за струке
судейске изабирати, као што намъ и самъ законъ
(канонъ) одъ високе Власти налаже, да народъ
бира оне люде одъ кое народъ повѣренѣ има,
да покажемо добримъ примѣрима наше владанѣ, и
другой нашої околной браћи, ми кажемъ кои смо
најпрви, и најимућнии, и највише свѣта про-
шли и виђѣли, кои смо као на врелу челу пре-
стољне вароши у Босни.

Да будемо према нашомъ на около браћомъ
искрени, да ихъ милуемо и любимо, као што намъ
е и дужность християнска, поштениемъ да честь
одаемо, почитуемо и одликуемо, непоштене пакъ
да опоменемо да и они постану поштени, они

кои нѣке погрѣшке учине, да ихъ опоменемо више да нечине, да будемо и у напредакъ као што смо и до данасъ, послушни и вѣрни пре- високой Власти нашої.

Што намъ е пакъ нужно, и оно што желимо за нашу просвету, за нашъ напредакъ, да се обратимо съ топломъ молбомъ високой Власти, ако намъ одъ првогъ пута по жельи неби испало наше прошение, слѣдовати и повторавати, непре- мѣно ћемо добити и успѣти, наша е Власть у томе много милостива, узмите на умъ нашу су- сѣдну браћу научну и просвештену, па шта пута адресе и прошения шаю, ми ихъ сваке године у новина читамо, а ми до данасъ шта смо искали? шта смо просили? камо — желио би виђети ко- пию (прегледъ) тогъ прошения? зашто ми до да- насъ ништа писменомъ прошњомъ тражили нисмо одъ наше високе Власти, осимъ само за церкву нась пѣколицина што смо дали прошение за по- моћъ, пакъ смо нама и добили, треба нашої в. Власти ствари коє нась тиште, и коє нась боле — обяснити и казати, а не онако као што у прошлимъ временима, било намъ што повольпо или небило, кадъ би нась господаръ упитао, да на ма одговоримо, добро смо господару, него за кою смо стваръ добро и да кажемо да смо добро, а у чемъ оскудѣвамо, казати чисто, отворено и поштено, казали су у одной пословини, докъ годъ дѣте не заплаче, мати га се не сѣћа, куцайте, отвориће вамъ се, иштите даће вамъ се.

Ферманъ

Дашъ одъ Султана Мамуша, сина Султана Мустафина, више речени С. Мамушъ сѣшио е на престолю у 43^а, 20, а умро е, у 68-е год.

Велики господарски Ферманъ у почетку мѣсеца мухарема год. 1157. (Марта 2. † 1732.) Мехмедъ-Паши у оно доба Везиру у Босни.

Духовници у србскомъ Котару (окружню) стоеће цркве св. Николе на име Варошиште у нѣкой на прагъ мов сѣйне Порте положеной молбеници тужили су се да — премда по доказу кнѣига (списа) одъ државнихъ добара кодъ сѣйне Порте сахранѣнихъ. Духовници ове кодъ Уне лежеће цркве, млине, винограде, травняке, и друга добра властито посѣдую, и друге дужности неимаю, него да господару Тимара десетину даю — инакъ нѣкои люди по имену Дипанъ, Османъ и Омеръ насилѣтъ поступаюћи пѣйма властитость овихъ добара узети и предобити желе.

Не давно нова молбеница предата е била управителю Босне, кои изъ овога узрока и по извѣщеню у оной доби даномъ одъ траванскога судца указао е (наредио е) да се ова судбено претражива. Изъ довршенога претраживаня сазнало се е: да се духовницима услѣдъ у нѣховимъ рукама налазећихъ се писама и другихъ праведнихъ разлога право дати, противникомъ на

коє указати има, да се на далѣ свакога увлаче-
 ня (усртаня) у ова добра уздржати имаю. Али
 будући да они супроть овой изреки судчевой
 настаю (слѣде) духовнике неприятельски гледати
 и нѣхъ у нѣихову праву властитости узнемира-
 вати, предана є била моіой сѣйной Порти нова
 молбеница у коіой духовници милость и помоѣ
 траже. — Изъ овога узрока бияше претраживанѣ
 у моемъ найвишемъ архиву сачувани регистерѣ
 државнихъ финанца (доходака), у коимъ се чита
 да духовници цркве с. Николе „Варошиште“ коя
 у санцаку скоплянскому у србскому окружию
 кодъ Уне лежи одъ властно посѣдованихъ зема-
 льа, винограда, и други вртлова конопльишта, и
 другихъ доходака имаду у све платити 500 ас-
 пра. Сувише єсть уписано у главному регистру
 финанца одъ властите руке главнога контролера
 финанца: „млини кодъ Уне лежеѣи по царской
 повели (диплиоми) и предложеномъ нарису (плану)
 спадаю духовницима више речене цркве.“

У посебномъ регистру финанца находи се
 уписано одъ руке истога контролера финанца:
 „духовници цркве с. Николе и Варошиште могу
 одъ нѣихово црквенихъ земальа, травняка, паше
 и млина одъ иностраннихъ данке узети,“ у ономъ
 истомъ мѣсту єсть убилѣжено да села: Косинѣ,
 (Колупинѣ) и Хмолица (смоляна) и друга спахии
 Хассану као посѣдинку Тимара имаю у све*)
 9190. асприхъ платити.

*) три су аспри една пара.

У томъ положаю стварихъ и по извѣстию
могга државнога Ефендие (министра иностранныхъ
послова) естъ овай високи и царски ферманъ
писанъ и одасланъ да се ови супротивници у
законитимъ меѣама задрже.

Ако онъ (ферманъ) къ вама доспѣ (стигне)
нека вамъ буде знано да моя изречена найвиша
повелѣа говори: да ови духовници услѣдъ пи-
сама у нѣиховимъ рукаха налазеѣихъ се имаю
право власнѣштво бранити и нѣихове супротив-
нике пакъ по закону одбити.

По чемъ дакле ови духовници по темелю
државнихъ добара имаю се сматрати као истини-
ти и праведни властници овихъ земалѣа и добара,
одъ нѣихъ, ако више одъ три године не остаю
пуста и по све не обраѣавана, други као изза
(осимъ) кнѣига добара и екстрахта (извука) те-
ретскога регистера, данци се захтѣвати немогу;
до паче треба ихъ противна свакомъ неправед-
ному захтѣваню и насилю крѣпко бранити.

У случаю да супротивници неби признали
свою кривицу и неби одустали одъ неправед-
нога овога поступанѣа, потреано е да ихъ по за-
кону опоменете и казните, и у случаю потребе
нѣихова имена и извѣстие онакову поступаню
вѣрно и истинито моіой пресѣайной (Порти) обзна-
ните.

Потребно естъ да ви то знате и да моему
царскому подпису подпуно вѣрованѣа придружите.

Казивао ми е ниже именовати г. да и е некога старога времена изъ овогъ монастира пребѣгло седамдесетъ калуђера са Митрополитомъ Гавриломъ у Аустрию, те да су тамо подигли Монастирѣ Марчу с. Архангела Михайла у Подравлю, и да е постао речени Гаврилъ Митрополитъ Патриархъ Србаля у Аустрии прие Черновића.

Добрица доноси оца Сараевскогъ дописника у правилихъ протоколу пара.

И самъ не ја одговоромъ, и поеди класномъ уредничеству „Борба“ да овај почата мой одговоръ, што биже има што е пришло и нападати, илј сѣ уредничество то нешто зривати да почата моя одговора, те да сѣ галъ издво-змиъ моя добротъ нападатъ, сѣ уредничество почата издвојити на не, и то бестъ иже дописника, мой одговоръ бестъ е бже моя ижемоу ко-милъ, самъ бундо да иже права иже видъ овој дописъ дописникомъ, могу да што та иже мой издвојити, сѣ, самъ се и правари у мою ижемоу, и не би мой одговоръ ижемоу предати, рати кѣде уредничество ту ономъ дужности конуати, а зашто? то сѣ уредничество зна бже хвала бу.

Са жале овој ижемоу, мой е одговоръ бже како што сѣ бже. Друга мой ижемоу сѣ законъ ижемоу е дописнике сараевски, видати до ко неправедно ижемоу, протокиранихъ и одраз-

Примивши одъ мога едногъ доброгъ приятеля „Напредакъ“ 3. Юля ове годише, брой 53. и виђавши дописъ одъ Сараевскогъ дописника управлѣнъ противъ мене.

Я самъ на ма одговорио, и послао славномъ уредничеству „Напредка,“ да овай печата мой одговоръ, исто онако као што е примило и нападаѣ, али сл: уредничество то пешѣе примити да печата мога одговора, те да съ тимъ задовольнимъ мога доброгъ нападача, сл: уредничество печата нападаѣ на ме, и то безъ имена дописника, мой одговоръ писатъ е био подъ именемъ моемъ; ясамъ судио да више права имамъ кадъ свой дописъ подпишемъ, него ли што га има мой нападачъ, естъ, али се я превари у моме мнѣнию, и не би мой одговоръ явности предатъ, нити хтѣде уредничество ту свою дужность испунити, а зашто? то сл: уредничество зна болъ — хвала му.

Са мало манѣ више, мой е одговоръ био како што слѣдуе: Драги мой покривени съ маскомъ приятелю и дописниче сараевски, видимъ ѣе не неправедно нападашъ, протестирашъ и оцриѣ-

нимъ називашъ, велика ти за то хвала, а се одъ тебе болѣмъ ни чемъ никадъ ни надао нисамъ, нити се пакъ могу надати, хвала Богу кадъ си ти бѣлъ, (а за цѣзо црни си одъ свега, докъ си дошао почео си на ма распру, раздоръ, злобу и мрзость међу браћу снати, а покажи се само мало изъ подъ маске, и подигни по више мало црну завѣсу съ прозора, да те познаю) онда се и ми црни можемо надати покрай ваше доброге, доброте у овчиіой кожи, а са вучиємъ срцемъ, да постанемо бѣли, као ти што си бѣлъ, Боже не сачувай твоє бѣлотицѣ, и свакога поштенога човѣка, та погледай болацъ само на огледало, пакъ ћешъ се богме препастн одъ себе; — Ти си драги могао свою не измѣриму слабостъ и не угасиму мрзость гнѣвъ и злобу кою имашъ и ранишъ у потан противъ мене, мало є угасити, утолити, ублажити и причекати докъ моя књижица изађе, (кажи ти мени, како можешъ одну књигу осудити, а іоштъ на свѣтъ ни изишла ние?) Па кадъ књига изађе, онда є узети прочитати, разгледати, разсудити и оцѣнити, пакъ ако те не би задовольила, онда писати можешъ шта хоћешъ, него тако безъ икакве смислености и стида на не тако звѣрски нападати, за тай твой поштени поступакъ, и я ти одговарамъ, премъ да знамъ да немамъ право, и шта да ти одговарамъ? За што съ пашквилантима на каква посла ни преговора нећу да имамъ.

Ти драги г. ако си завиданъ мени, и моіой

малой књижици (коя незнам ни кадъ ће изаћи, ни хоће ли изаћи? а то е све съ таке поштено браће као ти што си, те ние и одавно изишла, а Богъ зна да кривъ ниесамъ, што ние готова, а кое томе узрокъ и кривъ, те неизласку стао на путъ, нека га е стидъ самогъ себе.)

Истина да е моя књижица ако буде печатата, изгубила сласть збогъ тогъ што е такнемъ приятельима у рукопису западала у шаке. Сигурно си и ти пѣшто одъ тогъ намирисао, пакъ е збогъ тога и осуђавашъ, ако си пакъ завиданъ моиемъ уписницима на књижицу и цѣни књиже, и дару чистогъ прихода мое мале књижице, Банялучкой богословни, онда се и ти драги потруди, а ето умѣшъ писати добро, те и ти напиши другу, скупи предбройника десетъ пута више, цѣну метни колико хоћешъ, приходъ обдари ће ти е драго, или ако волишъ можешъ съ приходомъ и у белай сандукъ, я ти Бога ми завиданъ ниесамъ, ти си у мене уписао едну, и то ниеси платио књижицу, я ћу у тебе две, и на ма ћу ти платити.

А што кажешъ, да самъ се изъ Бишћа у Н. новине оцрнио, то ти самъ кажешъ, и кои е поштена твога, али ако знашъ за какву мою црнотину, човѣкъ ниеси, нитићешъ икада бити, ако е у тайности оставишъ, те е съ доказима не обяснишъ, то е драги само просто казати, таки си, и онаки си, хрѣавъ си, цриъ си, бѣлъ си, съ пашквиломъ изъ потае, изъ бусие и изъ подъ маске тако лицемѣрно, али ако си човѣкъ те имашъ

и шта одъ поштена, докажи што уствари и освѣдочи, то е потребито, и то е нужно, ако желишь и хоѣшь да ти се рекне бравосъ, и да ти се плѣска рукама, и да ти се виче фора, ф. ф.

А я драги мой што самъ писао, и што пишемъ све истину пишемъ, са подписомъ и именовъ своимъ, а да ние истина, него да е лажъ, онда би радио тако као ти што радишь съ пашквильомъ, а я есамъ ли црњи, а ти бѣљи, то ће свиѣтъ болѣ и правие знати казати, а и пашквила то либно и најболѣ свѣдочи кой насъ е какавъ?

А што кажешъ, да самъ се заклео бити непријатељ роду ербскомъ, то си се тако яко преварио. преварио да ти се никадъ опростити неможе, и ти си до те риечи за ербство могао и имао шта триста табака хартије са свию страна написати, али може бити да е то твоя желя, и да ти то лежи на срцу и души, и подъ сакривеномъ, маскомъ, лако е брбляти езичиномъ шта ти на уста дође, и писати оно што перо написати може, али ти мени и другомъ свиѣту дѣла покажи, па дѣла нека те покажу, она некъ те осуде и оцѣне какавъ си, еси ли ербинъ, или ништа ниеси? Или е само за форинте и гроше? Езичиномъ бесплатно е лупать, а може се и писати шта се хоѣе, пакъ јоштъ изъ мрака тако

Я мислимъ да то ние улюдно, ние поштено, ние християнски, и ако имашъ поштени човѣче шта противъ мене, имаю люди, имаю трговци, имаю свѣштеници, има најпоследне судъ, имаю

разни консули, позови ме ђе хоћешъ, да нашој распри -- за кою Богъ некъ ми е свѣдокъ незнамъ, край и конаць учинимо.

Я овдаленъ знамъ да ћешъ ти казати па ма да не смеешъ на турскиѣмъ судовима у турској земљи самномъ парницу дѣлити, онда я теби каженъ поштени човѣче, да ти речемъ да си србинъ то боже сачувай, тога имена ти не заслужуешъ, нитиси га достојанъ, осимъ само тако изъ мрака пецкати, клати и дрпати, онда ако хоћешъ позови ме у Биоградъ, на цетинѣ или Петроградъ, пакъ ако ти не доћемъ, биоти она госпа што съ тобомъ у ложници спава, пакъ ће мо виђети одъ насъ двоице, коме ће се заракнути у чело? — Да те зовемъ у Загребъ или Задаръ, тамо има више число хорвата, може бити да би те тамо мрзило, зашто видимъ, да ти то име не звони добро; — а я драги не само да самъ србинъ и приятель, срцемъ и душомъ — србства, него и свакога поштеногъ човѣка, пакъ онъ когъ да био народа, само кажемъ некъ е поштени човѣкъ, па био онъ хорватъ, турчинъ, мађаръ, талианаць, нѣмаць, Французъ, и тако далѣ, и кажемъ отворено да самъ србинъ, и онѣ ће би картачь као киша сипо, а не таки србинъ изъ дувара и пукотине дрвета, и само изъ мрака.

А што каженъ драги, да самъ понуђаво трговце Сараевске да ми се упишу, тие мало има да са ѣ ихъ понуђаво, а кога самъ годъ понудио, вѣруй ми да ми е се и уписао, осимъ

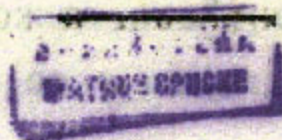
самогъ г. Миће Савића, одговоривши ми, да кадъ буде књига готова, да ће е узети, то е рекао изъ тогъ узрока, мислећи да ћу я ипена печатати, и ясамъ на ма престао съ томъ понудом, а ако када књижица буде готова, онда ћу истина понудити, и то драги брате, ако ти е жеља знати, за колико књижица купаца имамъ у Сараеву? Имамъ за 364 комада сувише. И В. Г. Митрополитъ Прокопие Мостарски 100 комада, я као цриъ по твоје казиваню — имамъ колико реко, а ти сигурво као гавранъ бѣлъ, има ћешъ десетъ пута толики брой купаца у Сараеву, пакъ може бити та твоя књига више пута да ће се и препечатавати одъ више важности, т. е. ако е напишешъ и издашъ, молимъ те учтиво, огледай бѣли брате, ти кадъ мене називашъ цриемъ, я ћу тебе одъ више любви бѣлиемъ, на послѣдку ко туђе послове узбиа — свое губи, сувише му и велики даръ припада одъ оногъ прекрасногъ миввичета.

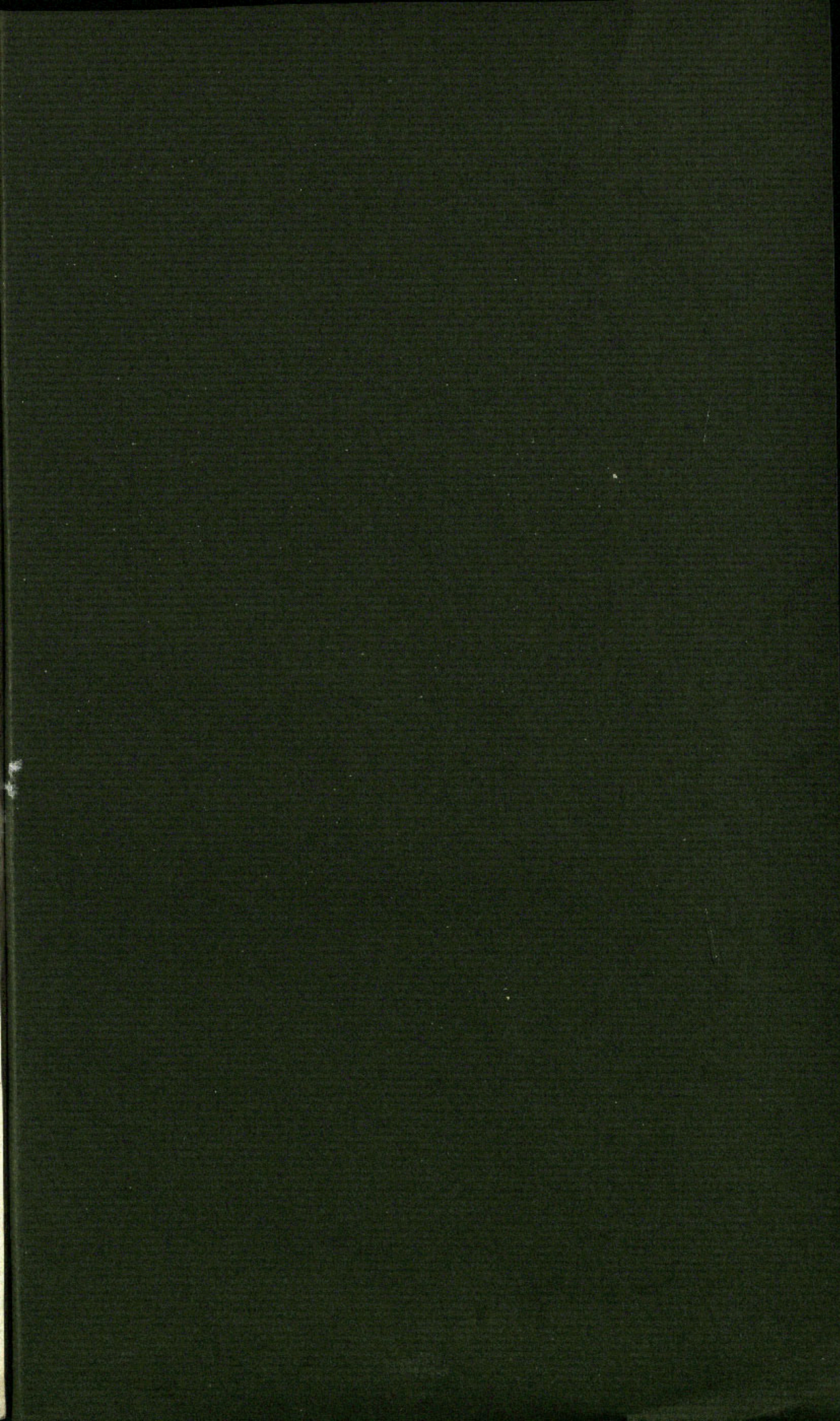
Суо векио амико.

Гавро Вучковићъ.

Сараево 16. Юлиа 1866.

Чини ми се подъ овимъ датумомъ послать е овай мой одговор, сл. уредничеству „Напредка“, а садъ на цово 27. Августа 1866 — шаљмъ у Земуцъ да се штампа у књижици.

Et
8

БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ

P19Sr III 66.1